

GÖYNÜK

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

25-26 KASIM 2022 BOLU / 27 KASIM 2022 GÖYNÜK

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
Abstract Book

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
BOLU HALK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ (BAMER)

ROL MODEL OLARAK AKŞEMSEDDİN: ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER ÜZERİNE METAFORİK BİR ÇALIŞMA

Dr. Abdulkadir SAĞLAM

Van Edremit Bilim Merkezi

saglam6888@gmail.com

Dr. Ömer ERBASAN

Milli Eğitim Bakanlığı

omererbasan20@gmail.com

Doç. Dr. İbrahim YÜKSEL

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

ibrahimyuksel7@hotmail.com

ÖZET: Kimi araştırmacılara göre öğrenmede temel kavramlar taklit, gözlem ve model almadır. Bireyin başkalarının davranışlarını gözlemleyerek öğrenmesi, sosyal öğrenme teorisinin de temelini oluşturmaktadır. Öğrenenin, modelden gözlemlediği davranışı ortaya koyabilme kabiliyeti, öğrenmenin etkililiğinde oldukça önemli bir unsurdur. Öğretmenler, öğrencilere istenilen davranışları öğretmede ve öğrenilen davranışları pekiştirmede eğitimin ilk sorumlusudurlar. Öğretmen, öğrenmeyi sağlayan ve yol gösteren kişidir. Öğretmenlerin dünya tarihinde çok önemli yere sahip liderler üzerinde büyük etkileri bulunmaktadır. Çağ açıp çağ kapatan Fatih Sultan Mehmet’in öğretmeni de hayatının uzun bir dönemini Göynük’te geçiren Akşemseddin’dir.

Bu çalışmada da gelecekte ülkemizin bilim adamları, siyasetçileri ve ülkemizi ileriye taşıyacak olan bireyleri olarak görülen özel yeteneklilerin rol model olarak Akşemseddin’e yönelik algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca 4 akademisyenle rol model olarak Akşemseddin üzerine görüşme yapılmıştır. Çalışma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Doğu Anadolu Bölgesindeki bir ilde Bilim ve Sanat Merkezi’nde öğrenim görmekte olan 57 özel yetenekli ortaokul öğrencisi ile yürütülmüştür. Özel yetenekli öğrencilerin Akşemseddin hakkındaki algılarını ortaya koymak için öğrencilerden “Akşemseddingibidir. Çünkü;.....” sorusunun yer aldığı açık uçlu yazılı form kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilerek çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin 44 farklı metafor oluşturulduğu görülmüştür. Bu metaforlar ortak özellikleri ve anlamlandırmalarına göre 6 tema altında toplanmıştır.

Analiz sonucu oluşturulan temaların frekans değerlerine göre sıralanmış hali şu şekildedir; “bilgi kaynağı (f=13)”, “bilim adamı (f=9)”, “doktor (f=7)”, “çınar (f=6)”, “yol gösteren/rehber (f=6)” ve “diğer (f=3)”dir. Çalışmanın bulguları göz önünde bulundurulduğunda özel yetenekli öğrencilerin Akşemseddin hakkında genel olarak olumlu algılara sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bakımdan öğrencilere iyi bir rol model olması açısından Akşemseddin hakkında daha fazla bilgilendirme çalışmalarının yapılabilceği ve ders ve etkinliklerde Akşemseddin’e daha fazla yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, rol model, özel yetenekli öğrenciler, Göynük.

AKŞEMSEDDİN AS A ROLE MODEL: A METAPHORICAL STUDY ON GIFTED STUDENTS

ABSTRACT: According to some researchers, the basic concepts in learning are imitation, observation and modeling. Learning by observing the behavior of others forms the basis of social learning theory. The learner's ability to reveal the behavior observed from the model is a very important element in the effectiveness of learning. Teachers are primarily responsible for teaching students the desired behaviors and reinforcing the learned behaviors. A teacher is a person who provides and guides learning. Teachers have great influence on leaders who have a very important place in world history. The teacher of Fatih Sultan Mehmet, who opened and closed the era, was Akşemseddin, who spent a long period of his life in Göynük.

In this study, it is aimed to reveal the perceptions of gifted students, whom we see as future scientists and politicians, towards Akşemseddin as a role model. In addition, 4 academicians were interviewed on Akşemseddin as a role model. The study was carried out with 57 gifted secondary school students studying at the Science and Art Center in a province in the Eastern Anatolia Region in the 2022-2023 academic year. In order to reveal the perceptions of gifted students about Akşemseddin, the students said, "Akşemseddin is like Because;....." An open-ended written form containing the question was used. The obtained data were analyzed by content analysis, analyzed and interpreted. As a result of the analysis, it was seen that the students created 44 different metaphors. These metaphors are grouped under 6 themes according to their common features and meanings.

The ranking of the themes created as a result of the analysis according to their frequency values is as follows; "source of information (f=13)", "scientist (f=9)", "doctor (f=7)", "sycamore (f=6)", "guide (f=6)" and "other (f=3)". Considering the findings of the study, it was concluded that gifted students generally had positive perceptions about Akşemseddin. In this respect, it can be said that more information about Akşemseddin can be done in terms of being a good role model for students and Akşemseddin should be given more place in lessons and activities.

Keywords: *Akşemseddin, role model, gifted students, Göynük.*

MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİ VE ÖNCESİNDE TAŞRADA CEZA İNFAZ KURUMU OLARAK GÖYNÜK HAPİSHANESİ

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah LÜLECİ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

abdulahluleci@ibu.edu.tr

ÖZET: Savaşlar, cephe hattında yaşananların dışında toplumsal hayata etkileri yönüyle de adından söz ettirirler. Bilhassa Türk Tarihi açısından ölüm kalım mücadelesi olarak görülen Birinci Cihan Harbi ve Millî Mücadele döneminde cephe gerisinde sosyal düzenin korunması/sağlanması oldukça güç olmuştur. Anadolu'nun farklı yerlerinde olduğu gibi kadim kent Göynük'te de asayiş problemleri meydana gelmiştir. Tanzimatla birlikte bedene yönelik cezalardan ziyade kişi hürriyetini kısıtlayıcı cezaların artmasıyla hapishaneler önem kazanmıştır. Bir ceza infaz kurumu olarak Göynük Hapishanesinin tarihi süreç içerisinde dönüşümü, dönemin şartlarına ne ölçüde cevap verdiği ve işleyişi çalışmamızın ana hatlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede lokal ya da geniş bir coğrafya menşeli salgın hastalıklara karşı hapishanede alınan önlemler, farklı dönemlere ait suç türleri, suçluların listesi ve

hapishanede görevli olarak bulunan müdür, kâtip ve gardiyanların ücretleri gibi hususlara dair de cevaplar bulunabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Hapishane, Savaş, Suç.

GÖYNÜK PRISON AS A PENAL EXECUTION INSTITUTION IN THE PROVINCE DURING AND BEFORE THE NATIONAL STRUGGLE PERIOD

ABSTRACT: Wars have their impacts on social life behind the fronts too, in addition to what is happening on the front-line. Especially in the periods of the First World War and the National Struggle, which was seen as a life-and-death struggle from the point of view of Turkish History, it has been quite difficult to protect / ensure the social order behind the front. As in different parts of Anatolia, public order problems have occurred in the ancient city of Göynük. Prisons have gained importance with the increase of punishments that restrict personal freedom rather than corporal punishments with the Tanzimat. The transformation of Göynük Prison as a penitentiary institution within the historical process, the extent to which it responded to the conditions of the period and its functioning constitute the main lines of our study. In that context, answers can also be found about issues such as the measures taken in the prison against epidemics originating locally or from a wide geography, types of crimes belonging to different periods, the list of criminals and the wages of the warden, clerk and guards who are on duty at the prison.

Keywords: Göynük, Prison, War, Crime.

GÖYNÜKLÜ HAMDULLÂH HAMDÎ'NİN “SÖZTÖRESİ”

Doç. Dr. Abdülkadir DAĞLAR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

abdulkadir.daglar@ibu.edu.tr

ÖZET: Törelî Türk Edebiyatı nazariyatı çerçevesinde türetilen kavram-kelimelerden biridir, “söztöre”, yakın bir zamanda *poetika* kelimesine karşılık olarak teklif edilmiştir. Bilindiği üzere Aristoteles’in şiire dâir *Poetika* adlı eseri Arapça’ya *eş-Şi’r* adıyla tercüme edilmiş, lâkin *poetika* kelimesi yerine bu zamâna değin Türkçe bir kelime kullanılmamıştır. *Söztöre* kelimesi böyle bir ihtiyâca binâen ortaya çıkmıştır.

Dîvân’ındaki bir beyitte kendisini -mahlasına nisbeten- “Göynük Hamdî” şeklinde takdîm eden Hamdullâh Hamdî, Akşemseddîn’in küçük oğludur. Hicrî 853-909 (mîlâdî 1449/50-1503/04) yılları arasında yaşamış, Göynük’te vefât etmiştir; babası Akşemseddîn’in türbesinde medfundur. Hamdî, Türk Edebiyatı’ndaki yerini bir “Hamse” teşkil edecek sayıda beş adet mesnevîsi ile *Dîvân*’ı sâyesinde edinmiştir. Eserleri arasında *Yûsuf u Züleyhâ* ile *Leylâ vü Mecnûn* mesnevîlerinin yeri, hacim bakımından diğerlerinden ayrıdır. *Leylâ vü Mecnûn* kitâbı 4000 beyit civârında bir hacme sâhiptir.

Bu tebliğ çerçevesinde *Leylâ vü Mecnûn* kitâbından hareketle Göynüklü Hamdullâh Hamdî’nin, eserin çeşitli bölümlerinde ve beyit aralarında bağlamını buldukça iş’âr ettiği söztöresine dâir dikkatleri değerlendirmeye alınacaktır. Bu vesîleyle hem Hamdî’nin hem de 15. asır *Dîvân Şiiri*’nin söztöresine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Söztöre, Poetika, Dîvân Şiiri, Hamdullâh Hamdî, Leylâ vü Mecnûn.

THE POETICS OF GÖYNÜKLÜ HAMDULLAH HAMDI

It is one of the concept-words coined within the framework of the Törel Turkish Literature theory, “söztöre”, recently proposed by us in response to the word poetics. As it is known, Aristotle’s work called Poetics on poetry was translated into Arabic with the name of al-Şi’r, but a Turkish word has not been used instead of the word poetica until this time. The word söztöre emerged out of such a need.

Hamdullah Hamdi, who presents himself as “Göynüklü Hamdi” in a couplet in his Divan, is Akşemseddin’s younger son. He lived between the years of Hijri 853-909 (1449/50-1503/04) and died in Göynük; He is buried in the tomb of his father Akşemseddin. Hamdi took his place in Turkish Literature thanks to his Divan with five masnavi that would constitute a “Hamse”. Among his works, the masnavis of Yusuf u Züleyha and Leyla vü Mecnun differ from the others in terms of volume. The book Leyla vü Mecnun has a volume of around 4000 couplets.

Within the framework of this paper, the attention of Göynüklü Hamdullah Hamdi about his poetics, which he expresses as he finds its context in various parts of the work and between couplets, will be evaluated based on the book Leyla vü Mecnun. On this occasion, it will be tried to shed light on the poetics of both Hamdi and Divan Poetry in the 15th century.

Keywords: *Söztöre, Poetics, Divan Poetry, Hamdullah Hamdi, Leyla vü Mecnun.*

19. YÜZYILDA GÖYNÜK’TE SALGIN HASTALIKLAR

Öğrt. Gör. Dr. Ahmet ERCİVAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlük

ahmetercivan@ibu.edu.tr

ÖZET: Salgın hastalıklar tarih boyunca insanlığı etkileyen en önemli olayların başında gelmektedir. Dünyada ve Osmanlı Devleti’nde çeşitli dönemlerde ortaya çıkan hastalıklar birçok insanın ölümüne sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu hastalıklar, yayıldığı bölgeleri sosyal, ekonomik, siyasal ve askeri yönden etkilemiştir. Devletler de bu hastalıklara karşı tedbirler alarak hastalığın daha fazla yayılmasını engellemeye çalışmışlardır. Avrupa’da ve Osmanlı Devleti sınırları içerisinde düzenlenen konferanslarla salgın hastalıklarla nasıl mücadele edileceğine dair ortak uygulamalar başlatılmıştır. Osmanlı Devleti’nin kuruluş yıllarından itibaren Anadolu’da çeşitli salgın hastalıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle 19. yüzyıla gelindiğinde salgın hastalıklarda bir artış görülmektedir. Bu dönemde daha çok çiçek, kolera, tifo, frengi hastalıkları yaygınlaşmıştır. Hastalıklar daha çok savaş zamanlarında, yaşanan kıtlıklardan sonra veya büyük göçlerin etkisi ile artış göstermiştir. Osmanlı Devleti bu hastalıkları önlemek amacıyla aşı uygulamaları, karantina uygulamaları, hijyen tedbirleri ve hatta okulların tatil edilmesi gibi tedbirler almıştır. Salgın hastalıklara karşı II. Mahmut döneminde ilk modern karantina uygulaması yapılmış, II. Abdülhamit döneminde ise okulların tatil edilmesi yoluna gidilmiştir. Devlet, içinde bulunduğu sıkıntılara rağmen 19. yüzyılda hastalıklarla mücadele etmek için hastaneler açmaya devam etmiş ve hastalıklarla mücadeleyi daha kurumsal bir hale getirmeye çalışmıştır.

Bolu ve kazaları da bütün Osmanlı coğrafyasında olduğu gibi bu salgın hastalıklardan etkilenmiştir. Günümüzde Bolu’nun ilçesi durumunda bulunan Göynük, çok eski bir tarihi barındırmaktadır. Özellikle tarihi dokusunu günümüze kadar taşıyabilmiş sayılı yerlerdendir. Göynük’ün ticaret yolları üzerinde bulunması, son dönemlerdeki savaşların etkisi ile yaşanan kıtlık ve bunun sonucunda gelen kuraklığın da etkisi ile Göynük çevresinde zaman zaman salgın hastalıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle sıtma,

humma, kolera ve frengi hastalıkları bölgeyi olumsuz etkilemiştir. Göynük'te sürekli olarak görev yapan bir doktor ve hastane bulunmadığı için hastalar genellikle Bolu'ya sevk edilmiştir. Hastalıkları önleme amacıyla karantina uygulaması yapılmış, bu amaçla Göynük ve çevresini hastalıklardan korumak için bir tahaffuzhane yapılmıştır. Bu çalışmada 19. yüzyılda Göynük'te meydana gelen salgın hastalıklar, özellikle arşiv belgelerine dayalı olarak incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Salgın Hastalıklar, Karantina Tedbirleri, Sağlık Hizmetleri, Sosyal Yapı.*

EPIDEMIC DISEASES IN GÖYNÜK IN THE 19TH CENTURY

ABSTRACT: Epidemics are one of the most important events affecting humanity throughout history. Diseases that emerged in various periods in the world and in the Ottoman Empire caused the death of many people. These emerging diseases affected the regions they spread in social, economic, political and military aspects. States have also tried to prevent the further spread of the disease by taking measures against these diseases. With the conferences held in Europe and within the borders of the Ottoman Empire, joint practices were initiated on how to combat epidemic diseases. Various epidemics have emerged in Anatolia since the foundation years of the Ottoman Empire. Especially in the 19th century, there is an increase in epidemic diseases. In this period, mostly smallpox, cholera, typhoid and syphilis diseases became widespread. Diseases have increased mostly in times of war, after famines or with the effect of great migrations. In order to prevent these diseases, the Ottoman Empire took measures such as vaccination practices, quarantine practices, hygiene measures and even the holidays of schools. Against epidemics II. The first modern quarantine application was made during the reign of Mahmut II. during the reign of Abdülhamit, schools were suspended. Despite the difficulties, the state continued to open hospitals to fight diseases in the 19th century and tried to make the fight against diseases more institutional.

Bolu and its districts were also affected by these epidemic diseases as in the whole Ottoman geography. Göynük, which is the district of Bolu today, has a very old history. It is one of the few places that has been able to carry its historical texture until today. Due to the fact that Göynük is on the trade routes, the famine experienced as a result of the recent wars and the resulting drought, epidemics have emerged around Göynük from time to time. Especially malaria, fever, cholera and syphilis diseases affected the region negatively. Since Göynük did not have a permanent doctor and hospital, patients were usually referred to Bolu. Quarantine was implemented to prevent diseases, and for this purpose, a quarantine center was built to protect Göynük and its surroundings from diseases. In this study, the epidemic diseases that occurred in Göynük in the 19th century are examined, especially based on archival documents.

Keywords: *Göynük, Epidemics, Quarantine Measures, Health Service, Social Structure.*

AKŞEMSEDDİN HAZRETLERİ'NİN İLMÎ VE FİKRÎ TEMELLERİNİN KAYNAKLARI

Prof. Dr. Ahmet OCAK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

ocak_a@ibu.edu.tr

ÖZET: Fâtih Sultan Mehmed'in hocası, İstanbul'un manevî fâtihi olan Akşemseddin Hazretleri, ilim ve tefekkür tarihimizde oluşan bir anlayışın Osmanlılar dönemindeki temsilcisidir. Meşhur Şeyh

Şehâbeddin Sühreverdî'nin (ö. 632/1234) torunlarından Şeyh Hamza'nın oğlu olan Akşemseddin Hazretleri, yedi yaşlarında babasıyla birlikte Anadolu'ya gelerek o zaman Amasya'ya bağlı olan Kavak ilçesine yerleşmiş, kuvvetli bir dinî tahsil gördükten sonra Osmancık Medresesi'ne müderris olmuştur. Şeri ilimlerden sonra manevî ilimlerde de yücelmek için Hacı Bayram Veli'ye intisab ederek sıkı bir riyâzet ve mücâhededen sonra kısa zamanda hilafet almıştır.

Akşemseddin Hazretleri'nin izlediği bu yol, Selçuklu dönemi âlimlerince temsil edilen Nîşabur ekolünün devamı mahiyetindedir. Selçuklular Sünnî İslâm akidesini korumak için olan Nizâmiye Medreseleri'ni açarak ilmin hizmetine sunmuş, Sünnî düşüncenin güçlenmesi için gerekli tedbirleri almışlardır. Bu anlayış, Nîşabur ekolü'nün temsilcisi olan sûfiler tarafından Kitap ve sünnete bağlı bir tasavvuf anlayışının geliştirilmesiyle devam ettirilmiştir. Selçuklular döneminde es-Serrâc'la başlayan bu düşünce tarzı onun yolunu izleyen es-Sülemî ve arkasından öğrencisi el-Kuşeyrî, Ebû Ali Fârmedî, Gazâlî ve Ahmed Gazâlî çizgisiyle devam etmiştir. Bu âlimler Selçuklular döneminin önemli mutasavvıfları olup, Selçuklu Devleti'nin genel politikası olan Sünnî görüş paralelinde bir tasavvuf anlayışı geliştirmenin yanında fikirleriyle de sonraki dönem mutasavvıflarını etkilemişlerdir.

Akşemseddin Hazretleri de Nizâmiye Medresesi müderrislerinden aynı zamanda Ahmet Gazâlî'nin sûfilerinden olan Ebû Necîb es-Sühreverdî'nin yeğeni olan Şehâbeddin Sühreverdî'nin soyundandır. Şehâbeddin Sühreverdî, genç yaşında Bağdat'a gelerek Nizâmiye Medresesi'nde ve amcasının yanında şeri ilimleri tahsil etmiş, sonra da tasavvuf yoluna yönelerek bu yolun büyüklerinden olmuştur. Akşemseddin Hazretleri, Şeyh Şehâbeddin Sühreverdî'nin torunlarından Şeyh Hamza'nın oğlu olup, bahsettiğimiz şeri esaslara bağlı sûfilerin yolunu izleyenlerdendir. Tebliğimizde bahsedilen konular dönemin kaynakları ışığında işlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, Tasavvuf, Sünnîlik, Nîşabur, Sühreverdî.

THE SOURCES OF AKŞEMSEDDİN'S SCIENTIFIC AND INTELLECTUAL FOUNDATIONS

ABSTRACT: Akşemseddin, the teacher of Fatih Sultan Mehmed and the spiritual conqueror of Istanbul, is the representative of an understanding formed in our history of science and contemplation in the Ottoman period. Akşemseddin, the son of Sheikh Hamza, one of the grandchildren of the famous Sheikh Şehâbeddin Sühreverdî (d. 632/1234), came to Anatolia with his father at the age of seven and settled in the Kavak district, which was then a part of Amasya, after receiving a strong religious education in Osmancık Madrasa. What a professor he became. In order to be exalted in the spiritual sciences after the Shari'a sciences, he joined Hacı Bayram Veli and received his diploma in a short time after strict asceticism and struggle.

This path followed by Akşemseddin is a continuation of the Nishapur school represented by the scholars of the Seljuk period. The Seljuks opened the Nizamiye Madrasahs to protect the Sunni Islamic creed and offered them to the service of science, and took the necessary measures to strengthen the Sunni thought. This understanding has been continued by the development of a Sufi understanding based on the Book and Sunnah by the Sufis, who are the representatives of the Nishapur school. This way of thinking, which started with es-Serrâc during the Seljuk period, continued with es-Sülemî, who followed his path, and then with his student al-Kuseyri, Ebû Ali Farmedî, Gazâlî and Ahmed Gazâlî. These scholars were important mystics of the Seljuk period, and besides developing an understanding of Sufism in parallel with the Sunni view, which was the general policy of the Seljuk State, they also influenced the later period mystics with their ideas.

Akşemseddin is also a descendant of Şehabeddin Sühreverdi, the nephew of Abu Necib es-Sühreverdi, one of the professors of the Nizamiye Madrasah and one of the Sufis of Ahmet Ghazali. Şehabeddin Sühreverdi came to Baghdad at a young age and studied shari'a in the Nizamiye Madrasa and next to his uncle, and later turned to the path of Sufism and became one of the greats of this path. Akşemseddin is the son of Sheikh Hamza, one of the grandchildren of Sheikh Şehâbeddin Sühreverdi, and is one of those who follow the path of the Sufis who adhere to the Shari'a principles we have mentioned. The subjects mentioned in our paper will be tried to be studied in the light of the sources of the period.

Keywords: *Akşemseddin, Sufism, Sunnism, Nishapur, Suhrawardi.*

AKŞEMSEDDİN TEKKELERİ

Ali KILCI

Arkeolog/Sanat Tarihi Uzmanı
alikelci51@gmail.com

ÖZET: Bizim medeniyetimiz insana insan olduğu için değer verir. Osmanlı medeniyetinin önemli kişilerini hak ettikleri şekilde bilmiyoruz. Osmanlı tarihinin en önemli kişilerinden, 15 yüzyılda yaşamış Akşemseddin günümüzde yeterince tanınmıyor. Akşemseddin şöhretten hoşlanmayan biri bir âlimdir. Anadolu'nun vatan olması için çalışmıştır. Akşemseddin yaşadığı zamanın ilimlerine sahiptir. O İslam'ın insan hayatının her anında yer aldığını gösteren bir tasavvuf fikri taşıır.

Osmanlı Devrinin en yaygın tarikatlarından Halveti şeyhi olan Hacı Bayram-ı Veli ve halifesi Akşemseddin tekkeler kurmuşlardır. Bu tekkelerde halkı eğitmişlerdir. Ayrıca Osmanlı devletine yön veren birer rehber olmuşlardır. Akşemseddin, Hacı Bayram-ı Veli'nin verdiği eğitimle ilim, irfan ve maneviyatta yüksek mertebelere ulaşmıştır. Osmanlı devrinin çok yönlü âlim ve devlet adamlarından Akşemseddin zamanının dini ve akli ilimlerini en iyi şekilde öğrenmiştir.

Akşemseddin Beypazarı, İskilip, İstanbul ve Göynük'te tekkeler yaptırmıştır. Zamanımıza Akşemseddin'in camileri gelmiştir. İskilip'in Evlik köyünde çok dar bir alana büyük bir tekke yaptırdığı arşiv belgelerinden öğreniyoruz. Evlik tekkesi ve Göynük tekkesi Osmanlı devri sonlarına kadar kullanılmıştır. Beypazarı ve İstanbul Fatih'teki tekkeleri de uzun süreli olmuştur. Çalışmamızda günümüze gelemeyen Akşemseddin tekkeleri konusunu arşiv belgelerine dayanarak ele almaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, Göynük, İskilip, tekke, etki.*

AKSHAMSEDDİN TEKKES

ABSTRACT: Our civilization values people because they are human. We do not know the important figures of Ottoman civilization as they deserve. Akşemseddin, one of the most important figures of Ottoman history, who lived in the 15th century, is not sufficiently known today. Akşemseddin is a scholar who does not like fame. He worked to make Anatolia a homeland. Akşemseddin has the sciences of her time. It carries a Sufi idea that shows that Islam takes place in every moment of human life.

One of the most widespread sects of the Ottoman Era, the Halveti sheikh, Hacı Bayram-ı Veli, and her caliph Akşemseddin established lodges. They educated the people in these lodges. In addition, they

became a guide that gave direction to the Ottoman state. Akşemseddin, one of the versatile scholars and statesmen of the Ottoman period, learned the religious and mental sciences of his time in the best way.

Akşemseddin had lodges built in Beypazarı, İskilip, İstanbul and Göynük. Akşemseddin's mosques have come to our time. Evlik lodge and Göynük lodge were used until the end of the Ottoman period. Her lodges in Beypazarı and İstanbul Fatih were also long-term. In our study, we will try to deal with the subject of Akşemseddin dervish lodges, which can not come to your day, based on archival documents.

Keywords: *Akşemseddin, Göynük, İskilip, tekke, effect.*

EHLİ TASAVVUF’UN HALKLA MÜNASEBETİ VE AKŞEMSETTİN’DE CAMİ, DEĞİRMEN VE MEDRESE (TEKKE) METAFORU

Prof. Dr. Ali Rıza ABAY

Yalova Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

alirizaabay@gmail.com

ÖZET: Tasavvuf, Müslüman kişilerin Allah’ın varlığı, evrenin oluşumu ve insan nasıl bir varlık olduğu hakkında bir duyuş, bir düşünüş ve bir inanış biçimidir. Bu duyuş, bu düşünüş ve bu inanış biçimine göre yaşayan kişilere tasavvuf ehli denilir. Bu kişiler kibir, gurur ve haset gibi vasıfların nefisten gelen manevi bir hastalık olduğuna inanırlar. Bu hastalıkların tedavi edilmesi için de nefsin terbiye edilmesi gerektiğini düşünürler. Bunun için de zaman zaman nefis terbiye için uzlete çekilirler. Ancak bu uzlet uzun sürmez. Nefsin terbiye edildiğine inanana kadar devam eder. Uzlet sonrası halkın içine girerek “Halk içinde HAK ile beraber olarak” gündelik hayata devam ederler. Tasavvuf ehli, insan-insan ilişkisini, insan-eşya ilişkisini, insan-tabiat ilişkisini dünya ve ahiret dengesine göre düzelenler.

İslami Türk tarihinde camiler, medreseler ve tekkeler bir bütünlük içinde görülmektedir. Camiler birer yaygın eğitim kurumları iken, medreseler de birer örgün eğitim kurumlarıdır. Tekkeler de yetişkinler için birer halk mektepleridir.

Akşemseddin, Miladi 14. ve 15. Yüzyıllarda Anadol’unun farklı şehirlerinde yaşayan ve Osmanlı devletinin hem kuruluş hem de yükseliş dönemlerini görmüş bir tasavvuf ehli ve şehidir. Akşemsettin çok yönlü bir bilim adamı, çok yönlü bir tasavvuf şeyhi olmasının yanında müntesibi olduğu tasavvuf ekolünün, zamanın üretim biçimi olan tarımsal faaliyetlerle de meşgul oldukları da bilinmektedir.

Bu bildiride genelde tasavvuf ehlinin halkla münasebetleri üzerinde durulduktan sonra, Akşemsettin’in Göynük’e yerleştirdikten sonra kurduğu Cami, Değirmen ve Medrese(tekke) metaforu üzerinden bir analiz yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Tasavvuf, Göynük, Akşemsettin, Nefs Terbiyesi, İnziva.*

THE RELATIONSHIP OF SUFISM WITH THE PEOPLE AND THE METAPHOR OF MOSQUE, MILL AND MADRASAH (TEKKE) IN AKŞEMSETTİN

ABSTRACT: Sufism is a way of feeling, thinking and believing about the existence of Allah, the formation of the universe and the human being. People who live according to this sense, this way of

thinking and this belief are called people of Sufism. These people believe that qualities such as arrogance, pride and envy are a spiritual disease that comes from the nafs. They think that in order to cure these diseases, the nafs should be trained. For this reason, they go into seclusion for self-discipline from time to time. However, this retreat does not last long. It continues until it believes that the soul has been disciplined. After the retreat, they go into the public and continue their daily life "with the right in the public".

The people of Sufism are those who fix the human-human relationship, the human-thing relationship, the human-nature relationship according to the balance of the world and the hereafter. In Islamic Turkish history, mosques, madrasas and dervish lodges are seen as a unity. While mosques are non-formal education institutions, madrasas are formal education institutions. Tekkes are also public schools for adults.

Akşemseddin is a Sufi master and sheikh who lived in different cities of Anadol in the 14th and 15th centuries and saw both the establishment and the rise of the Ottoman state.

Akşemsettin is a versatile scientist, a multi-faceted Sufi sheikh, and it is also known that the Sufi school he was a follower of was also engaged in agricultural activities, which was the mode of production of the time.

In this paper, after focusing on the relations of Sufi people with the public, an analysis will be made through the metaphor of Mosque, Değirmen and Madrasa (tekke) that Akşemsettin established after he settled in Göynük.

Keywords: *Sufism, Göynük, Akşemsettin, Spiritual Training, Seclusion.*

GÖZCÜ KARACA AHMET SULTAN, ONUNLA İLİŞKİLİ ZİYARETGAHLAR VE GÖYNÜK DEDELER KÖYÜ'NDEKİ ZİYARETGAHI

Prof. Dr. Ali YAMAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
yaman_al@ibu.edu.tr

Mürvet AK GÜLSARAY

Emekli Sağlık Pedagogu
muevet_ak@hotmail.ch

ÖZET: Karaca Ahmet Sultan Hazretleri, Anadolu'yu yurt yapan, Anadolu'nun mimarlarından büyük Türk evliyalarından ve hekimlerindendir. Kaynaklarda Rum'un yani Anadolu'nun gözcüsü ve velilerinden olarak da bilinen Karaca Ahmet Sultan tarihimizde ve coğrafyamızda derin izler bırakmıştır. Menakıbnamelerde Hünkâr Hacı Bektaş Veli ve diğer Anadolu erenleri ile ilgili menkıbeleri yer almakta, tarihi kaynaklar ve arşiv belgelerinde ise ona ve onun soyundan gelenlere ilişkin pek çok bilgi bulunmaktadır. Onun da Sarı Saltuk ve Yunus Emre gibi birden fazla yerde ziyaretgahı bulunmaktadır. Karaca Ahmet Sultan'a atfedilen İstanbul, Manisa, Afyon ve Tokat'ın yanı sıra Bolu'nun Göynük ilçesinde de bir türbesi bulunmakta ve yüzyıllarca hem bir ziyaretgah hem de diğerleri gibi şifa merkezi olarak işlev görmektedir. Karaca Ahmet Sultan'ı ziyaret edenler her türlü dilek ve hastalıklarına özellikle de akıl hastalıklarına şifa bulmak için gelmektedirler.

Karaca Ahmet Sultan'ın soyundan gelen Erzincan'daki Hıdır Abdal Sultan gibi yüzyıllarca düşkün ocağı ve halk hekimi olarak işlev görmüş tanınmış şahsiyetler de bulunmaktadır. Arşiv belgelerinden anlaşıldığı üzere Göynük İlçesinin Dedeler Köyü'nde de Karaca Ahmet soyundan gelen ve hatta bazıları Osmanlı bürokrasisi içerisinde önemli roller üstlenmiş aileler de bulunmaktadır.

Bu bildiride öncelikle Karaca Ahmet Sultan'a ilişkin bilgilerin yanısıra, Türkiye'nin farklı şehirlerinde bulunan ziyaretgahlarına ve soyundan gelen ailelere değinilecektir. Daha sonra ise Göynük'te Dedeler Köyü'nde bulunan Karaca Ahmet Sultan ziyaretgahı, bu ziyaretgaha ve bu soydan gelenlere ilişkin elde edilen arşiv belgeleri ve bilgiler paylaşılarak Karaca Ahmet Sultan'ın Bolu Göynük'te var olan manevi hatırası ve izleri ortaya konulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Karaca Ahmet, Göynük, Dedeler Köyü, halk hekimliği.*

GÖZCÜ KARACA AHMET SULTAN, THE ASSOCIATED SHRINES AND HIS SHRINE IN GÖYNÜK DEDELER VILLAGE

ABSTRACT: His Holiness Karaca Ahmet Sultan is one of the great Turkish saints who made Anatolia his homeland, one of the architects and physicians of Anatolia. Karaca Ahmet Sultan, also known as the watchman and guardian of Anatolia in the sources, has left deep traces in our history and geography. There are legends about Hünkar Hacı Bektaş Veli and other Anatolian saints in the menakibnames, and there is much information about him and his descendants in historical sources and archive documents. He also has tombs and dargahs in more than one place such as Sarı Saltuk and Yunus Emre. In addition to tombs in Istanbul, Manisa, Afyon and Tokat, which are attributed to Karaca Ahmet Sultan, there is also one in Göynük district of Bolu, and it has served as both a tomb and a healing center for mental illnesses for ages. Those who visit Karaca Ahmet Sultan wish to heal for all kinds of illnesses especially mental illnesses and to make their wishes come true.

There are also well-known personalities such as Hıdır Abdal Sultan in Erzincan, who are descendants of Karaca Ahmet Sultan and has served as an important Alevi-Bektaşî ocak and a traditional healer for centuries. As it is understood from the archive documents, there are also families, who comes from Dedeler Village of Göynük District and descended from Karaca Ahmet, played important roles in the Ottoman bureaucracy.

In this paper, respectively, the information about Karaca Ahmet Sultan, the holy palaces of him in different cities of Turkey and the families of his descendants will be mentioned.

Then, the Karaca Ahmet Sultan tomb in Dedeler Village in Göynük, the archive documents and information obtained about this visitation site and the descendants of him will be presented, and in this way the spiritual memory and traces of Karaca Ahmet Sultan in Bolu Göynük will be revealed.

Keywords: *Karaca Ahmet, Göynük, Dedeler Village, folk medicine.*

GÖYNÜK (BOLU) YÖRESİNDE DOĞUM VE ÇOCUKLUK ÇAĞIYLA İLGİLİ BAZI İNANIŞLAR VE BİR ÇÖZÜMLEME DENEMESİ

Alparslan SANTUR

Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Daire Başkanlığı- Emekli Antropolog
alparslansantur@hotmail.com

ÖZET: Şehir topluluklarında hastane ortamında tıbbi bir işleme tabi olan doğum; kırsal topluluklarda ise, modern sağlık kuruluşlarının yaygınlaşmadığı yakın zamanlara kadar ev ortamında, diplomasız ve bu işi genellikle büyüklerinden öğrenen kadınlar tarafından gerçekleştirilen, çevresindeki sayısız, özellikle büyüsel pratiklerle istilaya uğrayarak modern tıpla ilgisi kalmayan, tamamen halkın gelenek, görenek ve inançlarıyla yönlendirilen bir durumdaydı.

Anadolu’da geçiş dönemleri içinde önemli bir yere sahip olan doğum ve çocukluk çağının zararlı olduğuna inanılan güçlere karşı en savunmasız bir dönem olduğu düşüncesi, beraberinde çok zengin büyüsel uygulamaları gündeme getirmiştir. Bu uygulamaların genel olarak temas ve taklit esasına göre çalışan sempatik büyüsel işlemler olduğu görülmektedir. Diğer yandan uygulamalarda yer alan dini pratikler, söz konusu amaçlara ulaşmayı kuvvetlendirici unsurlar olarak, büyüsel pratiklerle birlikte kullanılabilmektedir.

Bu çalışmada Göynük (Bolu) yöresinde gerçekleştirilen geleneksel doğum ve çocukluk çağıyla ilgili bir alan araştırması verileri başta olmak üzere, yine yöre ve konuyla ilgili diğer kaynaklarda yer alan örnek pratiklerin (*Pratik=Uygulama+Sonuç*) ve (*Etken→Aracı→Etkilenen*) durumları formüle edilerek, söz konusu pratiklerin değerlendirilmesi ve çözümlenmesi amaçlanmaktadır. Günümüzde büyük ölçüde geçerliliği kalmayan yöredeki doğum pratikleri Anadolu’nun geneli ile benzerlikler göstermekte ve bu benzerlikler doğrultusunda uygulamalar genellikle çocuk ve anne etrafında yoğunlaşmakta; baba, akraba ve diğer yabancılar nadiren uygulamalara dahil olmakta; yaygın büyüsel pratiklerin yanında, dini pratikler ve uygulamalar da yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göynük (Bolu), Doğum, Çocukluk Çağı, İnanışlar, Çözümleme.

SOME BELIEFS ABOUT BIRTH AND CHILDHOOD IN GÖYNÜK (BOLU) REGION AND AN ASSESSMENT

ABSTRACT: In urban communities, childbirth was a medical procedure in a hospital setting; in rural communities, until recently, when modern health institutions were not widespread, it was carried out in the home environment, by women without a diploma and who usually learned this work from their elders; it was invaded by countless surrounding practices, especially magical practices, and had nothing to do with modern medicine, and was completely guided by the traditions, customs and beliefs of the people.

The idea that birth and childhood, which have an important place in the transition periods in Anatolia, are the most vulnerable periods against the forces believed to be harmful, brought along very rich magical practices. It is seen that these practices are generally sympathetic magical processes that work on the basis of contact and imitation. On the other hand, religious practices in the practices can be used together with magical practices as strengthening elements to achieve the said goals.

In this study, the cases of (*Practice=Application+Result*) and (*Agent→Mediator→Affected*) cases in the region and other sources related to the subject, especially the data of a field study on traditional birth

and childhood carried out in Göynük (Bolu), were formulated. It is aimed to evaluate and analyze these practices.

Birth practices in the region, which are largely obsolete today, show similarities with Anatolia in general, and in line with these similarities, practices generally focus around the child and mother; fathers, relatives and other strangers are rarely involved in the practices; In addition to common magical practices, religious practices are also included in the practices.

Keywords: *Göynük (Bolu), Birth, Childhood, Beliefs, Analysis.*

GÖYNÜK HALK KÜLTÜRÜNDE SÖZLÜ GELENEK ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Aynur YILDIRIM

Halk Bilimci / Bilim Uzmanı

aynur.yildirim.94@gmail.com

ÖZET: Sözlü kültür yazılı kültüre göre daha köklü bir geçmişe sahiptir. Yazıyı kullanmayan veya yazıya sonradan geçmiş toplumlarda kültürel aktarımın tüm yükünü sözlü gelenek taşımaktadır. Sözlü kültür, yapısı bakımından ortaya çıktıkları andan itibaren kendilerini belirli kalıplar içerisine sokmamıştır. Aksine ait oldukları milletin ihtiyaçlarına uygun biçimde değişen, yok olan veya bölünerek yeni geleneklerin oluşmasını sağlayan dinamik bir yapıdadır. Sözlü kültür, söz aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılan her türlü bilgiyi kapsamaktadır. Sözlü kültürde, bilgi büyük kişilerin zihinlerinde depolanmıştır. Bu nedenle yaşlılara oldukça saygı gösterilmektedir. Bu kültürlerde sözel hafıza depolarında oluşan bilgiler toplumun deneyimleriyle bütünleşerek çalışmaya devam eder ve geleneği oluşturur. Toplumun var ettiği gelenek içerisindeki, edebî geleneğin sözlü ürünleri sözlü geleneği oluşturmaktadır. Bunlar; halk hikâyesi, efsane, türkü, bilmece, mani, masal, destan, deyim ve atasözleridir.

Bu bildiri kapsamında hafızalarda yer etmiş ve nesillerdir süre gelen Göynük sözlü geleneklerine ait bilgiler sunulacaktır. Çalışmadaki sözlü gelenekler; Emine Hanım, Değirmen Tepesi ve Hacı Rüştü türküleri, çeşitli yörelerin manileri, yörenin atasözleri, ağrı(sızı) taşı, Yabalı Dede ve Bıçakçı Ömer Dede efsaneleri ile Göynük'ün kuruluş ve Zafer Kulesi yapımını konu alan halk hikâyeleridir. Bildiride sunulacak sözlü gelenekler, alan çalışması doğrultusunda elde edilen veriler ışığında okuyucuya aktarılacaktır. Böylece bildiri, Göynük sözlü geleneğinin gelecek nesillere yazılı olarak aktarılması ve Göynük arşivinde yerini alması amacına ulaşacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sözlü kültür, Göynük halk kültürü, Göynük sözlü kültürü.*

A STUDY ON ORAL TRADITION IN GÖYNÜK FOLK CULTURE

ABSTRACT: Oral culture has a more deep-rooted history than written culture. In societies that do not use writing or have been written later, oral tradition bears the entire burden of cultural transmission. Oral culture, in terms of its structure, has not put itself into certain patterns since the moment they appeared. On the contrary, it has a dynamic structure that changes, disappears or divides in accordance with the needs of the nation to which they belong, enabling the formation of new traditions. Oral culture encompasses all kinds of information that is transmitted from generation to generation through speech. In oral culture, information is stored in the minds of great people. For this reason, the elderly are highly respected. In these cultures, the information formed in the verbal memory stores continues to work by

integrating with the experiences of the society and forms the tradition. The oral products of the literary tradition within the tradition created by the society constitute the oral tradition. These; folk tales, legends, folk songs, riddles, mania, fairy tales, epics, idioms and proverbs.

Within the scope of this paper, information about the Göynük oral traditions, which have been in the memories and have been going on for generations, will be presented. Oral traditions in the study; Emine Hanım, Değirmen Tepesi and Hacı Rüştü folk songs, manias of various regions, proverbs of the region, ağır (sızı) stone, Yabalı Dede and Bıçakçı Ömer Dede legends and folk tales about the foundation of Göynük and the construction of the Victory Tower. The oral traditions to be presented in the paper will be conveyed to the reader in the light of the data obtained in line with the field work. Thus, the declaration will achieve the purpose of transferring the Göynük oral tradition to future generations in writing and taking its place in the Göynük archive.

Keywords: *Oral culture, Göynük folk culture, Göynük oral culture.*

GÖYNÜKTE HALK TAKVİMİ VE METEOROLOJİSİ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ayşe AKMAN

Kültür ve Turizm Bakanlığı / Antropolog
akmanay6@hotmail.com

ÖZET: Halk takvimini herhangi bir yöre insanının temelde kültürel miras olarak edindiği doğal olgularla, toplumsal kurumlar ve olgular arasındaki uzun süreli deneyimlere dayalı ilişkilerin kurulduğu dinsel, tarihsel, töresel, eğitsel, inançsal, hukuksal, tarımsal, siyasal, ekonomik bağını anımsama ve anımsatma görevini üstlenmiş olan zaman-hayat ikilisinin bir dizgesi olarak tanımlayabiliriz. Halk takvimi dediğimiz yerel takvim bilinen, yaygınlık kazanmış takvimlerden daha farklı olarak yılı bölümler; ayları ve günleri başka bir biçimde adlandırır. Kimi zaman birimlerine, kimi doğal olaylara iyi ya da kötü özellikler yükler.

Teknolojik açıdan yetersizliğin olduğu toplumlarda yüzyıllara dayalı yerel deneyim, görgü ve tahminlerle atmosfer olaylarına ilişkin bilgiler oldukça yüksek doğruluk oranlarına ulaşmıştır. Yaşamın tamamen doğal etkenlere bağlı olduğu geleneksel toplumlarda hava tahminleriyle ilgili bilgiler kültürel bütün içerisinde önemli bir yere sahiptir. Balığa çıkmadan önce, göçe başlamadan önce havanın nasıl olacağını bilmek için gereği gibi yapılabilmesi için ilk şart olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Bolu İli/Göynük İlçesi'ne özgü zaman algısının ve yerel takvim bilgisinin tespit edilmesinin yanı sıra, geleneksel kültürümüzde önemli bir yeri olan ve yerel takvime bağlı olarak kutlanan kimi mevsimlik bayram kutlama geleneğinin ortaya konmasıdır. Bu çalışma Göynük'te alan araştırması sırasında kaynak kişilerden alınan bilgiler ışığında hazırlanmıştır. Bu çalışma aynı zamanda karşılaştırmalı bir çalışma olup, Göynük'ün bu konulara ilişkin farklılıkları da ifade edilecektir. Bir yere özgü halk takvimi ve meteorolojisi bilgileri, aynı zamanda o yerin tarihi, coğrafi, ekonomik ve kültürel yapısı hakkında kapsamlı bilgileri de içerir. Konuya ilişkin bilgiler, bu anlamda herhangi bir yerin halk kültürü değerleri açısından önemli bir kaynaktır.

Anahtar Kelimeler: *Takvim, meteoroloji, inanış, hidrellez, yağmur duası, gelenek.*

AN EVALUATION ON FOLK CALENDAR AND METEOROLOGY PRACTICES IN GÖYNÜK

ABSTRACT: We can define the folk calendar as a sequence of time-life pair which undertakes recalling and reminder roles of religious, historical, traditional, educational, faith-based, legal, agricultural, political and economic ties in which there are relations that are based on long-term experiences and with which any local people make contact among the natural phenomena which are acquired as a cultural heritage by them, social institutions and phenomena. Comparing to the common calendars, local calendar that is named as folk calendar sections a year differentially and renames the months and days in a different way. It assigns bad or good meanings to sometime units and some natural events.

In the societies in which there are technological deficiencies, the information about the estimations of atmospheric events reaches to high accuracy rates by way of local experiences, manners and estimations. In the traditional societies in which the life depends on natural factors completely, the information regarding weather forecast has an important place in cultural unity. Estimating weather conditions before fishing or immigrating is initial condition in order to duly perform duties.

The goal of this study is that tradition of certain seasonal bairam celebrations that has an important place in our traditional culture and is celebrated according to local calendar knowledge will be revealed as well as determining the time perception and local calendar knowledge which pertain to Bolu province/Göynük district. This study was prepared in the light of the information received from the source people during the Göynük field research. This study is also a comparative and the special differences of Göynük will be expressed. A special folk calendar and meteorological information of a settlement also includes comprehensive information about historical, geographical, economic and cultural structure of the settlement. In this sense, the information about the settlement is an important source in terms of folk culture of the settlement.

Keywords: *Calendar, meteorology, belief, Hıdrellez, rain prayer, tradition.*

EDEBİYATIMIZIN GİZLİ CEVHERİ HAMDULLAH HAMDİ EFENDİ

Ayşe Nur DEMİRÖZ

Bolu Sosyal Bilimler Lisesi

admrzz@hotmail.com

ÖZET: İstanbul'un manevi fatihi Akşemseddin Hz.nin en küçük oğlu olarak şirin kasaba Göynük'te dünyaya gelmiştir. Rivayete göre Hamdullah Hamdi daha annesinin karnında iken annesi su içmek maksadıyla evlerinin üstünde bulunan Şeyh Hızır Pınarı'na gittiğinde karşısında yüzü nurla kaplı bir kişi belirir. Nur yüzlü kişi Hamdullah'ın annesinden pınardan biraz su vermesini rica eder. Fakat annesi namahrem diye çekinir ve korkar. Ardından o nur yüzlü zat kendisinden korkmaması gerektiğini ve karnındaki oğluna dua getirdiğini söyler. Bunun üzerine annesi suyu verir ve eve dönerler. Akşam vakti Akşemseddin Hazretleri'ne sorduklarında ise bu kişinin aslında Hz. Hızır olduğunu öğrenirler. İşte o günden itibaren hem annesi hem babası Hamdullah'ı şair ve mürşid oğlumuz diye anmaya başlarlar. Ailenin en küçük oğlu olmasına rağmen babasının en sevdiği oğlu olarak büyük bir irfan sahibi olan Hamdullah Çelebi, Hamdi Çelebi ismiyle de halk arasında bilinmektedir. Henüz çok sevdiği babasını 10-12 yaşları civarında kaybeden Hamdullah, ilmin peşini tıpkı babası gibi bırakmamış; güçlü kalemi, çektiği acılardan aldığı dersler ve gerek babasının ölümünden sonra kendisini Hz. Yusuf'a benzetmesinden dolayı Yusuf u Züleyha eserini yazmıştır. Bu eser onun üne kavuşmasını sağlayan eser

olarak da bilinir. Ardından yazacağı Leylâ vü Mecnûn, Tuhfetü'l-Uşşâk, Kıyâfetnâmeve Ahmediyye eserleri ile Anadolu safhasında hamse yazan ilk şairimiz olacaktır. Yazdığı birçok başarılı eserile dilimize ve edebiyatımıza fazlaca deyim ve atasözünün dâhil olmasına vesile olmuştur. Yaşadığı dönem boyunca alanında en büyük alimlerdenve velilerden biri olmuştur. İki çocuğu olduğu rivayet edilen büyük âlim Hamdullah Hamdi babasının da medfûn bulunduğu ve aynı zamanda memleketi olan Göynük'te hayata gözlerini yummuştur.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, Hamdullah Hamdi, Göynük.

THE HIDDEN GEME OF OUR LITERATURE HAMDULLAH HAMDİ EFENDİ

ABSTRACT: He was born in a cute town which is name is Göynük as the youngest son of Akşemseddin, the spiritual conqueror of Istanbul. According to the rumor, when Hamdullah Hamdi was still in his mother's womb, his mother went to Sheikh Hızır Fountain, which is located above their house, to drink water, a person whose face was covered with light suddenly appeared before him. The bright-faced person asks Hamdullah's mother to give him some water from the fountain. But her mother got shy and afraid because of it is unfamiliar for our culture. Then thatlight-faced person says that he shouldn't be afraid of himself and that he brings prayers for his son. Then his mother gives the water to the man and they return home. When they asked Akşemseddin in the evening, they realized that that man was actually Sheikh Hızır. From that day on, both his mother and father began to refer to Hamdullah as our poet and murshid son. Despite being the youngest son of the family, Hamdullah Çelebi was his father's favorite son and he is also known by the name of Hamdi Çelebi among the people. Havinglost his father, whom he stil loved very much, around the age of 10-12, Hamdullah did not leave the pursuit of science just like his father, with his strong pen, the lessons he took from the pains he suffered, and after his father's death also his likeness to Yusuf become him to write Yusuf u Züleyha. This work is also known as the work that made him famous. He will be the first poet to write hamse at the Anatolian stage with his Works Leylâ vü Mecnûn, Tuhfetü'l-uşşâk, Kıyâfetnâme and Ahmediyye that he will write later. He has been instrumentalin including many idioms and proverbs in our language and literature with his many successful works. During his lifetime, he became one of the greatest scholars and saints in his field. The great scholar Hamdullah Hamdi, who is rumored to have two children, passed away in his hometown, Göynük, where his father is also buried.

Keyword: Akşemseddin, Hamdullah Hamdi, Göynük.

GÖYNÜK HALK KÜLTÜRÜNDE EVLENME GELENEKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Azize AKTAŞ YASA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi

yasa_a@ibu.edu.tr

Aynur YILDIRIM

Halk Bilimci / Bilim Uzmanı

aynur.yildirim.94@gmail.com

ÖZET: Kişinin yaşamındaki geçiş dönemlerinden biri olan evlenme; kadın ve erkeğin aile olarak sosyal hayata katılma sürecinin başlangıcıdır. Aile birliğinin toplumsal yapının temeli sayılması ona evrensel bir değer katmıştır. Her toplumun bağlı bulunduğu kültür tipi evlenme kurallarına değişiklik

kazandırmıştır. Toplumlar arası evlenme geleneklerinde değişiklik olsa da insanları bir araya getirerek bireyler arası sosyal bağları güçlendirmesi ve kişileri sahip oldukları mirasın bilincine ulaştırması bakımından ortak işleve sahiptirler. Evlenmede uygulanan gelenek ve görenekler o toplumun evlenme kültürünü oluşturur.

Bu bildiride Göynük halk kültürü içerisindeki evlenme gelenekleri ele alınacak ve evlenme kültürü üç ana başlık altında incelenecektir. Bunlar; evlenme biçimleri, evlenme aşamaları ve düğün adetleridir. Göynük halk kültüründe evlenme biçimlerinden genellikle görücü usulü ile evlenme yaygındır. Evlenme aşamalarının sırası kız görme, kız isteme ve söz kesme olarak yapılmaktadır. Düğün adetlerinde ise çeyiz götürme, konak karşılama, kına gecesi, gelin alayı, düğün eğlencesi ve gelin gezdirme bulunmaktadır. Bildiride sunulacak bilgiler alan çalışması ve yerel halk ile yapılacak görüşmeler sonucunda elde edilecektir. Böylece çalışmanın amacına uygun şekilde Göynük evlenme kültürünün ana hatları okuyuculara sunulacak ve Göynük arşivinin oluşmasına katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göynük halk kültürü, geçiş ritüelleri, evlenme gelenekleri.

A RESEARCH ON MARRIAGE TRADITIONS IN GÖYNÜK FOLK CULTURE

ABSTRACT: Marriage, which is one of the transitional periods in one's life, is the beginning of the process of participation of men and women in social life as a family. The fact that family unity is considered the basis of the social structure has added a universal value to it. The type of culture to which each society adheres has brought about changes in the rules of marriage. Although there is a change in the traditions of inter-communal marriage, they have a common function in terms of bringing people together to strengthen the social ties between individuals and to bring people to the awareness of their heritage. The customs and traditions applied in marriage constitute the marriage culture of that society. In this paper, the marriage traditions within the Göynük folk culture will be discussed and the marriage culture will be examined under three main headings. These; forms of marriage, stages of marriage and wedding customs. In Göynük folk culture, one of the forms of marriage is usually arranged marriage. The order of the marriage stages is to see a girl, to ask for a girl and to interrupt the word. In the wedding customs, there are dowry taking, mansion welcome, henna night, bridal procession, wedding entertainment and bridal touring customs. The information to be presented in the paper will be obtained as a result of field work and interviews with local people. Thus, in accordance with the purpose of the study, the main lines of Göynük marriage culture will be presented to the readers and the formation of the Göynük archive will be contributed.

Keywords: Göynük folk culture, rituals of transition, traditions of marriage.

İPEK YOLU ÜZERİNDE BİR KÜLTÜREL MOTİF OLAN GÖYNÜK'ÜN BASIN YAYIN HAYATINA DAİR BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Berrin SARITUNÇ

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Dil Eğitim&Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi
berrinsaritunc@subu.edu.tr

ÖZET: Göynük en eskisi ortalama 700 yıllık olan pek çok tarihi evi, çınar ağaçları, hamamı, türbeleri, dokuma tezgâhları, bastonları, kaşıkçıları, ayva cezeryesi ile İpek yolu güzergahı üzerinde yer alan zengin bir halk kültürüne sahip şirin bir ilçedir. Bölgede Friglere ve Bitinya Krallığına ait izlere rastlanmaktadır. Osmanlı devleti zamanında Umurbey beyliği içerisinde yer aldığını Salnamelerde

görmekteyiz. Tarihi, dini, kültürel ve doğal güzellikleriyle bilinen ilçe 1987 yılından itibaren sit alanı olarak kabul edilmiştir. “İpek yolu Turizm Koridoru” üzerinde yer alan Göynük, kültürel mirası, korunagelmiş doğal dokusu, yaşayan bir kent oluşuyla önemli bir nokta olmasına rağmen turizmde ve akademik kaynaklarda yeterince yer alamamıştır.

Bölgenin kendi adına çıkan bir gazetesi olmamakla beraber Göynük kenti, coğrafi ve tarihi konumu, panayırları, yol ve imar faaliyetleri gibi pek çok konuyla basın yayında da yer almıştır. Son Posta, Cumhuriyet, Kurun gibi pek çok gazetede ilçeyle ilgili haber görülmektedir.

Çalışmada “1934-1950 yılları arasındaki gazetelerdeki Göynükle ilgili Türk halk kültürüne ait ürünlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Milli kütüphaneden elde edilen veriler doküman analizi yoluyla incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, gazete, İpek yolu, basın, halkbilimi, kültür.

A STUDY ON THE MEDIA LIFE OF GÖYNÜK, A CULTURAL MOTIF ON THE SILK ROAD

ABSTRACT: Göynük is a charming town with a rich folk culture on the Silk Road route with its many historical houses, the oldest of which is 700 years old, plane trees, baths, tombs, looms, walking sticks, spoons, quince cezerye. There are traces of Phrygians and the Bithynia Kingdom in the region. We see in the Salnames that it was included in the Umurbey principality during the Ottoman state. The district, known for its historical, religious, cultural and natural beauties, has been accepted as a protected area since 1987. Although Göynük, located on the "Silk Road Tourism Corridor", is an important point with its cultural heritage, preserved natural texture and being a living city, it has not been adequately covered in tourism and academic resources.

Although the region does not have a newspaper published in its own name, it has also appeared in the press on many topics such as the city of Göynük, its geographical and historical location, fairs, road and zoning activities. News about the district can be seen in many newspapers such as Son Posta, Cumhuriyet and Kurun. In the study, it was aimed to determine the products of Turkish folk culture related to Göynük in the newspapers between the years 1934-1950.

The data obtained from the national library will be examined through document analysis.

Keywords: Göynük, newspaper, Silk Road, press, folklore, culture.

AKŞEMSEDDİN HAZRETLERİNİN TEDAVİLERİNDE KULLANDIKLARI TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER VE BU BİTKİLERİN GÜNÜMÜZDEKİ KULLANIM ALANLARI

Prof. Dr. Bilal GÖKKIR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
bilal.gokkir@ibu.edu.tr

Doç. Dr. Gülsüm YALDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi
g_yaldiz@hotmail.com

Arş. Gör. Mahmut ÇAMLICA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi
mahmutcamlica@ibu.edu.tr

ÖZET: Akşemseddin Hazretleri 14. yüzyılda yaşamış büyük bir devlet adamı olmasının yanı sıra tıp ve eczacılık ilminde büyük şöhrete ulaşmış ilim adamı kimliğine de sahiptir. Tıp eğitimini nerede aldığına dair kesin bilgi olmasa da Amasya’da medrese öğrenimi sırasında, burada bulunan Ilduz Hatun Darü’ş-Şifâsı’nda ilk tıp bilgilerini almış olması muhtemeldir. Hacı Bayram-ı Veli Hazretlerine intisab etmek üzere Ankara’ya göç eden ve Beypazarı’nda yerleşen Akşemseddin Hazretlerinin tababet ve eczacılık ilminde binlerce insanı tedavi ettiği kayıtlarda bulunmaktadır. Mâddetü’l-Hayat: Risâletün fi’t-Tıb olarak da bilinen sağlığın sermayesi anlamına gelen bu eserin, Akşemseddin’e ait Akşemseddin’in tıp alanında yazdığı bir eser olduğu kabul edilmektedir. Eserdeki ifadelerden eserin hem ruhsal hem de bedensel tedavilerde kullanılan ilaçları bir araya toplamak amacıyla yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu eser, içerik itibari ile bir tıp kitabından ziyade eczacılık kitabı gibidir. Bu eserde yer alan kebere, keten, kimyon, kuzu kulağı, kedi otu, mercanköşk, oğulotu, ökse otu, öksürük otu, pelin otu, reyhan, rezene, tarhun, yarpuz, zerdaçal gibi bitkiler günümüzde de tıbbi bitki olarak yoğun kullanılan bitkilerdir. Bu çalışmada Akşemseddin Hazretlerinin insanları tedavi etmek için kullandığı tıbbi ve aromatik bitkiler tanımlamakla birlikte günümüzde bu bitkilerle yapılan bilimsel çalışmalara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Akşemseddin Hazretleri, Tedavi, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler.

MEDICINAL AND AROMATIC PLANTS USED BY AKŞEMSEDDİN HZ. AND THEIR CURRENT USES

ABSTRACT: Akşemseddin Hz. was a great statesman who lived in the 14th century, as well as he achieved great fame in the science of medicine and pharmacy. Although there is no definite information about where he received his medical education, it is possible that he received his first medical information at the Ilduz Hatun Darü’ş-Healing here during his madrasah education in Amasya. It is recorded that Akşemseddin Hz, who migrated to Ankara to join Hacı Bayram-ı Veli Hz., and settled in Beypazarı, treated thousands of people in medicine and pharmacy. This work of Mâddetü’l-Hayat, which means the capital of health, also known as Risâletün fi’t-Tıb, is considered to be a work written by Akşemseddin Hz. in the field of medicine. From the expressions in the work, it is understood that this work was written to gather together the drugs used in both mental and physical treatments. This work is more like a pharmacy book than a medicine book in terms of content. The plants in this work, such as caper, flax, cumin, sheep’s sorrel, valerian, marjoram, lemon balm, mistletoe, coltsfoot, wormwood, basil, fennel, tarragon, pennyroyal, and turmeric are still widely used as medicinal plants today. In this

study, the medicinal and aromatic plants that Akşemseddin used to treat people will be introduced, and the scientific studies made with these plants today will be included.

Keywords: *Göynük, Akşemseddin Hz., Treatment, Medicinal and Aromatic Plants.*

AKŞEMSEDDİN OĞLU HAMDULLAH HAMDÎ DİVANINDAKİ PEYGAMBER KISSALARI VE HZ. MUHAMMED HAKKINDAKİ ŞİİRLER

Doç. Dr. Bilge KAYA YİĞİT

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

kaya_b@ibu.edu.tr

ÖZET: Peygamber kıssaları divan edebiyatının temel kaynaklarından. Hz. Âdem’den son peygamber Hz. Muhammed’e kadar pek çok peygamberin hayatı dikkat çekmiş bu hususlarda kitap halinde müstakil eserler mevcuttur. Türk edebiyatında da İslamiyetin ilk dönemlerinden itibaren pek çok peygamber kıssası hakkında kitaplar tercüme edilmiş, yazılmıştır. Ayrıca divanlarda peygamberlerle ilgili çok sayıda beyitlere de yer verilmiştir. Hz. Muhammed’in hayatı, doğumu, mucizeleri, mirac hadisesi vb. hakkında na’t, miraciye, mevlid türlerinde şiirler veya beyitler yazılmıştır. XV. yüzyıl divan şairi Akşemseddin oğlu Hamdullah Hamdî Göynük’te doğmuş, Göynük’te vefat etmiş kabri babasının yanındadır. Şair küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Şair yazdığı eserlerde ve divanında Hz. Muhammed ve diğer peygamberler hakkında eserler ve şiirler yazmıştır. Onun beş mesneviden oluşan hamsesi ve divanı bulunmaktadır. Hamdullah Hamdî Divanı üzerinde Ali Emre Özyıldırım tarafından 1995 yılında yüksek lisans tezi hazırlanmış ve tez, kitap olarak 1999 yılında yayınlanmıştır. Bildiri metnimizde Özyıldırım’ın Hamdî Divanı hakkındaki yayınından faydalanılmıştır.

Bir şairin divanındaki belli bir konuyu ele alıp o konu üzerine yazılan şiirleri incelemek şairi daha farklı açılardan tanımamıza vesile olduğu gibi, seçilen konu hakkında şairin bakış açısını değerlendirmemizi mümkün kılabilir. Hamdî divanında dinî ve din dışı konularda manzumeler bulunmaktadır. Bu bildirimizde Göynük’ün manevi değerlerinden Hamdullah Hamdî divanındaki peygamber kıssaları ve Hz. Muhammed hakkındaki Türkçe şiirleri incelenecektir. Bu şiirler sayı ve muhteva bakımından değerlendirilecek olup Hamdullah Hamdî’nin peygamber kıssalarına, Hz Muhammed’in mucizelerine ve hayatına dair bilgilerden nasıl faydalandığı tespit edilecek, peygamber kıssalarının şairin şiirlerine etkisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Göynüklü Hamdullah Hamdî, Hamdullah Hamdî Divanı, Peygamber Kıssaları, Göynük’ün Manevi Değerleri.*

THE STORIES OF THE PROPHET IN THE DIVAN OF AKŞEMSEDDİN OĞLU HAMDULLAH HAMDÎ AND POEMS ABOUT THE PROPHET MUHAMMAD

ABSTRACT: The stories of the prophet are the main sources of divan literature. The last prophet from Adam, there are separate works in book form on these issues, which have attracted attention to the lives of many prophets until the Prophet Muhammad. Many prophetic stories have been translated and written in Turkish literature since the early periods of Islam. In addition, many couplets about the prophets are included in the divans. Hz. Muhammad's life, birth, miracles, mirac, etc. Poems or couplets in na't, miraciye and mawlid titles were written about him. The 15th century divan poet Akşemseddin's son Hamdullah Hamdi was born in Göynük and died in Göynük. His grave is next to his father. Hamdi lost his father at a young age. Hamdi, in his works and in his divan wrote works and poems about Hz.

Muhammad and other prophets. He has a hamse consisting of five masnavi and a divan. A master's thesis on Hamdullah Hamdi's Divan was prepared by Ali Emre Özyıldırım in 1995 and the thesis was published as a book in 1999. Özyıldırım's Hamdi Divanı publication was used in our paper.

Examining a certain subject in a poet's divan and examining the poems written on that subject not only enables us to get to know the poet from different angles, but also enables us to evaluate the poet's point of view on the chosen subject. There are poems on religious and non-religious subjects in Hamdi's divan. In this report, the stories of the prophets in the Divan of Hamdullah Hamdi and the Prophet's Prophet, one of the spiritual values of Göynük. Turkish poems about Muhammad will be examined. These poems will be evaluated in terms of number and content, and it will be determined how Hamdullah Hamdi benefited from the information about the stories of the prophets and the miracles of the Prophet Muhammad and his life, and the effect of the stories of the prophet on the poet's poems will be emphasized.

Keywords: *Göynüklü Hamdullah Hamdî, Hamdullah Hamdî's Divan, Prophet's Stories, Spiritual Values of Göynük.*

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE KENTSEL DİRENÇLİLİK PERSPEKTİFLERİNDEN, GÜNÜMÜZ GÖYNÜK KENTİNİ DEĞERLENDİRMEK

Doç. Dr. Binali TERCAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

binalitercan@hotmail.com

ÖZET: Tarihsel süreçte birçok uygarlığın hüküm sürdüğü Göynükte, günümüzde de korunması gereken çok sayıda değer bulunmaktadır. İnsan kaynaklı veya doğal afetler, kentlerde önemli hasarlara ve dönüşümlere neden olmuştur. Türkiye’de yerleşim alanlarımızın çok önemli bir kısmı hala, olası afetlere karşı güçsüz, korunmasız ve yok olma riski altındadır. Göynük İlçesinin de geçmişten günümüze kadar korunmuş olan kentsel, yapısal ve kültürel özelliklerinin gelecek kuşaklara aktarabilmesi yolunda maruz kalabileceği farklı afet riskleri ve çok sayıda sorunları mevcuttur.

Bu çalışmada; sürdürülebilirlik kavramı ile geçmişten günümüze kadar gelmiş soyut ve somut değerlerin günümüz değerleriyle geleceğe aktarılması amaçlanırken, tarihsel süreçte Göynük’te yaşanan afetlerin kentsel alanlarda sebep olduğu değişimler ve kayıpların azaltılması da kentsel dirençlilik bağlamında değerlendirilmektedir.

Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti dönemi kent kültürünün önemli örneklerinden biri olan Göynük’ün yavaş kent (cittaslow) statüsünü kazanmasında; yöreye özgü geleneksel yapıların ve topoğrafyayla uyumlu kentsel dokunun günümüze kadar korunmuş olması, çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarım, turizm, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim planları, sosyal uyum, ortaklıklar vb. kriterlerini barındırıyor olması önemli rol oynamıştır.

Bu çalışmada; son 15 yılda ilçede yapılan teknik geziler ve gözlemlerin yanında, değerlendirmelerde ilçeyi etkilemiş olan tarihsel afetler ve koruma konularıyla ilgili farklı tarihlerde çıkarılmış olan hukuki belgeler (yasalar, tüzükler, yönetmelikler, imar planları ve genelgeler), uygulanan koruma ve afet politikalarıyla ilgili literatür taraması, akademik ve meslek alanlarıyla ilgili kitap, dergi, bildiriler ve yerel gazete tarama yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kentsel dirençlilik, Sürdürülebilirlik, Kentsel koruma, Afetler, Risk yönetimi.*

EVALUATING TODAY'S TOWN OF GOYNUK FROM SUSTAINABILITY AND URBAN RESILIENCE PERSPECTIVES

ABSTRACT: In Göynük, where many civilizations have ruled in the historical periods, many values need to be protected today. Man-made or natural disasters have caused significant damages and transformations in cities. Important amount of residential areas in Turkey are still weak, unprotected and under the risk of extinction against possible disasters. Göynük also has different disaster risks and many problems to transfer its urban, structural and cultural characteristics, which have been preserved from the past to the present, and future generations.

In this study; With the concept of sustainability, it is aimed to transfer the intangible and tangible values from the past to the present. Also, reducing the changes and losses caused by the disasters in Göynük in the historical process in urban areas is also evaluated in the context of urban resilience.

Göynük, which is one of the important examples of Ottoman and Republican period urban culture, gained the status of a slow city (cittaslow) by; the unique preservation of the traditional structures, compatible urban texture with the topography, environment, infrastructure, urban life quality, policies on agriculture, tourism, trades and craftsmen, hospitality, awareness and education plans, social cohesion, partnerships, etc.

In this study; in addition to the technical trips; observations and evaluations made in the Göynük district in last 15 years, the legal documents (laws, bylaws, regulations, zoning plans and circulars) issued on different dates regarding the historical disasters and protection issues that have affected the district, literature review about protection and disaster policies, scanning academic books, periodic papers and local newspapers methods were used.

Keywords: *Urban resilience, Sustainability, Urban protection, Disasters, Risk management.*

GÖYNÜK BİBLİYOGRAFYASI

Büşra BOZA

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü / Doktora Öğrencisi

busraboza@gmail.com

ÖZET: Osmanlı döneminden bu yana tarihi dokusu bozulmamış nadir yerleşim yerlerinden biri olan Göynük, Bolu'nun güneybatısında yer almaktadır. Bilinen en eski adı "Koinon Gallicanon" olan Göynük; Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Türk beylikleri ve Osmanlı İmparatorluğunun yerleşim yerlerinden biri olmuş; burada dönemlere ait pek çok yazılı eser, mimari kalıntı bulunmuştur. Birçok medeniyete ev sahibi olan Göynük'ün tarih, kültür, sanat, mimari konusundaki zenginliği, Göynük ve çevresine dair yapılan bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlerin artmasını sağlamıştır. Bu açıdan Göynük'ün kültürel mirasını korumak ve bu mirası gelecek kuşaklara aktarmak adına gazete, dergi gibi basın-yayın organları; kitap, makale, tez çalışması, sempozyum ve kongre gibi akademik faaliyetlerle Göynük'ün maddî ve manevî birikimi ortaya konmaya çalışılmıştır. "Göynük Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu" da Göynük'ün kültürel kimliğini ortaya çıkarma adına düzenlenen önemli bir faaliyet olacaktır.

Bibliyografya, bir konu hakkında çeşitli zamanlarda yayımlanan makale, kitap, kongre, sempozyum dergi, broşür gibi çalışmaların sistematik bir şekilde listelenmesini ifade etmektedir. Bu çalışmada Göynük ilçesinin kültür, sanat, tarih, ekonomi, mimari, folklor, eğitim, tarım, hayvancılık, turizm gibi

konuları üzerine yapılmış bilimsel ve kültürel çalışmalar, bibliyografya başlığıyla sistematik bir şekilde sıralanacaktır. Çalışmanın amacı, Göynük üzerine yapılan araştırmaları kamuoyuna sunarak Göynük'ün kültürel birikimini ortaya koymak ve yapılması planlanan çalışmalara zemin hazırlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Bolu, bibliyografya.

GÖYNÜK BIBLIOGRAPHY

ABSTRACT: Göynük, one of the rare settlements with its historical texture intact since the Ottoman period, is located in the southwest of Bolu. Göynük, the oldest known name of which is “Koinon Gallicanon”, became one of the settlements of the Roman Empire, Byzantine Empire, Turkish principalities and the Ottoman Empire. Göynük's richness in history, culture, art and architecture, which is home to many civilizations, has increased the scientific, social and cultural activities about Göynük and its surroundings. From this point, in order to protect Göynük's cultural heritage and transfer this heritage to future generations, media organs such as newspapers and magazines; With academic activities such as books, articles, thesis work, symposiums and congresses, Göynük's material and spiritual accumulation has been tried to be revealed. “Göynük Studies and Folk Culture Symposium” will also be an important activity organized to reveal the cultural identity of Göynük.

Bibliography refers to the systematic listing of works such as articles, books, congresses, symposiums, journals, brochures published on a subject at various times. In this study, scientific and cultural studies on subjects such as culture, art, history, economy, architecture, folklore, education, agriculture, animal husbandry, tourism in Göynük district will be systematically listed under the title of bibliography. The aim of the study is to present the researches on Göynük to the public, to reveal the cultural accumulation of Göynük and to lay the groundwork for the studies planned about Göynük.

Keywords: Göynük, Bolu, bibliography.

HAMDULLAH HAMDÎ DİVANÎ'NDA HAYATIN GEÇİCİLİĞİ

Öğr. Gör. Dr. Cenk AÇIKGÖZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlük

cenkacikgoz@ibu.edu.tr

ÖZET: Akşemseddin'in oğlu Hamdullah Hamdî (ö. 1503), XV. yüzyıl klasik Türk edebiyatının önemli temsilcilerindendir. Hamdullah Hamdî Göynük'te doğmuş; ilim öğrenme, medresede görev alma, tasavvuf eğitimi vb. sebeplerle memleketinden bir süre ayrı kalmıştır. Daha sonra Göynük'e dönmüş, burada bir inziva hayatı yaşamış ve ölmüştür. Hamdullah Hamdî bir mesnevi şairi olarak tanınmıştır. Türk edebiyatında hamse sahibi olan ilk şairler arasında yer almıştır. Onun Türk edebiyatında *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevilerinin en başarılı örneğini verdiği kabul edilmektedir. Hamdullah Hamdî'nin Türkçe divanı da bulunmaktadır. Şairin karşılaştığı olumsuzluklar ve aldığı tasavvuf eğitimi dünyaya bakışını değiştirmiş, bu durum divanındaki gazellerine de yansımıştır. Hamdî şiirlerinde hayatın geçici, dünyanın aldatıcı olduğunu çok sık vurgulamış, insanlara nasihat vermeye çalışmıştır.

Bu çalışmada *Hamdullah Hamdî Divanı*'nda hayatın geçiciliğini anlatan beyit ve şiirler ele alınmıştır. Çalışmamız bir giriş bölümü, iki ana bölüm ve bir sonuç bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Hamdullah Hamdî'nin edebî kişiliğinin ana hatlarından bahsedilmiş, çalışmanın konusu hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Birinci ana bölümde Hamdullah Hamdî'nin hayatı kısaca aktarılmış ve Göynük ile

ilişkisi üzerinde durulmuştur. İkinci ana bölümde *Hamdullah Hamdî Divanı*'nda yer alan hayatın geçiciliğiyle ilgili beyit ve şiirler incelenmiştir. Hayatın geçiciliğini anlatan beyit ve şiirler üç alt bölümde değerlendirilmiştir. Birinci alt bölümde sadece hayatın geçiciliğini anlatan beyitler incelenmiştir. İkinci alt bölümde geçici dünya hayatında yapılması gerekenleri anlatan beyitler yer almaktadır. Üçüncü alt bölümde ise Hamdullah Hamdî'nin hayatın geçiciliğini ve dünyaya bağlanmanın anlamsızlığını işlediği iki gazeline yer verilmiştir. Çalışmada incelenen beyit ve şiirler bugünkü Türkçeye göre nesre çevrilmiştir. Ayrıca beyit ve şiirlerde anlatılan düşünceler kısaca açıklanmıştır. Sonuç bölümünde çalışmadan elde edilen faydalar belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Hamdullah Hamdî, divan, hayatın geçiciliği, ölüm, dünya.*

THE TRANSIENCE OF LIFE IN HAMDULLAH HAMDÎ DIWAN

ABSTACT: Hamdullah Hamdi (died 1503), son of Akşemseddin, is one of the important representatives of classical Turkish literature of the 15th century. Hamdullah Hamdi was born in Göynük. He separated from his country for a while due to various reasons such as learning science, teaching in madrasah and Sufism education. Later he returned to Göynük, lived in seclusion and died here. Hamdullah Hamdi was recognized as a masnavi poet. He was one of the first poets who had hamsa in Turkish literature. It is accepted that he gave the most successful example of the masnavi of *Yusuf u Züleyha* in Turkish literature. Hamdullah Hamdi also has a Turkish diwan. The negative events that Hamdi faced and the Sufi education he received changed his view of the world. This was reflected in his ghazals on his diwan. In his poems, Hamdi often emphasized that life is temporary and the world is deceiving. He tried to give advice to people.

In this study, couplets and poems that describe the temporality of life in *Hamdullah Hamdi's Diwan* were discussed. Our study consists of an introduction part, two main parts and a conclusion part. In the introduction part, the main lines of the literary personality of Hamdullah Hamdi were mentioned. Brief information about the subject of the study was given. In the first part, Hamdullah Hamdi's life was briefly explained and his relationship with Göynük was emphasized. In the second part, the couplets and poems related to the temporality of life in the *Hamdullah Hamdi's Diwan* were examined. Couplets and poems that describe the temporality of life were evaluated in three subsections. In the first subsection, only the couplets describing that life is temporary were examined. In the second subsection, there were couplets describing what should be done in the temporary worldly life. In the third subsection, Hamdullah Hamdi's two ghazals that deal with the temporality of life and the meaninglessness of trusting the world were given. The couplets and poems examined in the study were translated according to today's Turkish. In addition, the thoughts expressed in couplets and poems were briefly explained. In the conclusion, the benefits obtained from the study were stated.

Keywords: *Hamdullah Hamdi, diwan, temporality of life, death, world.*

MİLLÎ MÜCADELE YOLUNDA: BOLU VE GÖYNÜK MÜDAFAA-İ HUKUK CEMİYETİ

Dilek SÖBÜTAY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
sobutaydilek@gmail.com

ÖZET: İmzalanan Mondros Mütarekesi (30 Ekim 1918), Osmanlı Devleti lehine ağır şartlar taşımaktadır. Anlaşmada yer alan maddeler, Osmanlı Devleti'nin bağımsızlığına bizzat kastetmiş mahiyettedir. Mondros Mütarekesi'nin 24. maddesi İtilaf Devletleri tarafından hazırlanmakta olup, İngilizce metinde yer almaktadır. Madde gereğince "Ermeni Vilayeti" de denilen Vilayet-i Sitte, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bulunan altı ilde (Sivas, Elâzığ, Van, Diyarbakır, Erzurum, Bitlis) herhangi bir karışıklık çıkması durumunda İtilâf kuvvetleri tarafından işgal hakkına sahiptir. Osmanlı Devleti'nin şartları ağır olan mütarekeyi imzalaması sonucuyla Anadolu halkı İtilaf kuvvetleri tarafından yapılan işgal ve mezalimi durdurmak için Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni kurmuştur. İlk zamanlarda sivil teşkilat şeklinde kurulan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, daha sonraki yıllarda halkın da desteği ile gelişip siyasi fırka haline gelmiş, Sivas Kongresi'nden sonra '*Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti*' adı altında birleşmiştir. İtilaf kuvvetleri tarafından yapılan işgale karşı Anadolu halkının giriştiği mücadele, Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçmesinden sonra verdiği tam destek ile daha da güçlü ve kesin sonuçlar alınmıştır. Müdafaa-i Hukuk hareketini yönlendirmek amaçlı dönemin odak noktası ve '*geçici hükümet*' rolüyle Heyet-i Temsiliye olmuştur. Mevcut teşkilatların varlığını ve devamlılığı konusunda çaba sarf eden Heyet-i Temsiliye, bunların yanında teşkilatları tek çatı altında birleştirmekle yükümlü olmuştur. Anadolu halkının faaliyetleri sonucunda Millî Mücadele'nin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, Bolu'nun stratejik konumuna binaen çevre livalarından olan Göynük'te de yaşanan olayların Millî Mücadele'ye yansması ve bölge halkının işgallere sessiz kalmayışı, kısıtlı olanaklar ile maddi manevi imkânları ve destekleri ele alınmıştır. Bölge cemiyetinin faaliyetleri, nitel araştırma yöntemi kullanılarak okuyucuya sunulmuş, ayrıca tetkik eserler, makaleler, tezler, arşiv belgelerinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bolu, Göynük, Millî Mücadele, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti.

ON THE WAY OF NATIONAL STRUGGLE: BOLU AND GÖYNÜK THE ASSOCIATION FOR THE DEFENSE OF THE NATIONAL RIGHTS GROUP

ABSTRACT: The Armistice of Mudros (30 October 1918) carried heavy conditions in favor of the Ottoman Empire. The articles in the agreement are meant for the independence of the Ottoman Empire. Article 24 of the Armistice of Mudros is being prepared by the Entente Powers and is included in the English text. The Vilayet-i Sitte, also called the "Armenian Vilayet" in accordance with the article, has the right to be occupied by the Allied forces in case of any disturbance in the six provinces (Sivas, Elazığ, Van, Diyarbakır, Erzurum, Bitlis) in Eastern and Southeastern Anatolia. As a result of the signing of the armistice with the harsh conditions of the Ottoman Empire, the people of Anatolia established the Defense Law Society to stop the occupation and atrocities committed by the Allied forces. The Defense Law Society, which was established as a civil organization in the early days, developed with the support of the people in the following years and became a political faction, and after the Sivas Congress, it united under the name of '*Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti*'. The struggle of the Anatolian people against the invasion by the Entente forces and the full support of Mustafa Kemal Pasha after his passage to Anatolia yielded even stronger and more definite results. In

order to direct the Defense of Law movement, the focus of the period was the Delegation with its role as the 'provisional government'. The Delegation, which strives for the existence and continuity of the existing organizations, has also been obliged to unite the organizations under a single roof. As a result of the activities of the Anatolian people, it reveals how important the National Struggle is. The aim of this study is to reflect the events in Göynük, which is one of the peripheral livas of Bolu based on its strategic location, on the National Struggle and the fact that the people of the region do not remain silent to the occupations, their limited opportunities and material and spiritual opportunities and support are discussed. The activities of the regional society were presented to the reader using the qualitative research method, and also research works, articles, theses and archive documents were used.

Keywords: *Bolu, Göynük, National Struggle, The Association for the Defense of the National Rights Group.*

AKŞEMSEDDİN'İN MİKROP KURAMINA KATKISI

Doç. Dr. Elif GÜLTEKİN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesi

elifgultekin@yahoo.com

ÖZET: Göynük'te medfun bulunan Akşemseddin medrese eğitimi almış bir alimdir. Gençliğinde Osmancık Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Bir süre sonra tasavvuf yoluna girmiş, Beypazarı ve İskilip Evlek'te irşad çalışmalarında bulunmuştur. Fatih Sultan Mehmed ile İstanbul'un fethine katıldığı bilinen Akşemseddin fetihten sonra Ebu Eyüb el-Ensari'nin kabrinin bulunmasını sağladığı gibi, aile efradıyla Üsküdar muhitinde yerleştiğinden bu bölgede Salacak semtinin kurulmasına da vesile olmuştur. Akşemseddin İstanbul'da bulunduğu süre içinde, Fatih Medresesi yapılarına kadar medrese olarak kullanılan kiliseden çevrilme Zeyrek Camisinde müderrislik yapmıştır. Fatih kendisine, İstanbul'da halkı irşad etmesi için bir dergah inşa etmeyi teklif ettiyse de, O bunu kabul etmemiş Göynük'e gitmeyi tercih etmiştir. Ömrünün geri kalanını Göynük'te irşad çalışmaları ile geçirmiş ve burada vefat etmiştir. Akşemseddin'in dini ve tasavvufi ilminin yanında tıbbi ilminin de bulunduğu bilinmektedir. Kendisi, saray hekimlerinin tedavi etmekte aciz kaldığı II. Murad'ın veziri Çandarlıoğlu Süleyman Paşa ile Fatih Sultan Mehmed'in kızını tedavi etmeyi başararak bu alandaki maharetini saray efradına da göstermiştir. Akşemseddin'in tıp alanında yazdığı iki eseri bulunmaktadır. Onun tıp alanında günümüzdeki şöhretinin esas nedeni ise, Osman Şevki Uludağ'ın bir yazısında Akşemseddin'in mikropplardan bahsettiğini ifade etmiş olmasıdır. Makalemizin amacı, sıklıkla mikrop kuramının öncü isimlerinden biri olarak tanıtılan Akşemseddin'in mikrop kuramının geliştirilmesine yaptığı katkıyı tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mikrop Kuramı, Miasma Kuramı, Kontagion Kuramı, Salgın Hastalıklar.*

AKŞEMSEDDİN'S CONTRIBUTION TO GERM THEORY

ABSTRACT: Akşemseddin, who is buried in Göynük, is a scholar who received a madrasa education. He worked as a mudarris at Osmancık Madrasa in his youth. After a while, he entered the path of Sufism and found guidance in Beypazarı and İskilip Evlek. Akşemseddin, who is known to have participated in the conquest of Istanbul with Fatih Sultan Mehmed, after the conquest, he helped to find the tomb of Ebu Eyub el-Ensari and settled in the Üsküdar with his family. During his settlement in Istanbul, Akşemseddin worked as a Mudarris at the Zeyrek Mosque, which was used as a madrasah until the Fatih Madrasa was built. Although Fatih offered to build a dervish lodge in Istanbul to guide the people, he

did not accept this and preferred to go to Göynük. He spent the rest of his life in Goynuk and died here. It is known that Akşemseddin had medical knowledge as well as religious and mystical knowledge. He treated the daughter of Murad II's vizier, Çandaroglu Süleyman Paşa, and the daughter of Fatih Sultan Mehmet, whom the palace physicians were incapable of treating, and showed his skill in medicine to the palace members. Akşemseddin has two works written in the field of medicine. The main reason for his fame in the field of medicine is that Osman Şevki Uludağ asserted in an article that Akşemseddin stated the microbes in his works. The aim of our article is to discuss the contribution of Akşemseddin, who is often introduced as one of the pioneers of germ theory, to the development of germ theory.

Keywords: *Germ Theory, Miasma Theory, Contagion Theory, Epidemic Diseases.*

OSMANLI DEVLETİ'NDE TAŞRA RÜŞTİYELERİNE BİR ÖRNEK: GÖYNÜK RÜŞTİYESİ

Prof. Dr. Emine GÜMÜŞSOY

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

egumussoy@ogu.edu.tr

ÖZET: Göynük, 19. yüzyılda Kastamonu vilayetinin Bolu sancağına bağlı bir kazadır. Tanzimat sonrasında açılan yeni eğitim kurumlarından rüştiye mekteplerinin birisi de Göynük'te açılmıştır. Mektebin arsasının temini başta olmak üzere inşa sürecinde de halkın desteği bulunmaktadır. Arsanın bağışlanmasından sonra gerekli düzenlemeler yapılmış ve üzerine yapılacak binanın masrafları için de Müslüman nüfus devlete destek olmuştur. Mektep binasının hızlı bir şekilde tamamlanmasından sonra işleyiş sürecinde de halkın destekleri devam etmiştir. Zaman içerisinde eskiyen veya doğal afetlerden etkilenen binanın yenilenmesi veya tamirâtı da gündeme gelmiştir.

1873/1874 itibarıyla eğitime başlayan Göynük Rüştiye Mektebi'nin 1913 yılında rüştiye mekteplerinin iptidai mekteplerin çatısı altında toplanmasına kadar faaliyetini sürdürdüğü görülmektedir. Bu süreçteki işleyiş; arşiv belgeleri, Maarif salnameleri ve Kastamonu vilayet salnameleri üzerinden takip etmek mümkündür. Mektebin aslı görevlileri muallimler (muallim-i evvel, muallim-i sani, rika ve sülüs maullimi) ve bevvabın maaş, tayin, azil, nakil ve becayiş işlemleri, mektebin ihtiyaçları ve karşılaşılan problemler belgelere yansımıştır. 3 aylık devam cetvelleri, görevli isimleri ve mektebe devam ettikleri günlerin yanısıra bayram, hastalık vb. tatil yapılan günler hakkında da bilgi vermektedir. Görevliler ile ilgili işlemler çoğunluğu oluşturmakla birlikte bu cetvellerde öğrenci (şakirdan) sayıları da sınıflara göre verilmektedir. Öğrencilere ait umumi imtihan cetvelleri de bir başka belge grubudur. İmtihan cetvellerinden öğrenci isimlerinin yanısıra mektepte okutulan dersleri de sınıflarına göre tespit etmek mümkündür. Öte yandan mektepte kullanılmak üzere kitap, risale, harita (Asya, Avrupa) ve küre gibi ders materyallerinin Maarif Nezareti'nden temini için yapılan yazışmalar da mevcuttur.

Göynük Rüştiye Mektebi 19. yüzyıl sonlarında halkın destekleri ile açılan taşra rüştiyelerinin güzel örneklerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, rüştiye, mektep, eğitim, 19. yüzyıl.*

GÖYNÜK RUSHDIYE SCHOOL

ABSTRACT: Göynük is a kaza of Bolu which is a sanjak of Kastamonu vilayet. One of the Rushdiyes, which is one of the new education institutions opened after Tanzimat, was opened in Göynük.

Procurement of the land being primary, there is much public support during the construction. After accordance of the land, necessary regulations were actualized and for the cost of the building Muslim population gave support to the state. After the building being quickly completed, during the running of the Rushdiye the public support continued. In time repair and renewal of the building which got old or affected by natural disasters was brought to agenda.

It is seen that Göynük Rushdiye which started education in 1873/1874 continued its activity until gathered under the same roof of iptidai mekteps. It is possible to follow the operation in that while through archival documents, Maarif yearbooks and Kastamonu vilayet annuals. The fundamental duty holders; muallims' and bevvals' wages; appointments, dismissal, transfers and Exchange of offices processes, requirements of the school and the problems met were reflected in the documents. Quarterly attendance sheets give information about names of the duty holders and besides the days they continue the duty, the vocations like festivals, illness etc. While the processes of the duty holders consist of the majority, the numbers of students (şakirdan) are also given according to the classes. Another document group is the general examination sheets of the students. Ththrough examination sheets it is possible to determine the names of students as well as the courses taught with respect to the classes. Also writings for procurement of course materials such as books, pamphlets, maps (Asia, Europe) and spheres are present.

Göynük Rushdiye comes our way as one of the beautiful examples of rural Rushdiyes opened with public support at the end of 19th century.

Keywords: Göynük, rushdiye, school, education, 19th century.

KAMU KURUMLARININ SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMLERİ: GÖYNÜK ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Ercan AKTAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi
ercan.aktan@ibu.edu.tr

Prof. Dr. Selami ÖZSOY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi
ozsoy_s@ibu.edu.tr

ÖZET: Sosyal medya, yaklaşık 20 yıllık bir geçmişi olmasına rağmen günümüzde en etkili iletişim ortamlarından biri haline gelmiştir. Bireysel kullanımda olduğu gibi kurum ve kuruluşlar da açtıkları sosyal medya hesaplarıyla hedef kitlelerine hızlı ve yaygın bir şekilde ulaşma ve onlarla etkileşime girme imkanı bulmaktadır. Twitter, sosyal medya uygulamaları arasında en fazla rağbet görenlerden birisidir. Bu araştırmada kamu kurumlarının sosyal medya etkileşimlerini incelemek için Bolu Göynük Kaymakamlığı ve Göynük Belediyesi'ne ait Twitter hesapları örneklem olarak alınmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Göynük Kaymakamlığı, Göynük Belediyesi'ne göre daha fazla tweet üretmiştir. Ancak takipçi sayısı açısından Göynük Belediyesi'nin daha fazla takipçiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca kaymakamlığın daha çok kamu temsilcilerinin, belediyenin ise gerçek kullanıcıların paylaşımlarını retweetledikleri sonucu ortaya çıkmıştır. En çok retweet edilen paylaşımlar açısından da kaymakamlık paylaşımlarında kamusal konuların, belediye paylaşımlarında ise yöresel konuların öne çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, twitter, Göynük kaymakamlığı, Göynük belediyesi.

SOCIAL MEDIA INTERACTIONS OF PUBLIC INSTITUTIONS: GÖYNÜK SAMPLE

ABSTRACT: Although social media has a history of about 20 years, it has become one of the most effective communication environments today. As with individual users, institutions and organizations also find the opportunity to reach their target audiences quickly and widely and interact with them, with their social media accounts. Twitter is one of the most popular social media applications. In this research, the Twitter accounts of Bolu Göynük District Governorate and Göynük Municipality were taken as a sample to examine the social media interactions of public institutions. A content analysis technique was used to analyze the obtained data. According to the findings, Göynük District Governorship produced more tweets than Göynük Municipality. However, in terms of the number of followers, it has been seen that Göynük Municipality has more followers. In addition, it has emerged that the district governorship mostly retweeted the posts of public representatives and the municipality retweeted the posts of real users. In terms of the most retweeted posts, it was seen that public issues were prominent in the district governor's posts and local issues were prominent in the municipality's posts.

Keywords: Social media, Twitter, Göynük district governorship, Göynük municipality.

BİR HAKİKAT ALANI OLARAK BOLU VE GÖYNÜK’TE SÖYLENEN TÜRKÜLER

Doç. Dr. Erhan ÇAPRAZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
erhancapraz38@gmail.com

ÖZET: Türkü, anonim nitelikli Törelî Türk Edebiyatı’nın en yaygın ürünlerinin başında gelir. Gerek ezgi gerekse muhteva açısından Türk kültürünün başlıca temel karakterine sahip olan, hatta bu yönüyle adını da doğrudan “Türk” kelimesinden aldığı kabul edilen türkünün aynı zamanda hakikat alanına bağlı bir yanı da vardır. Diğer bir deyişle türkünün bir tarafı, içinde doğduğu sosyal veya gündelik hayatın gerçekliğini aynı duygudaşlık bağıyla bize sunarken, diğer hakiki tarafı ise bizi doğrudan hakikat alanına bağlar. Türkülerin bu hakikat alanıyla olan güçlü bağı ise maalesef bugüne kadar ele alınıp değerlendiril/e/memiştir. Dolayısıyla bildiride, Bolu ve Göynük’te söylenmiş olan türkülerden hareketle bu alanın mahiyeti ortaya konmaya çalışılacaktır. Böylece türkü gibi anonimlik vasfı ağır basan sözlü gelenek ürünlerinin bu vasfı kazanmasında ve asırlardır canlı bir şekilde pek çok ortamda icra edilmesinde aslında Hak ve hakikatla irtibatlarının etkili olduğu gösterilecektir.

Anahtar Kelimeler: Törelî Türk Edebiyatı, Hakikat Alanı, Türkü, Bolu, Göynük.

FOLK SONGS SUNG IN BOLU AND GÖYNÜK AS A FIELD OF TRUTH

ABSTRACT: The folk song is one of the most common products of the anonymous traditional Turkish Literature. The folk song, which has the main basic character of Turkish culture in terms of both melody and content, and even accepted that it takes its name directly from the word "Türk", also has a side connected to the field of truth. In other words, while one side of the folk song presents the reality of the social or everyday life in which it was born, with the same bond of sympathy, the other genuine side connects us directly to the realm of truth. Unfortunately, the strong connection of folk songs with this field of truth has not been discussed and evaluated until today. Therefore, in this paper, the nature of this area will be tried to be revealed based on the folk songs sung in Bolu and Göynük. Thus, it will be

shown that oral tradition products such as folk songs, which have a predominant anonymity, gain this quality and that their connection with the Truth and truth is effective in their live performance in many environments.

Keywords: *Törelî Turkish Literature, Field of Truth, folk songs, Bolu, Göynük.*

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI KAPSAMINDA YAVAŞ TURİZMİN ÖNEMİ: GÖYNÜK ÖRNEĞİ

Esra ERDOĞAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/ Yüksek Lisans Öğrencisi
erdogan.esra1975@gmail.com

ÖZET: Modern hayat bireye bir yandan belli olanaklar sunarken, bir yandan da monoton ve yorucu yönüyle göze çarpmaktadır. Bu anlamda bireylerin yavaş turizm seçeneklerine yöneldikleri ve bu durumun sakin şehirlerin önemini arttırdığı görülmektedir. Kültürel mirası koruma kapsamında yürütülen çalışmaların kültür turizmiyle olan bağlantısını incelemek amacıyla oluşturulan çalışmada, Türkiye'nin sakin şehir kategorisinde yer alan beldelerinden Bolu'nun Göynük ilçesi ele alınarak, "cittaslow" uygulamasının işlevselliği ve önemine dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır. Milletlerin bugünkü varlığını oluşturmada önemli rol oynayan kültürel mirasın korunarak mevcut bölgeye turist çekmesi amacıyla yapılan kültür turizmi, geleneksel yaşam pratiklerinin yansıtılmasına da öncülük etmesi açısından önem arz etmektedir. Özgünlük ve farklılık kaynağı olarak göze çarpan geleneksel unsurların ve özellikle jeopolitik konumu açısından İpek Yolu gibi eski ticaret yollarının kesiştiği bir bölgede olması sebebiyle zengin bir mirasa sahip Türk Kültürünün, günümüze kadar gelmiş örnekleri olarak kültür turizmi yapan beldelerin daha fazla önemsenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada cittaslow kategorisinde yer alan Göynük ilçesi, geliştirilebilir alt yapısı, mevcut yer altı zenginlikleri ve kültürel birikimi açısından incelenecektir. Burada cittaslow uygulamaları kapsamında son yıllarda gerçekleştirilen faaliyetlerin istihdam, bölgenin tanıtımı ve ziyaretçi sayısındaki artış gibi önemli yönler perspektifinde yararlı olup olmadığı elde edilen bulgular aracılığıyla değerlendirilecektir. Destinasyon pazarlamasına destek açısından Göynük ilçesinin konaklama problemine çözüm bulunması, varsa istihdam açığının kapatılması ve kültür turizmi açısından istenen verimlilik boyutuna erişilmesi için neler yapılabileceği üzerinde durulacaktır. Sakin şehir kategorisinde yer alan tüm beldeler gibi Göynük ilçesi de, küreselleşen dünyada büyük kentin karmaşasından sıkılmış ve özünü arayan bireyin sakinleşme ve dinlenme ihtiyacını gidermesi ve yanısıra kültürel mirasın sonraki kuşaklara aktarılması açısından değerlidir.

Anahtar Kelimeler: *Yavaş Turizm, Kültür Turizmi, Destinasyon Pazarlaması.*

THE IMPORTANCE OF SLOW TURISM IN THE CONSERVATION OF CULTURAL HERITAGE IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION: GÖYNÜK SAMPLE

ABSTRACT: While modern life offers certain opportunities to the individual, it also stands out with its monotonous and tiring aspect. In this sense, it is seen that individuals tend to slow tourism options and this situation increases the importance of calm cities. In the study, which was created to examine the connection between cultural tourism and the studies carried out within the scope of the protection of cultural heritage, it is aimed to draw attention to the functionality and importance of the "cittaslow"

application by considering the Bolu Göynük district, which is one of the towns in the quiet city category of Turkey. Cultural tourism, which is carried out in order to attract tourists to the existing region by protecting the cultural heritage that plays an important role in the formation of the present existence of the nation, is important in terms of leading the reflection of traditional life practices. The traditional elements that stand out as a source of originality and difference, and especially in terms of its geopolitical location, are in a region where old trade routes such as Silk Road intersect, and the cultural tourism towns, which have a rich heritage, should be given more importance and developed. In the study, Göynük district, which is in the cittaslow category, will be examined in terms of its developable infrastructure, existing underground riches and cultural accumulation.

In this direction, it will be evaluated through the findings whether the activities carried out in recent years within the scope of cittaslow applications are beneficial in the perspective of important aspects such as employment, promotion of the region and increase in the number of visitors. In terms of support for destination marketing, it will be focused on what can be done to find a solution to the accomodation problem of Göynük, to close the employment gap, if any, and to reach the desired efficiency level in terms of cultural tourism. Like all the towns in the quiet city category, Göynük is also valuable in terms of satisfying the need for calm and rest of individuals, who is tired of the chaos of the big city in the globalizing world and looking for his essence, as well as transferring the cultural heritage to the next generations.

Keywords: *Slow Tourism, Cultural Tourism, Destination Marketing.*

BELLEĞİN ŞİİRİ: YOL TÜRKÜLERİ

Doç. Dr. Eylem DERELİ SALTİK

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
esaltik@ogu.edu.tr

ÖZET: Kültür insan topluluklarının millet oluşu için gereken değerler bütünüdür. Zamanın kesintisizliği nedeniyle değişim ve gelişime her daim açık olan kültür, bellek sayesinde tüm unsurları ile kayda alınarak ait olduğu milletin sürekliliğini sağlar. Bellek deneyimden eşyaya kadar insana dair ne varsa kodlara dönüştürerek korumaya aldığından kültürü zamanın üç hâlinde de görünür kılar.

İnsan ve yaşamla doğrudan ilintili olan edebiyat sözlü ve yazılı kültür kodlarına sahip önemli sanat dallarından biridir. Ait olduğu toplumun olguları ile ortaya çıkan her edebi eserin kültürel belleğin dolayısıyla toplumun sürekliliğinde bir rolü vardır. Başta dil olmak üzere esere tematik kaynaklık eden meseleler hem milletin varlığının hem de bellekteki ortak unsurların bir ispatı olabilir.

Modern Türk şiiri başlangıçtan günümüze kültürel belleğin önemli ortaklarından biri olmuştur. Türk şiiri bireysel ya da toplumsal meseleler, öznenin ya da toplumun dili fark etmez, gelişim seyri boyunca kültüre katkı sağlayan bir tür olma özelliği göstermiştir. Şiir üzerine yapılan tartışmaların en şiddetli olduğu sahnelerde dahi şiir-toplum, şiir-millet, şiir-gelenek, şiir-kültür ilişkisi üzerine fikirler hep gündeme gelmiştir. Özellikle poetik şiirler sancılı süreçlerin önemli sembolü olmuş örneklerdir.

Yol Türküleri Orhan Veli'nin bellek, şiir ve kültürel süreklilik meselesine yer verdiği şiirlerinden biridir. Eserin önemi dönemde yapılan gelenek-modern tartışmasına cevap niteliğinde olmasıdır. Şairin, şiirini hem ses hem de tematik açıdan geleneğe ait değerler üzerine kurguladığı görülür. Orhan Veli'nin şiirde yer verdiği kültürel mekânlardan biri Bolu, değerler ise yöreye ait türkü, destan, kişi gibi zenginliklerdir.

Bildiride Orhan Veli'nin bellek ve şiir arasında nasıl bir ilişki kurduğu irdelenecektir. Şiirde kültürel koda dönüşen her unsur çözümlenerek Bolu ve halk kültürüne ait unsurların Orhan Veli poetikasına ve Türk şiirine katkısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, bellek, poetika, şiir, Orhan Veli, Yolların Türküsü.*

THE POEM OF THE MEMORY: *YOL TÜRKÜLERİ*

ABSTRACT: Culture is the whole of the values that are needed for communities to become a nation. Culture which is always open to changes and developments due to continuity of time provides the permanency of the nation to which it belongs by recording all the elements through memory. Since memory protects everything that is human from experience to belongings by transforming them into codes, it makes culture visible in all three forms of time.

Literature that is directly related to human and life is one of the most important branches of art that has verbal written cultural codes. Each literary work that is shaped through the phenomena of the society it belongs to has a role in the permanency of cultural memory; therefore, in the society. Subjects, particularly the language that have served as a thematic source for the work can be accepted as the evidence of both the existence of nation and of common elements in the memory.

Modern Turkish Poetry has been one of the important parts of cultural memory since its beginning. Turkish poetry has become a genre that contributes to the culture through its development process regardless of individual or social subjects, or the language of the subject or of the society. Ideas related to the relationship between poetry-society, poetry-nation, poetry-tradition, poetry-culture have always been the main topic, even in the situations where the debates on poetry were intense. Especially poetic poems are examples that have become an important symbol of painful processes.

Yol Türküleri is one of the poems by Orhan Veli where he mentioned the subjects of memory, poetry and cultural permanency. The importance of this work is that it is a response to the debates on traditional – modern in that period. It is seen that the poet built his poem both verbally and thematically on values that belong to the tradition. Bolu is included in the poem as a cultural place by Orhan Veli, and the values are wealth like folk songs, legends and people of the area.

In this study how Orhan Veli created the relationship between memory and poetry is going to be addressed. How elements that belong to Bolu and folk culture contribute to the poetics of Orhan Veli and Turkish poetry are going to be presented by analyzing each element that turns into a cultural code in poetry.

Keywords: *Culture, memory, poetics, poetry, Orhan Veli, Yolların Türküsü.*

GÖYNÜK ÖRNEĞİYLE OSMANLI TAŞRASINDA İLETİŞİM AĞI “TELGRAF”

Dr. Öğr. Üyesi Eylem TEKEMEN ALTINDAŞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
tekemen_e@ibu.edu.tr

ÖZET: Osmanlı bürokratları XIX. yüzyılda yenileşme konusunda birçok alanda olduğu gibi Batı’da yaşanan maddi anlamdaki gelişmeleri devlete kazandırmak noktasında çaba sarf etmişlerdir. Özellikle de teknoloji alanındaki yenilikleri. Maliyetinin düşük olması nedeniyle “telgraf” teknolojisinin Osmanlı Devleti’ne getirilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda 1839 ve 1847 senelerinde iki teşebbüste bulunulmuştur. Bu teşebbüslerden sonra ilk telgraf hattı ise Kırım Savaşı sırasında kurulmuştur. Tanzimat Dönemi’nden itibaren posta hizmetlerine ve telgraf hatlarının inşasına önem verilmeye başlandığını söyleyebiliriz. İlk etapta yurtdışından temin edilen personel, alet edevatıyla birlikte Osmanlı Devleti, taşrada devlet otoritesini kuvvetlendirmeyi amaçlamıştır. Devlet otoritesinin taşrada güçlendirilmesi sonrasında halkın haberleşme imkânlarının da kolaylaşması ve ucuzlaması istenmiştir. İstanbul ile taşra arasında telgraf hatları 1868’li yıllardan itibaren hızla döşenmeye başlamıştır. Telgraf hatlarının devlet genelinde hızlı ve etkili bir şekilde döşenmesi konusunda idareci ve halkın ortak hareket ettiğini görmekteyiz. Halk özellikle de eşraf tarafından posta ve telgrafın hizmetlerinin ticari ve idari öneminin bilinmesi önem arz etmektedir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nin çeşitli tasniflerinde yer alan belgeler, Kastamonu ve Bolu salnamelerinden yararlanılarak yapılan çalışma neticesinde Osmanlı Devleti genelinde Bolu Vilayeti özelinde Göynük’te telgraf ve posta hizmetlerinde, 1870-1922 yılları arasında yaşanan gelişim değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yenileşme, İletişim, Telgraf, Göynük.*

COMMUNICATION NETWORK “TELEGRAPH” IN OTTOMAN PROVINCES WITH THE EXAMPLE OF GÖYNÜK

ABSTRACT: Ottoman bureaucrats, in the 19th century, as in many areas of innovation, they made an effort to bring the financial innovations in the West to the state. In the 19th century, ottoman bureaucrats, as in many areas of innovation, made an effort to bring the financial innovations in the West to the Empire. Especially the ones in the field of technology. Due to its low cost, it was requested to bring the “telegraph” technology to the Ottoman Empire. In this direction, two attempts were made in 1839 and 1847. As a result of these attempts, the first telegraph line was established during the Crimean War. One can say that postal services and the construction of telegraph lines began to be given importance starting from the Tanzimat Period. As the first step, the Ottoman Empire aimed to strengthen the state authority in the provinces, with resources of the personnel and equipment acquired from abroad. After the state authority was strengthened in the provinces, it was intended that the communication facilities would be easier and cheaper for the common folk. Telegraph lines between Istanbul and the rural areas began to be laid rapidly from 1868 onwards. It is observed that the state administrators and the rural population operated together in laying telegraph lines throughout the state in a fast and effective manner. It is important to express that the public, especially the gentry, knew the commercial and administrative importance of postal and telegraph services.

By reviewing the documents from the various categories of “Prime Ministry Ottoman Empire Archive” and Kastamonu and Bolu yearbooks, the development in the telegraph and postal services in Göynük, a

village within the borders of the Bolu Province of the Ottoman Empire, between the years 1870-1922, will be examined.

Keywords: *Innovation, Communication, Telegraph, Göynük.*

TARİHİ KERVAN YOLU AYAŞ-GEYVE HATTINDA GELENEKSEL KÜLTÜRÜN İNCİLERİ OSMANLI KASABALARINI BİR BÜTÜNLÜK İÇİNDE DEĞERLENDİRMEK

Doç. Dr. Fahri ATASOY

Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

fahriatasoy@gmail.com

ÖZET: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023 Türkiye Turizm Stratejisi planlarında Ayaş- Güdül-Beyazır- Nallıhan- Mudurnu- Göynük- Taraklı- Geyve- Sapanca ilçelerini kapsayan hattı kültür ve turizm koridoru olarak belirlenmiştir. Tarihi yol güzergâhında daha çok Osmanlı döneminde kullanılan, Ankara- İstanbul kervan yolunun saklı kalan Ayaş-Geyve arasındaki kısmını kültür yolu olarak değerlendirmeye uygundur. Osmanlı döneminde önem kazanmış bu yolun İpek Yolu'nun tali hatlarından birisi olarak, büyük bir zenginliğe sahip olduğu görülmektedir. Tarihi koridorun çok yönü turizm için cazibe merkezidir. Bunları basitçe sıralayacak olursak: başta göçmen kuşlar olmak üzere bölgeye has tiftik keçisi, yaban koyunu, kızıl geyik gibi türü azalmakta olan hayvanlar; geleneksel sivil ahşap ev mimari örnekleri ve el sanatları gibi kültürel değerler; Akşemsettin gibi Anadolu'nun dervişlik ve bilgelik geleneğinin önemli isimlerinin türbelerini barındıran mekânlar; özü bozulmamış iyiliksever, misafîrperver, fedakâr insanlar bölgenin zenginliklerinin bir kısmını oluşturur. Bu çerçevede yaban hayatı ve endemik bitkileri tanıma imkânı da dahil edilirse bu bölge bilimsel araştırmalar ve keşif turizmi için özel bir potansiyel taşımaktadır.

Bu bildiride tarihi yol hattının bir kültür koridoru olarak sahip olduğu doğal ve kültürel zenginliklerinin insanların ilgisine sunulmasının önemi tartışılacaktır. Araştırmacılar, gezginler, kâşifler, öğrenciler, meraklılar için çok yönlü imkânları bir canlı müze bağlamında nasıl değerlendirilebileceği disiplinler arası bir yöntemle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür Mirası, Kültür Yolu, Kültür Turizmi, İpek Yolu, Tanıtım.*

EVALUATING THE TREASURE OF TRADITIONAL CULTURE, OTTOMAN TOWNS ON THE AYAS-GEYVE LINE OF THE HISTORICAL CARAVAN ROAD IN A INTEGRITY

ABSTRACT: In the 2023 Turkey Tourism Strategy plans of the Ministry of Culture and Tourism, the line covering the districts of Ayaş - Güdül - Beyazır - Nallıhan - Mudurnu - Göynük - Taraklı - Geyve - Sapanca has been determined as the culture and tourism corridor. The part of the Ankara-Istanbul caravan route, which was mostly used during the Ottoman period, and the part between Ayaş and Geyve, which remained hidden, is suitable to be evaluated as a cultural route. It is seen that this road, which gained importance in the Ottoman period, has great wealth as one of the secondary lines of the Silk Road. Many aspects of the historic corridor are attractions for tourism. To list them simply: endangered animals such as angora goat, wild sheep and red deer, especially migratory birds; cultural values such as traditional civil wooden houses, architectural examples and handicrafts; places that house the tombs of important names of Anatolia's dervish and wisdom tradition such as Akşemsettin; benevolent,

hospitable and self-sacrificing people form part of the richness of the region. In this context, if the opportunity to recognize wildlife and endemic plants is included, this region has a special potential for scientific research and exploratory tourism.

In this paper, the importance of presenting the natural and cultural riches of the historical road line as a cultural corridor will be discussed. How versatile possibilities for researchers, travelers, explorers, students and enthusiasts can be evaluated in the context of a living museum will be evaluated with an interdisciplinary method.

Keywords: *Cultural Heritage, Cultural Road, Cultural Tourism, Silk Road, Promotion.*

GÖYNÜK KENT DOKUSUNUN TÜRK SİNEMASINA YANSIMASI

Fatih PEKER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

fatihpeker@ibu.edu.tr

ÖZET: Sinema kendi evreni içinde sahip olduğu yetenekleri ile diğer sanat dalları arasında müstesna bir yere sahiptir. Sinemacının başarısı film atmosferini doğru ve etkili kurabilmesine bağlıdır. Filmin başarısı başta senaryo olmak üzere, yönetmenlik, oyunculuk, sinematografî, sanat yönetimi, müzik, kurgu derken filmin çekildiği mekanlar ve kent dokusunun etkili ve güçlü şekilde yansıtılmasına bağlıdır. Yönetmen filmin seyirci tarafından özdeşleştirilmesini sağlayarak hedefine ulaşacaksa işte tam burada hikâyenin geçtiği kent ve mekan faktörünü en güçlü şekilde kullanmak ister.

Türk sinema tarihinde İstanbul, tüm sosyal sınıfların yaşam alanlarına dair temsilleri fazlasıyla barındırması itibariyle öne çıkmaktadır. İstanbul'u öne çıkaran diğer en önemli faktör ise Türk sinema sektörünün merkezi olma konumudur. İstanbul, yönetmeninden oyuncusuna, figüranından teknik ekibine kadar tüm proje paydaşları için rahat erişim ve ulaşım imkanı tanımakta bu özelliklerin tamamı dikkate alındığında İstanbul vazgeçilmez doğal bir plato olarak Türk filmlerine mekan olmaktadır.

Sinemacı, farklı ve güçlü bir atmosfer kurmak, filminin dramatik etkisini artırmak istediğinde alternatif aramaya başlar. Mistik ve dramatik mekan gereksinimi için kent dokusu ve mimarinin önemi ortadayken farklı arayışlarda Göynük, bozulmadan günümüze kadar gelmiş kültürel yaşamını katıksız yansıtan tarihi sokakları, evleri ve konaklarıyla sinemacıya bulunmaz bir ortam sunar.

Bu çalışmamızda tamamı ya da bir kısmı Göynük'te çekilen ve örneklem olarak seçilen Anka Kuşu, Akrebin Yolculuğu ve Ceviz Ağacı filmleri üzerinden Göynük kent dokusunun Türk sinemasına yansımalarını farklı yönetmenlerin film atmosferlerinde inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: *Bolu, Göynük, sinema, kent dokusu, kültür.*

REFLECTION OF GÖYNÜK URBAN TEXTURE TO TURKISH CINEMA

ABSTRACT: Cinema has an exceptional place among other branches of art with its talents in its own universe. The success of the filmmaker depends on his ability to set the film atmosphere correctly and effectively. The success of the film depends on the effective and powerful reflection of the places where the film was shot and the urban texture, especially the scenario, directing, acting, cinematography, art direction, music, editing. If the director is going to achieve his goal by ensuring that the film is identified

by the audience, right here he wants to use the city and place factor of the story in the most powerful way.

In the history of Turkish cinema, Istanbul stands out as it contains the representations of the living spaces of all social classes. The other most important factor that makes Istanbul stand out is its location as the center of the Turkish cinema industry. Istanbul provides easy access and transportation opportunities for all project stakeholders, from its director to its actors, from its extras to its technical team.

When the filmmaker wants to create a different and powerful atmosphere and increase the dramatic effect of his film, he starts looking for alternatives. While the importance of urban texture and architecture for the mystical and dramatic space requirement is obvious, Göynük offers a unique environment for the filmmaker with its historical streets, houses and mansions that purely reflect the cultural life that has survived to the present day.

In this study, we will examine the reflection of the urban texture of Göynük on Turkish cinema in the film atmospheres of different directors through the films Anka Kuşu, Akrebin Yolculuğu and Ceviz Ağacı, which were all or partially shot in Göynük and selected as samples.

Keywords: *Bolu, Göynük, cinema, urban fabric, culture.*

GÖYNÜK’TE SOMUT KÜLTÜREL MİRASA SAHİP YAPI STOĞU VE BÖLGENİN DEPREMSELLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Fethi Ahmet YÜKSEL

İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi

fayuksel@iuc.edu.tr

ÖZET: Bolu ili’nin bir ilçesi olan Göynük, il merkezine 98 km. uzaklıktadır. İlçe 1437 km²’lik bir alana sahiptir ve denizden yüksekliği 730 m. dir. Göynük mimarisini ve doğallığını korumuş, Kültürel mirasa değerlerine sahip bir ilçedir.

Bolu, Göynük Türkiye’nin önemli deprem kuşaklarından biri olan Kuzey Anadolu Fay Kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bolu İlinin batı kesiminde bulunan Göynük depremlerle önemli şekilde etkilenmektedir. Geçmişten günümüze kadar bölgede meydana gelmiş depremlere dayanıklı geleneksel yapılar günümüze kadar gelmiştir.

Tarihsel dönemde M.Ö. 2100 ve M.S. 1900 yılları arasında 6 tane hasar yapan deprem oluşmuştur. Aletsel dönemde ise bölgede 18 tane hasar yapan deprem olmuştur. Tarihsel dönemde M.Ö. 427 (V), M.Ö. 360,?. 10.350 (VIII), 03.07.1668 (VII),?. 10.1862 (VII), 26.12.1897 (V) tarihlerinde şiddetli depremler olmuştur.

Aletsel dönemde ise 20 Haziran 1943 Adapazarı-Hendek Depremi (IX ve Ms=6.4), 1 Şubat 1944 Bolu-Gerede Depremi (X (MSK) ve Ms=7.2), 13 Ağustos 1951 Kurşunlu Depremi (IX ve Ms=6.9), 07 Eylül 1953 Çerkeş Depremi (VIII ve Ms=6.4), 26 Mayıs 1957 Bolu-Abant Depremi (IX ve Ms=7.1), 22 Temmuz 1967 Adapazarı Depremi (IX ve Ms=7.2), 30 Temmuz 1967 Akyazı Depremi, 3 Eylül 1968 Amasra-Bartın Depremi (VIII ve Ms=6.5), 12 Kasım 1999 Düzce Depremi (X ve Mw=7.2), 6 Haziran 2000 Çankırı Depremi (VII ve Md=6.1) can ve mal kaybına neden olan depremler meydana gelmiştir. Göynük’te mimari özellikleri birbirlerine benzeyen ve genellikle bahçeli olan geleneksel konutlar mimari karakterlerine ve yapılış dönemlerine göre 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başlarında yapılmıştır.

Göynük geleneksel konut dokusu topografyaya paralel oluşturulmuş sokaklar ve vadi yamacına kurulmuş konutlar ile topografyaya dik oluşan sokaklarda yer alan ve genellikle küçük ölçekli, bitişik düzende konumlandırılmış konutlardan oluşmaktadır. Göynük geleneksel yapı stokuyla ülkemizin ender ilçelerinden biridir. Göynük'te geleneksel konutlarda bilinçli bir koruma yaklaşımının henüz istenilen düzeye ulaşamadığı birçok araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Bölgenin turizm potansiyeli ve Kültürel Miras değerleri dikkate alındığında can ve mal kaybına neden olan yıkıcı ve hasar verici depremlerin geleneksel mimariye zarar vermemesi için, tarihi yapıların restorasyon çalışmalarında bina, zemin ve deprem etkileşimi dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Kültürel Miras, Depremsellik, Geleneksel Yapı, Restorasyon, Zemin.

BUILDING STOCK IN GÖYNÜK, BOLU, TÜRKİYE WITH TANGIBLE CULTURAL HERITAGE AND THE SEISMICITY OF THE REGION

ABSTRACT: Göynük, a district of Bolu province, is 98 km away from the city center. The district has an area of 1437 km² and its height from the sea is 730 m. Göynük is a district that has preserved its architecture and naturalness and has cultural heritage values.

Bolu, Göynük is located on the North Anatolian Fault Zone, which is one of Turkey's most important earthquake zones. Göynük, located in the western part of Bolu Province, is significantly affected by earthquakes. The traditional structures that are resistant to earthquakes that have occurred in the region from the past to the present have survived to the present day.

In the historical period, 6 earthquakes occurred between 2100 BC and 1900 AD. In the instrumental period, there were 18 earthquakes that damaged the region. In the historical period, there were major earthquakes in 427 BC (V), 360 BC, October 350 (VIII), 03 July 1668 (VII), October 1862 (VII), 26 December 1897 (V).

In the instrumental period, 20 June 1943 Adapazarı-Hendek Earthquake (IX and Ms=6.4), 1 February 1944 Bolu-Gerede Earthquake (X (MSK) and Ms=7.2), 13 August 1951 Kurşunlu Earthquake (IX and Ms= 6.9), 07 September 1953 Çerkeş Earthquake (VIII and Ms=6.4), 26 May 1957 Bolu-Abant Earthquake (IX and Ms=7.1), 22 July 1967 Adapazarı Earthquake (IX and Ms=7.2)), 30 July 1967 Akyazı Earthquake, 3 September 1968 Amasra-Bartın Earthquake (VIII and Ms=6.5), 12 November 1999 Düzce Earthquake (X and Mw=7.2), 6 June 2000 Çankırı Earthquake (VII and Md= 6.1) earthquakes have occurred that caused loss of life and property.

Traditional houses in Göynük, which have similar architectural features and usually have gardens, were built in the 19th and early 20th centuries, according to their architectural characteristics and construction periods. Göynük's traditional housing pattern consists of streets formed parallel to the topography, houses built on the valley slopes, and generally small-scale, contiguous houses located on the streets formed perpendicular to the topography. Göynük is one of the rare districts of our country with its traditional building stock. Many researchers have stated that a conscious conservation approach in traditional houses in Göynük has not yet reached the desired level. Considering the tourism potential and Cultural Heritage values of the region, the interaction of building, ground and earthquake should be taken into account in the restoration works of historical buildings so that destructive and damaging earthquakes that cause loss of life and property do not damage traditional architecture.

Keywords: Göynük, Cultural Heritage, Seismicity, Traditional Building, Restoration, Soil.

GÖYNÜK GELENEKSEL GİYSİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz YILDIZ

Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
akin_f@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Azize AKTAŞ YASA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
yasa_a@ibu.edu.tr

ÖZET: Geçmişimizle gelecek nesiller arasındaki en büyük bağlardan bir tanesi de geleneksel giysilerimizdir. Teknolojinin gelişmesi gençlerin giyim tercihlerini büyük ölçüde değiştirmiş bunun sonucu olarak da geleneksel kıyafetlerimiz değişime uğramıştır. Bugün geleneksel kıyafetlerimizin çoğuna sadece müzelerde ve sandıklarda rastlanır olmuştur.

Bu çalışma Bolu ili Göynük ilçesindeki giyim kültürünü ortaya çıkartmak açısından kullanımı hızla yok olan ancak düğünlerde, özel günlerde kullanılan veya sandıklarda bulunan giysileri tespit etmek, incelemek ve özelliklerini ortaya çıkartmak amacıyla yapılmıştır. Bu sayede unutulmaya yüz tutmuş kıyafetlerinin gelecek nesillere aktarımını sağlanarak yok olmasını engellemek amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ilçede günlük ve özel günlerde kullanılan; sandık ve çeyizlerde saklanan geleneksel giyim öğeleri tespit edilip, incelenerek, fotoğraflanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Geleneksel Giysi, Giyim Kültürü.*

TRADITIONAL CLOTHES OF GÖYNÜK

ABSTRACT: The traditional clothes are one of the biggest bonds between our past and future generations. Technological developments have changed the clothing preferences of young people, and as a result, our traditional clothes have also changed. Today, most of our traditional clothes are only found in museums and chests.

This study was carried out in order to reveal the clothing culture in Göynük district of Bolu province, to detect, examine and reveal the features of the clothes that are used in weddings, special occasions or found in chests, which are rapidly disappearing. In this way, it is aimed to prevent the disappearance of the clothes that are about to be forgotten by ensuring their transfer to the future generations. In this context, traditional clothing items used in Göynük district on daily and special occasions and stored in chests and dowries were identified, examined and photographed.

Keyword: *Göynük, Traditional Dress, Clothing Culture.*

GÖYNÜK'TEN ELDE EDİLEN TİFTİĞİN KÖK BOYA (RUBIA TINCTORUM L.) İLE BOYANMASINDA MORDAN MADDELERİNİN RENK ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz YILDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
akin_f@ibu.edu.tr

Prof. Dr. Nigar MERDAN

İstanbul Ticaret Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
nmerdan@ticaret.edu.tr

Prof. Dr. Habip DAYIOĞLU

İstanbul Ticaret Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
hdayioglu@ticaret.edu.tr

ÖZET: Tarih boyunca insanlar tekstil malzemelerini renklendirmek için boyar madde içeren bitkilerin çiçeklerini, yapraklarını, meyvelerini ya da bazen tamamını boyamacılıkta kullanmışlardır. Fakat 19. Yüzyılda gerçekleşen Sanayi Devrimi sonrasında sentetik boyarmaddelerin üretilmeye başlanmasıyla doğal boyarmaddelerin kullanılması gittikçe azalmıştır. Bitkiler, türlerinin çok olması ve elde edilen renk çeşitliliği açısından doğal boyamacılığın önemli hammaddelerindendir. Ülkemizde kendiliğinden yetişen veya tarımı yapılan birçok bitkinin kök, gövde, yaprak, çiçek, tohum, meyve, gövde kabuğu, toprak altı sürgünü gibi bölümleri boyama materyali olarak çok eskiden beri kullanılmaktadır. Bitkilerle elde edilen boyaların özellikle dokumacılığın yoğun olarak yapıldığı yörelerde gelişmiş olduğu görülmektedir.

Bolu ili Göynük ilçesinde Kebe, yün veya tiftik gibi liflerden keçeleştirme yöntemi ile elde edilen bedene giyilen dış giysilerden bir tanesidir. Doğal boyamacılığında yaygın olarak kullanıldığı bu ilçede tiftik lifi ve boyama maddesi olarak da Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi Göynük ilçesinde de kullanılmış olan kök boya (*Rubia tinctorum L.*) seçilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada 20 Nm iplik numarasına sahip %100 tiftik örme yüzey ve kök boya (***Rubia tinctorum L.***) ile boyanmasında mordan maddelerinin renk özellikleri üzerine etkilerine bakılmıştır. Uygulamalardaki mordanlama ve boyama işlemleri laboratuvar HT boyama makinesinde (Termal) gerçekleştirilmiştir. Boyanmış örneklerin renk ölçümleri yapılmış; yıkama, sürtme ve ışık haslık değerlerine bakılmıştır.

Sonuç olarak, araştırmadaki tüm boyamaların ışık haslıkları hariç, yıkama lekeleme haslık değerleri ile kuru ve yaş sürtme haslık değerleri endüstrinin kabul ettiği değerler arasında olduğu görülmüştür.

Kök boya (*Rubia tinctorum L.*) bitkisinden elde edilmiş doğal boyanın, sentetik boyarmaddelere alternatif olarak çevre dostu boyamalarda sınırlı da olsa kullanılabileceği, kök boya bitkisinin tarımının yaygınlaştırılması ve doğal boyanın tekstil sektörüne sunulması noktasında; ilgili akademik ve endüstriyel uygulamaların genişletilmesinin yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğal Boyama, Tiftik, mordan.

THE EFFECTS OF MORDAN MATERIALS ON COLOR PROPERTIES IN THE DYEING OF MOHAIR OBTAINED FROM GOYNUK WITH ROOT DYE (RUBIA TINCTORUM L.)

ABSTRACT: Throughout history, people have used the flowers, leaves, fruits or sometimes the whole of plants containing dyes in dyeing to color textile materials. However, after the Industrial Revolution that took place in the 19th century, the use of natural dyestuffs gradually decreased with the production of synthetic dyestuffs. Plants are one of the important raw materials of natural dyeing in terms of their many species and the variety of colors obtained. In our country, parts such as roots, stems, leaves, flowers, seeds, fruits, stem bark, underground shoots of many plants that grow spontaneously or are cultivated have been used as painting material for a long time. It is seen that the dyes obtained with plants are especially developed in the regions where weaving is intense.

Kebe is one of the outer garments worn on the body, obtained by felting method from fibers such as wool or mohair, in Goynuk district of Bolu province. In this district, where it is widely used in natural dyeing, mohair fiber and root dye (*Rubia tinctorum* L.), which is also used in Göynük district, were chosen as dyeing material. In this study, the effects of mordant substances on the color properties of 100% mohair knitted surface with 20 Nm yarn count and dyeing with madder (*Rubia tinctorum* L.) were examined. The mordanting and dyeing processes in the applications were carried out in the laboratory HT dyeing machine (Thermal). Color measurements of the painted samples were made; washing, rubbing and light fastness values were checked.

As a result, it was seen that all dyeings in the study, except light fastness, were among the values accepted by the industry for washing staining fastness values and dry and wet rubbing fastness values.

At the point where the natural dye obtained from the root dye (*Rubia tinctorum* L.) plant can be used, albeit limited, in environmentally friendly dyeings as an alternative to synthetic dyestuffs; It was concluded that it would be beneficial to expand the relevant academic and industrial practices.

Keywords: *Natural Dyeing, Mohair, mordant.*

1643/4 VE 1655 TARİHLİ İKİ AVARIZHANE DEFTERİNE GÖRE GÖYNÜK'TE İDARİ BİRİMLER

Dr. Öğr. Üyesi Galip ÇAĞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

galipcag@gmail.com

ÖZET: Osmanlı tahrir defterlerinde nüfus, “avâriz hânesi” ve “hâne-i gayr ez-avâriz” olarak ikiye ayrılırdı. Avâriz hâneleri, vergilendirilebilir yahut fiilen vergilendirilmiş olan hâneleri gösterirdi. Diğerleri ise derbendcilik, tuzculuk, madencilik, celeplik, şahincilik gibi belirli bir hizmetle yükümlü olanları; kadı, nâib, sipahi, muhassıl, müderris gibi resmî görevlileri; imam, hatip, müezzin, zâviyedar, şeyh, seyyid gibi din adamlarını; körlük, delilik, düşkünlik gibi bedenî sakatlıkları olan kimseleri içine almakta olup vergilerin tamamından veya bir kısmından muafiyeti ifade ederdi. Osmanlı bütçelerinde ise avâriz düzenli olmayan gelirlerin (vâridât-ı gayr-ı mukarrere) başlıcalarını teşkil etmekteydi. Bu tip vergilerin çoğu “avâriz” adı altında tahsil edilir ve bazı tahsil fermanlarında “bedel-i avâriz” olarak da geçerdi. Avâriz nakit olarak alınır, nüzül ve sürsat ise buğday, un, yağ şeklinde aynî olarak tahsil edilirdi.

Avâriz vergisi fevkalâde vergilerdendi ve genellikle savaş zamanlarında ihtiyaç duyulduğu takdirde toplanırdı. Fakat art arda yapılan savaşlar bu vergiyi de normal vergiler haline getirmiştir.

Bu iki bilgi birleştirildiğinde avârizhane defterlerinin düzenlendiği tarihler için ait oldukları yerleşim biriminin en önemli nüfus veri kaynaklarından biri olduğu açık şekilde ortaya çıkar. Ayrıca idari birimlere bağlı yapılan kaydın o yerleşim biriminin idari düzenini de ortaya koyduğu düşünülebilir. Yeteri kadar çalışılmamaları ise alana dair mühim eksikliklerden de biridir. Çünkü kayıtların, o dönem Anadolu'sundaki bazı idari birimlerin varlığının nüfus/hane verileri açısından hücceti olduğu bugün artık bilinen bir gerçektir.

Bu çalışma bahsedilen iki bilgiye bağlı olarak düzenlenen farklı tarihlere (1643-1655) ait 2 avarızhane defteri (MAD.d..., 15622- MAD.d..., 14759) üzerinden Göynük'ün idari düzenini ortaya koymaya çalışacaktır. Defterlerden birinin hasarlı ve eksik oluşu ikinci kaynağı zaruri kıldığından böyle bir usulün belirlendiğini söylemek gerekmektedir. Sonuç olarak, bu sayede hem Celaliler çağında Göynük'ün idari vaziyeti ortaya konmaya çalışılacak hem de biri oldukça hasarlı olan bu iki özel arşiv kaynağı Göynük tarihinin ortaya konması noktasında araştırmacıların bilgisine sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Avarızhane, Osmanlı, İdari Düzen, Nüfus.*

ADMINISTRATIVE UNITS IN GÖYNÜK ACCORDING TO TWO AVARIZHANE BOOKS DATED 1643/4 AND 1655

ABSTRACT: In the Ottoman cadastral registers, the population was divided into two as “avâriz hanesi” and “hane-i gayr ez-avâriz”. Avarız hanes denoted taxable or actually taxed hanes. The other is those who are responsible for a certain service such as derbend, salt making, mining, celeplik, falconry; official officials such as kadi, naib, sipahi, muhassil, mudarris; clergymen such as imam, preacher, muezzin, zaviyedar, sheikh, sayyid; It included people with bodily disabilities such as blindness, insanity, and infirmity and meant exemption from all or some of the taxes. On the other hand in the Ottoman budgets , avarız was the main source of non-regular revenues (vâridât-ı gayr-ı mukarrere). Most of these types of taxes were collected under the name of "avâriz" and were also referred to as "bedel-i avarız" in some collection edicts. Avarız was received in cash, and nül and Sürsat were collected in kind in the form of wheat, flour and oil. The Avarız tax was an extraordinary tax and was usually collected in times of war if needed. However, successive wars made this tax a normal tax.

When these two information are combined, it becomes clear that the settlement unit they belong to is one of the most important population data sources for the dates of the avarızhane registers. In addition, it can be thought that the registration made under the administrative units reveals the administrative order of that settlement unit. The fact that they are not studied enough is one of the important deficiencies in the field. Because it is a known fact today that the records were proof of the existence of some administrative units in Anatolia in terms of population/household data.

This study will try to reveal the administrative order of Göynük through 2 avarızhane registers (MAD.d..., 15622-MAD.d..., 14759) belonging to different dates (1643-1655) which were arranged depending on the two information mentioned. It should be said that such a method has been determined since one of the notebooks is damaged and incomplete, making the second source necessary. As a result, in this way, both the administrative situation of Göynük in the era of the Celalians will be tried to be revealed and these two special archive sources, one of which is quite damaged, will be presented to the information of researchers at the point of revealing the history of Göynük.

Keywords: Göynük, Avarizhane, Ottomans, Administrative Order, Population.

BOLU EKOLOJİK KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN BAZI TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİN GÖYNÜK İLÇESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Gülsüm YALDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi
gulsumyaldiz@ibu.edu.tr

Arş. Gör. Mahmut ÇAMLICA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi
mahmutcamlica@ibu.edu.tr

ÖZET: Tıbbi ve aromatik bitkilerin tarih boyunca tıbbi, gıda, eczacılık, parfümeri ve peyzaj gibi birçok alanda kullanılması her geçen gün önemini artırmakta ve birçok meslek dalını ilgilendiren pazar alanlarının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Ülkemizde bu bitkiler doğadan toplama ve kısmen de kültürü yapılarak yetiştirilen bitkilerden sağlanmaktadır. Ülkemizde de daha çok baharat olarak kullanılan ve dışsatımda önemli payları olan tıbbi ve aromatik bitkilerin tarımı yapılmaktadır. Bolu ekolojik koşullarında 2015 yılından itibaren bu değerli tıbbi ve aromatik bitkilerinden tek yıllık fesleğen, çemen, rezene, çörekotu, kişniş, kudret narı bitkileri ile çok yıllık bitkilerden adaçayı, lavanta, melisa ve nane bitkileri yetiştirilmekte, verim ve kalite değerleri belirlenmektedir. Bu bitkilerin yetiştiriciliğinde özellikle kanatlı hayvan gübreleri başta olmak üzere organik gübreler kullanılmaktadır. Bu çalışmada uzun yıllar yetiştiriciliğini yaptığımız tıbbi ve aromatik bitkiler hakkında genel bilgiler yanısıra, yetiştiriciliği, kalite değerleri ile pazar olanakları tartışılacak, Göynük ekolojik koşullarına uyumlu olabilecek tıbbi ve aromatik bitkiler önerilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bolu, Göynük, Tıbbi ve aromatik bitkiler, Adaptasyon.

EVALUATION OF SOME MEDICINAL AND AROMATIC PLANTS GROWN IN BOLU ECOLOGICAL CONDITIONS IN TERMS OF GÖYNÜK DISTRICT

ABSTRACT: Medicinal and aromatic plants have been used throughout history in many fields such as medicine, food, pharmacy, perfumery and landscaping. These plants increase their importance day by day, and contribute to the formation of market areas that concern many professions. In our country, these plants are obtained collecting from nature, and partially cultivated. In addition, these plants are mostly used as spices and have an important share in export. Annual plants such as basil, fenugreek, fennel, black cumin, coriander, bitter melon and perennial plants as sage, lavender, lemon balm and mint have been grown since 2015 under Bolu ecological conditions, and yield and quality values of these plants have been determined. Organic fertilizers, especially poultry manures, are used in the cultivation of these plants.

In this study, besides general information about the medicinal and aromatic plants, their cultivation, quality values, and market opportunities will be discussed, and also some of these plants that can adapt to Göynük ecological conditions will be suggested.

Keywords: Bolu, Göynük, Medicinal and aromatic plant, Adaptation.

GÖYNÜKLÜ HAMDULLAH HAMDÎ DİVANİ'NDA BİR ÜSLUP ÖZELLİĞİ OLARAK DEYİMLERİN KULLANIMI

Prof. Dr. Hasan ŞENER

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

hasan.sener@hbu.edu.tr

ÖZET: Klasik Türk edebiyatı, Arap ve Fars edebiyatlarından etkilenecek oluşmuş bir edebî gelenektir. Etkileşimin doğası gereği bu edebî gelenek üzerinde Arap ve Fars dillerinin yoğun etkisi görülmüştür. Bu etkide Osmanlı devletinin dinî, tarihî, coğrafi, siyasi ve kültürel ilişkilerinin de katkısı büyüktür. Klasik edebiyatımızda Arapça ve Farsça kelimelerin sıkça kullanılmasına karşın bazı şairlerimiz, şiirlerinde Türkçe kelimelere, özellikle de halk söyleyişlerine, deyim ve atasözlerine yer vererek adeta bu duruma tepkilerini göstermişlerdir. Edebiyat araştırmacılarınca “mahallileşme hareketi” olarak adlandırılan bu durum 15. yüzyıldan itibaren edebiyatımızda daha belirgin bir şekilde görülmeye başlamıştır. Kaynakların bize bildirdiği kadarıyla ilk örneklerini Sâfi mahlaslı Cezerî Kasım Paşa’da gördüğümüz atasözleri ve deyimleri şiirlerinde kullanma eğilimi, başta Necâtî olmak üzere birçok divan şairinde iyiden iyiye kendini göstermiş ve zamanla bir tarz olmuştur. Üslubunun bir parçası olarak şiirlerinde atasözü ve deyimleri kullanarak, dilin en önemli unsurları olan ve halkın dil zevkini, hayat felsefesini, yaşam tarzını yansıtan kalıplaşmış ifadeler olan bu atasözü ve deyimlerin günümüze aktarılmasını sağlayan şairlerimizden biri de Hamdullah Hamdî’dir.

Bildirimizde Hamdullah Hamdî’nin, bir üslup özelliği olarak deyimleri Divan’ında nasıl kullandığı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Divan şiiri, Hamdullah Hamdî, deyim, üslup.*

THE USE OF IDIOMS AS A STYLISTIC FEATURE IN THE DIWAN OF HAMDULLAH HAMDÎ FROM GÖYNÜK

ABSTRACT: Classical Turkish literature is an established literary tradition that is influenced by Arabic and Persian literatures. Due to the nature of the interaction, the intense influence of Arabic and Persian languages was seen on this literary tradition. Ottoman Empire's religious, historical, geographical, political and cultural relations have a great contribution in this influence. Although Arabic and Persian words are used frequently in our classical literature, some of our poets have shown their reactions to this situation by using Turkish words, idioms, proverbs and especially folk sayings. This situation, referred to as “localization movement” by literature researchers, began to appear significantly in our literature from the 15th century. As far as the knowledge that we gain from our resources, the tendency of using proverbs and idioms in poetry which we have seen the first examples in Jazari Kasım Pasha pseudonym Safi, has shown itself in many poems of Divan poets including primarily Necati and it became a style in time.. One of our poets that conveyed proverbs and idioms to today using them in his poems is Hamdullah Hamdi. This proverbs and idioms are the most important elements of the language and reflect enjoyment of language, life philosophy and lifestyle of people,

In this study idioms compiled from Hamdullah Hamdi’s Divan will be examined in terms of meaning and structure.

Keywords: *Divan poem, Hamdullah Hamdi, idioms/phrase, wording.*

DOĞAL TARIM, DOĞAL HAYVANCILIK VE DOĞAL ARICILIĞIN ÖNEMİ VE GÖYNÜK

Prof. Dr. Hayrettin AKKAYA

İstanbul Esenyurt Üniversitesi

hayrettinakkaya@gmail.com

ÖZET: Doğal tarım, doğal hayvancılık ve doğal arıcılık, kırsaldaki insanımızın başlıca uğraşı ve geçim kaynaklarını oluşturur. Özellikle 2019'da Covid-19 pandemisi başlangıcına kadar şehir hayatının cazibesiyle gittikçe azalan ve özellikle de genç nüfus göçü nedeniyle kaybolan bir iş gücü yaşanmaktaydı. Şehir hayatındaki toplu iş çalışması, kırsalın toplum sağlığı üzerindeki önemini hatırlattı. Geçmişten gelen geleneksel tarım tekniklerinde ürün üretimi için kullanılan yöntem genelde doğala özdeşti. Ancak 80'lerden sonra üretim artışına dayalı tarımsal üretim, kontrol dışı kimyasal ilaçlar, kimyasal gübreler, doğaya zararlı herbisitler, tarlalarda anız yakılması, bitki geliştirici hormonlar, Genetiği Değiştirilmiş Organizmalı tohumlar ve bunlara ilaveten çevre kirliliği doğal yaşamı olumsuz yönde etkileyerek coğrafyamızı yaşanmaz hale getirmiş ve halen getirmektedir. Tahıl üretimi ve tüketicilere ulaşımının önemi bölgemizdeki Rusya- Ukrayna savaşı ve buna bağlı uygulanan ambargolar sonucu ülkemizin jeopolitik önemi Dünya ölçeğinde tanındı. Pandemiler ve bölgesel savaşlar tarımın insanlık için değerinin katlayarak artmasına vesile oldu. Türk Devletinin almış olduğu politik ve uzlaştırmacı tavırlar hem insanımızın tarımsal üretime yönelmesine ve hem de ülkemizin jeopolitik konumunun güçlenmesini sağladı. Tarım içinde arıcılık, yetiştirici yaşı, sıcaklık, doğal yaşam alanlarının kaybı, mikro ve makro iklim değişiklikleri, yetiştirilen bitkilerdeki mono kültürlülük, topraktaki erozyon, pestisit hassasiyeti, hastalık ve zararlılarıyla mücadelede yapılan yanlışlıklar, beslenme, çevresel uyum, nükleer serpintiler, yüksek gerilim hatları ve baz istasyonlarının sebep olduğu elektro manyetik radyasyona maruziyet gibi birçok faktörden etkilenebilir. Yaşadığımız doğanın, doğal yaşam alanlarının ve kente giden genç iş gücünün yeniden geri kazanılması gereklidir. Doğal tarımdan elde edilecek gelir miktarını artırıcı, şehrin verdiği fırsatların kırsal ortamda da sunulması ve en önemlisi genç insana özgürlük verici potansiyeli değerlendirilmelidir. Bu amaçla doğal-sürdürülebilir tarım içinde doğal-sürdürülebilir hayvancılığın ve olmazsa olmazı arıcılığın devletin teşvik mekanizmalarıyla özendiriciliği artırılmaktadır ve artarak devam ettirilmelidir. Böylece az bir zirai alandan doğal-ekolojik sürdürülebilir tarımla elde edilecek olan ürünler güncel tarımla elde edilecek ürünlere göre daha sağlıklı olacaktır. Ülkemizin ve Göynük ilçemizin neredeyse tamamına yakın doğal alanlarının arıcılığa uygun olmasıyla ileride arı ürünlerinin, özellikle de bal miktarının artacağı aşîkârdır. Böylece arıcılık ürünlerinin gelirdeki payı artacak ve bütün bunlar sonucunda arıcılığın gelişmesi tozlaşma yoluyla doğal tarım ve ürünlerinin de artışına vesile olacaktır. Bu durum halkın doğal beslenmesine, sağlık sorunlarında sorunların azalmasına, refah seviyesinin artmasına, genç nüfusun şehirlere göçünün azalmasında rol oynayabileceği kanaatini güçlü bir şekilde akla getirmektedir. Halkıyla bütünleşmiş bir yönetimle tarımın kalkınması ve ülke ekonomisine katkı sunması için bütün bunlar gecikmeden uygulamaya konulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Doğal tarım, doğal hayvancılık, doğal arıcılık, Göynük, kalkınma.

THE IMPORTANCE OF NATURAL AGRICULTURE, NATURAL ANIMAL HUSBANDRY AND NATURAL BEEKEEPING AND GÖYNÜK

ABSTRACT: Natural agriculture, natural animal husbandry and natural beekeeping are the main occupations and livelihoods of our people in the countryside. Especially in 2019, until the onset of the Covid-19 pandemic, there was a workforce that was gradually decreasing due to the attraction of city life and was disappearing, especially due to the migration of young population.

Collective work in city life reminded the importance of the countryside on public health. In traditional agricultural techniques from the past, the method used for product production was generally identical to nature. However, after the 80s, agricultural production based on increased production, uncontrolled chemical drugs, chemical fertilizers, herbicides harmful to nature, burning stubble in the fields, plant enhancing hormones, seeds with Genetically Modified Organisms and in addition to these, environmental pollution adversely affected natural life and made our geography uninhabitable. still brings.

The importance of grain production and transportation to consumers, as a result of the Russia-Ukraine war in our region and the embargoes imposed accordingly, the geopolitical importance of our country has been recognized on a world scale. Pandemics and regional wars have caused the value of agriculture to increase exponentially for humanity.

The political and conciliatory attitudes taken by the Turkish State both enabled our people to turn to agricultural production and strengthened the geopolitical position of our country.

In agriculture, beekeeping, grower age, temperature, loss of natural habitats, micro and macro climate changes, monoculture in cultivated plants, soil erosion, pesticide sensitivity, mistakes made in the fight against diseases and pests, nutrition, environmental adaptation, nuclear radiation, high voltage lines and It can be affected by many factors such as exposure to electromagnetic radiation caused by base stations. It is necessary to regain the nature we live in, natural habitats and the young workforce going to the city. The potential to increase the amount of income to be obtained from natural agriculture, to offer the opportunities provided by the city in the rural environment, and most importantly, to give freedom to young people should be evaluated.

For this purpose, the incentive of natural-sustainable animal husbandry and beekeeping, which is an indispensable part of natural-sustainable agriculture, is increased with the incentive mechanisms of the state and this should be continued increasingly. Thus, the products to be obtained from a small agricultural area with natural-ecological sustainable agriculture will be healthier than the products to be obtained with current agriculture.

It is obvious that the amount of bee products, especially honey, will increase in the future as almost all of the natural areas of our country and Göynük district are suitable for beekeeping. Thus, the share of beekeeping products in income will increase and as a result of all these, the development of beekeeping will be instrumental in the increase of natural agriculture and products through pollination. This situation strongly suggests that it will play a role in the natural nutrition of the people, decrease in health problems, increase in welfare level, and decrease the migration of young population to cities.

All these should be put into practice without delay in order for agriculture to develop and contribute to the country's economy with a management integrated with its people.

Keywords: *Natural agriculture, natural animal husbandry, natural beekeeping, Göynük, development.*

ZİYARET FENOMENİ BAĞLAMINDA TÜRBE ZİYARETLERİNİN PSİKO-SOSYAL SEBEPLERİ: AKŞEMSEDDİN TÜRBEİ

Doç. Dr. Hüseyin İbrahim YEĞİN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
huseyinyegin@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ümit AKTI

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
umit.akti@dpu.edu.tr

ÖZET: Bu çalışmada, ziyaret fenomeni bağlamında, öncelikle bireylerin türbe ziyaretlerinin psiko-sosyal nedenleri ile ziyaretçilerin türbe hakkındaki algısal ve duygusal değerlendirmeye yönelik psiko-sosyal davranışları ele alınacaktır.

Bu bağlamda, ziyaret fenomeninin kavramsal çerçevesi ortaya konduktan sonra, Göynük'te bulunan ve sıklıkla ziyaret edilen Akşemseddin Türbesini ziyaret edenler üzerinde bir anket çalışması yapılarak, istatistiksel araştırma verilerinin yüzdelik dağılımları üzerine yorum ve değerlendirmeler yapılacaktır. Bu çalışmayla, insanlar tarafından kutsal mekân olarak kabul edilen bu ziyaret yeri ile ziyaret edenler arasında genel anlamda psiko-sosyal bir ilişki olduğu, türbe ziyaretlerinin insanların dini yaşantıları üzerinde etkilerinin olduğu ve Akşemseddin Türbesinin Göynük'ün dini ve kültürel yapılanmasında önemli bir dinsel fenomen olduğu ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ziyaret fenomeni, Türbe ziyareti, Akşemseddin, Göynük.

PSYCHO-SOCIAL REASONS OF MAUSOLEUM VISITS IN THE CONTEXT OF THE PHENOMENON OF VISITATION: AKSHAMSEDDİN MAUSOLEUM

ABSTRACT: In this study, in the context of the phenomenon of visiting, first of all, the psycho-social reasons for the visits of the individuals to the tomb and the psycho-social behaviors of the visitors towards the perceptual and emotional evaluation of the tomb will be discussed. In this context, after the conceptual framework of the visit phenomenon has been revealed, a survey will be conducted on the visitors of the Akşemseddin Tomb in Göynük, which is frequently visited, and comments and evaluations will be made on the percentage distribution of statistical research data. In this study, it is stated that there is a psycho-social relationship in general between this visitation place, which is accepted as a sacred place by people, and visitors, that visits to shrines have effects on people's religious lives, and that It will be stated that Akşemseddin Tomb is an important religious phenomenon in the religious and cultural structuring of Göynük.

Keywords: Visit phenomenon, Tomb visit, Akşemseddin, Göynük.

AKIL YÜRÜTMECİ EĞİTİMCİLER GÖZÜYLE BOLU İLİNİN GÖYNÜK İLÇESİNDEKİ SAYISIZ GÜZELLİKLERDEN YEDİ TANESİNİ TANIMA

Doç. Dr. İbrahim YÜKSEL

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
ibrahimyuksel7@hotmail.com

Murat ÜREK

Gazi Üniversitesi
muraturek07@gmail.com

Muhammet Volkan HARMANKAYA

Gazi Üniversitesi
volkanharmankaya06@gmail.com

ÖZET: Bolu ili Göynük ilçesinde sayısız güzellikler bulunmaktadır. Araştırma kapsamında bu güzelliklerden yedi tanesi akıl yürütme eğitimiyle görüşmeler yapılarak ele alındı. Araştırma nitel olarak tasarlanmış olup çoklu durum deseni kullanıldı. Araştırmanın birinci alt boyutunda bölgedeki bazı bitkilerin, özellikle Göynük'te yeni bir tür olan *Dianthus Nezhattiae* (Caryophyllaceae) türünün bulunuşu ve özellikleri ele alındı. İkinci alt boyutta bölgenin ekoturizm özellikleri ile ilgili, örneğin Sünnet Gölü'nde bölgenin doğal ve kültürel kaynakları korunurken Göynük halkına da ekonomik katkısının ne olduğu incelendi. Üçüncü alt boyutta bölgede bilinen bilim insanlarının eğitime katkısı, örneğin iyi bir öğretmen olan Akşemseddin'in eğitim alanına katkısı ele alındı. Dördüncü alt boyutta bölgede sürdürülebilir enerji konusundaki çalışmalar, örneğin tavuk gübrelerinden elde edilen enerji tartışıldı. Beşinci alt boyutta bölgenin halk kültürünü yansıtan el sanatları, örneğin ağaç/ahşap oymacılığı konusu irdelendi. Altıncı alt boyutta bölgenin yöresel yiyecekleri, örneğin uğut tatlısı ve keş tartışıldı. Son olarak, yedinci alt boyutta bölgedeki geleneksel konutların akıl yürütme ile bağlantı kurularak incelenmesi amaçlandı. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşmeler ile gerçekleştirildi. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edildi.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Akıl Yürütme, Ekoturizm, Sürdürülebilir Enerji ve Eğitim.

RECOGNIZING SEVEN OF THE COUNTLESS BEAUTIES IN GÖYNÜK DISTRICT OF BOLU PROVINCE THROUGH THE EYES OF MIND-EXECUTING EDUCATORS

ABSTRACT: There are countless beauties in Goynuk District of Bolu Province. Within the scope of the research, seven of these beauties were discussed through extensive interviews with reasoning educators. The research was designed as a quantitative study and multi-state design was used. In the first sub-dimension of the study, the features of some plants in the study, particularly the discovery of *Dianthus Nezhattiae* (Caryophyllaceae), which is a new type of plant, was dealt. In the second sub-dimension, ecotourism features of the region, for instance what the economic contribution of Sunnet Lake to the people in the region is while preserving the natural and cultural sources, was investigated. In the third sub-dimension, the contribution of well-known scientists in the region to education, as an example, the contribution of Akşemseddin, a good educator, was examined. In the fourth sub-dimension, studies regarding sustainable energy sources in the region, particularly the energy obtained from chicken manure, was discussed. In the fifth dimension, handicraft arts reflecting the folklore of the region, as an example wood carving art, was investigated. In the sixth sub-dimension, regional food such as 'uğut' sweet and 'keş' were discussed. Finally, in the seventh sub-dimension, the investigation of the traditional

houses of the region through reasoning was aimed. The research was carried out through semi-structured interviews. The data obtained was analysed through content analysis.

Keywords: *Göynük, Reasoning, Ecotourism, Sustainable Energy and Education.*

ENGİNAR (CYNARA SCOLYMUS) MUHAFAZASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ÖNEMLİ NOKTALAR

Doç. Dr. İhsan CANAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

ih sancan@ibu.edu.tr

ÖZET: Göynük İlçesinde başarılı bir şekilde yetiştirilen enginarın hasat sonrası muhafazasında dikkat edilmesi gereken önemli noktalar bu makalede incelenmiştir. Enginarlar tarladan soğuk depoya taşınmadan önce 24 saat içinde 4-5°C'ye iç sıcaklığı düşecek şekilde ön soğutma yapılmalıdır. Soğuk suya daldırarak ön soğutma yapmak mekanik zararları önlemektedir. Önsoğutma sonrası mekanik zararlanmış, hasta veya dış görünüşü bozuk olanlar seçilir. Pazarlanamaz durumda olanlar ayrılır. Pazarlanabilir olanlar boy ve kalitelerine göre sınıflara ayrılarak su geçirmez karton kasalara alınırlar. Enginarlar; kalitelerinin korunması için; depo ve taşıma esnasında 0 °C sıcaklık ve %90-95 oransal nemde bekletilmelidir. Donma hasarına çok hassas olmasalarda hasar kaybı olabileceğinden -1.1 C° nin altındaki sıcaklıklardan kaçınılmalıdır. Enginar 20 °C de 0°C ye göre 8 kat hızlı solunum yapar. Bu nedenle; ön soğutma ve uygun şartlarda depolama raf ömrünü önemli ölçüde artıracaktır. İdeal koşullar altında iki ila dört hafta boyunca taze ve canlı kalacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Enginar, Hasat Sonrası, Ön soğutma, Depolama.*

IMPORTANT POINTS TO CONSIDER IN POSTHARVEST PRESERVING OF ARTICHOKE (CYNARA SCOLYMUS)

ABSTRACT: Important points to be considered in postharvest preservation of artichokes grown successfully in Göynük District are examined in this article. Before the artichokes are transported from the field to the cold storage, precooling should be done within 24 hours so that the internal temperature drops to 4-5°C. Precooling by immersion in cold water prevents mechanical damage. After precooling, the ones that are mechanically damaged, sick or outwardly are selected and those that are unmarketable are separated. The marketable ones are divided into classes according to their size and quality and taken into waterproof cardboard boxes. Artichokes; to preserve their quality; during storage and transportation, it should be kept at 0 °C and 90-95% relative humidity. Although they are not very sensitive to frost damage, temperatures below -1.1 C° should be avoided as damage may occur. Artichoke breathes 8 times faster at 20 °C than at 0 °C. Because; Precooling and storage under suitable conditions will significantly increase the shelf life. It will stay fresh and vibrant for two to four weeks under ideal conditions.

Keywords: *Göynük, Artichoke, Postharvest, Precooling, Storage.*

BOLU İLİ GÖYNÜK İLÇESİNİN HAYVANSAL ATIKLARINDAN ELDE EDİLEBİLECEK BİYOGAZ POTANSİYELİ

Dr. Öğr. Üyesi İlker YILDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
ilkeryildiz@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Muhsin Uğur DOĞAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
muhsinugurdogan@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mithat ÖNDER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi
mithatonder@ibu.edu.tr

ÖZET: Artan nüfus ile gelişen teknoloji, var olan enerji kaynaklarının azalmasına ve ihtiyaç duyulan enerji miktarının daha da artmasına neden olmaktadır. Enerji kaynaklarının tükenmesi ve çevresel etkileri, yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretim yöntemlerine olan ilgiyi artırmaktadır. Biyogaz, yenilenebilir enerji kaynak çeşidi olan biyoenerji türlerinden biridir. Biyogaz, hayvansal atıklar, bitkisel atıklar, ormansal atıklar, organik kentsel katı atıklar, sanayi atıkları ve atık su gibi kaynaklardan üretilmektedir.

Bu çalışmada, Bolu ili Göynük ilçesinin 2021 yılı büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı canlı hayvan sayıları verileri kullanılarak, hayvansal atıklardan elde edilebilecek günlük ve yıllık hayvan gübresi miktarı bulunmuştur. Hayvan türlerine göre elde edilen gübreden üretilebilecek biyogaz miktarı hesaplanmıştır. Üretilen biyogazın kullanılmasıyla üretilebilecek elektrik enerjisi miktarı da belirlenmiştir. Sonuç olarak, Göynük ilçesinin hayvansal atıklarından elde edilebilecek yüksek miktarda biyogaz üretim potansiyeli olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Biyogaz, Hayvansal Atık, Enerji, Bolu Göynük.*

BIOGAS POTENTIAL TO BE OBTAINED FROM ANIMAL WASTES IN GÖYNÜK DISTRICT OF BOLU PROVINCE

ABSTRACT: With the increasing population, the developing technology has led to the reduction of existing energy resources and It causes the amount of energy needed to increase even more. The depletion of energy resources and their environmental effects increase the interest in energy production methods from renewable energy sources. Biogas is one of the types of bioenergy, which is a type of renewable energy source. Biogas can be produced from sources such as animal waste, vegetable waste, forestry waste, organic urban solid waste, industrial waste and wastewater.

In this study, using the data of the number of cattle, sheep and poultry for the year 2021 of Göynük district of Bolu province, The amount of biogas that can be produced from the manure obtained according to the animal species was calculated. The amount of electrical energy that can be produced by using the produced biogas was also determined. As a result, it has been observed that Göynük district has a high biogas production potential that can be obtained from animal waste. The daily and annual amount of animal manure that can be obtained from animal waste was found.

Keywords: *Biogas, Animal Waste, Energy, Bolu Göynük.*

TURİSTİK YÖRELERDE SAĞLIK HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ: GÖYNÜK ÖRNEĞİ

Dr. Muhammed Fatih ERTAŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

mfertas@gmail.com

ÖZET: Sağlık hizmetleri tarihi incelendiğinde, bu hizmetlerin gelinen düzeyde profesyonelleşmesi ve sağlık politikalarının merkezi ve yerel yönetim, sivil toplum ve özel sektörle birlikte yürütülmeye başlanması genellikle dünya savaşları ve kentleşme ile temellendirilmektedir. Çünkü bu süreçler sağlık alanındaki sorunların artmasına, çevre ve gıda sorunlarının ortaya çıkması, kentsel yoksullukla birlikte sağlık hizmetlerine ve sağlıklı yaşama erişim konusunda dengesizliklerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Öyle ki merkezi sağlık kurumları yetersiz kalmış, yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve özel sektör kuruluşlarına da sağlık alanında birtakım yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Ancak çevre kirliliği, gürültü, yoğun nüfus, yeşilin azalması ve mekanikleşen kent yaşamı bütün profesyonel sağlık ve sosyal hizmetlere, gelir yüksekliği ve çeşitliliğine rağmen kent insanının bedensel, ruhsal ve sosyal sağlığını tehdit altında hissetmesine mâni olamamıştır.

Kentlerin bu denli '*sağlıksız*' görülmesi, insanları turistik kısa süreli dönemlerle de olsa kentlerden uzak kalmaya ve sakin ve huzurlu olarak nitelendirilen yerlere yönlendirmiştir. Esasında bu yerlere yapılan turistik seyahatlerin başlıca nedenlerinden biri '*sağlıklı*' olduğu varsayılan bir yerde bir süre bulunmaktır. Öte yandan bu yörelerin yerli halkı da doğal çevresiyle, kültürüyle, sosyal ilişkileriyle geleneksel niteliklerini koruyarak, diğer birçok nedenin yanında, beden ve ruh sağlığını koruma hedefine sahiptir.

Sakin Şehir (Cittaslow) ağına katılan bir yöre olarak Göynük, '*sağlıklı*' nitelendirmesinin de yapılabileceği en iyi örneklerden biridir. Doğal ve kültürel çevresini, geleneklerini korumayı görece başaran bu sakin ve huzurlu şehrin iç turizm ve uluslararası turizm akını ile ziyaretçileri de bir hayli fazladır. Turizm söz konusu olduğunda, ulaşım, gezi rehberliği, yeme içme mekânları gibi yeterlilik ve kapasiteler değerlendirilmekte, sağlık kuruluşlarının yeterliliği konu edilmemektedir. Oysa turistik yöredeki, sağlık kuruluşlarının kapasiteleri, hizmet verdikleri branşlar yahut hastalıklar, acil müdahale imkânları ve sosyal güvenlik kapsamı bakımından sadece yerli nüfus ve nitelikleri dikkate alınarak planlanmış olması halinde çok önemli sağlık hizmeti sorunlarıyla karşı karşıya kalılabilmektedir. Ayrıca doğrudan sağlık kuruluşu kapsamında olmasa bile turistik bölgelerdeki sağlık amaçlı kaplıca veya termal tesislerin, sağlık kuruluşlarıyla etkileşimi ve sağlık bakımından standartlara uygunluğunun denetlenmesi de sağlık hizmetleri açısından önem arz etmektedir.

Bu araştırmada, 2017 yılından itibaren Sakin Şehir ağına katılan Göynük ilçesindeki kamu, yerel ve özel sektör kuruluşlarınca yürütülen sağlık hizmetleri, sağlık yönetimi perspektifiyle incelenmektedir. Bu amaçla ilgili kuruluşlardan doküman ve veri temin edilmek suretiyle konu ele alınacaktır. Yörenin turistik olması ve mevsimsel olarak nüfusunun artması, dış göç vermiş bir yöre olarak, büyükşehirlerde çalıştıktan sonra emekli olup yöreye tekrar yerleşen nüfusun sağlık hizmetlerine erişimi ve yükü bakımından değerlendirilmesi, mevcut sağlık kuruluşlarının hizmet, personel ve teçhizat bakımından kapasitelerinin belirlenmesi ve sağlık kuruluşlarının bu bakımlardan varsa sorunları ve eksikleri bu çalışmada yer alan başlıca konulardandır.

Anahtar Kelimeler: Sakin şehir, sağlık yönetimi, sağlık hizmetleri, Göynük.

MANAGEMENT OF HEALTH SERVICES IN TOURISTIC AREAS: THE CASE OF GOYNUK

ABSTRACT: When the history of health services is investigated, the start of professionalization of these services at the current level and the central and local health politics, being carried out together with civil society and the private sector is often based on world wars and urbanization. Because these processes have paved the way for the increase in health problems, the emergence of environmental and food problems, and the emergence of imbalances in access to health services and healthy life together with urban poverty. So much so that central health institutions were insufficient, and local governments, non-governmental organizations and private sector organizations were given some authority and responsibilities in the field of health. However, environmental pollution, noise, dense population, decrease in greenery and mechanized urban life could not prevent the urban people from feeling their physical, mental and social health under threat despite all professional health and social services, high income and diversity.

The fact that cities are seen as so 'unhealthy' has led people to stay away from them, even for short periods of time as tourists, and to places that are described as calm and peaceful. In fact, one of the main reasons for touristic trips to these places is to spend some time in a supposedly 'healthy' place. On the other hand, the local people of these regions have the goal of protecting their physical and mental health, among many other reasons, by preserving their traditional qualities with their natural environment, culture and social relations.

Göynük, as a region that joins the Cittaslow network, is one of the best examples to qualify as 'healthy'. This calm and peaceful city, which has relatively succeeded in preserving its natural and cultural environment and traditions, has a large number of visitors with the influx of domestic tourism and international tourism. When it comes to tourism, qualifications and capacities such as transportation, tour guide, eating and drinking places are evaluated, but the competence of health institutions is not discussed. However, in the touristic region, very important health service problems can be encountered if it is planned by considering only the local population and their qualifications in terms of the capacities of the health institutions, the branches they serve or the scope of the emergency response opportunities. In addition, even if they are not directly within the scope of health institutions, it is important for health services to check the interaction of health spas or thermal facilities in touristic areas with health institutions and their compliance with appropriate standards in terms of health.

In the presented paper, the health services carried out by public, local and private sector organizations in Göynük, which has joined the Cittaslow network since 2017, are examined from the perspective of health management. For this purpose, the subject will be discussed by obtaining documents and data from the relevant institutions. The fact that the region is touristic and its population increases seasonally, as a region that has migrated abroad, the evaluation of the population, who retired after working in the metropolitan areas and settled again in the region, in terms of access to health services and their burden, determining the capacities of the existing health institutions in terms of service, personnel and equipment, and determining the capacity of the health institutions in these respects, if any, problems and deficiencies are among the main topics in this study.

Keywords: *Cittaslow, health management, health services, Göynük.*

“CİTTASLOW” SAKİN ŞEHİR OLARAK GÖYNÜK İLÇESİNİN YÖRESEL YEMEK KÜLTÜRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi İrfan YURT

Karabük Üniversitesi Safranbolu Turizm Fakültesi

irfanyurt@karabuk.edu.tr

ÖZET: “Sakin şehir” bölgenin kendine özgü değerlerinin korumaya, yerel kimliğini ve özelliklerini muhafaza etmeye, yaşam kalitesini iyileştirmeye odaklanan bir tür sürdürülebilir yaşam tarzıdır. Küreselleşme karşısında yöresel yemek kültürleri de olumsuz şekilde etkilenmektedir. Bölgeleri temsil eden unsurlar sahip oldukları kültürel ve doğal değerlerle yoğrulmuş olan yerel kimlikleridir. Bu bağlamda yörenin yöresel mutfak kültürleri yöre hakkında birçok bilgiyi bize sağlamaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı; sakin bir şehir olarak Göynük ilçesinin yöresel yemeklerinin sürdürülebilirliğini araştırarak bölge işletmelerine ve alan yazına katkı sağlamaktır. Göynük ilçesinin yöresel yemek kültürünün devamlılığının sağlanmasına yönelik yapılan bu çalışma bölge yöresel yemeklerinin katılımcılar ve bölge hakkında gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler ışığında ortaya koyulması açısından önemlidir. Araştırma nitel veri toplama yöntemi olan görüşme tekniğiyle (ses kaydı) gerçekleştirilmiştir. Araştırma Göynük ilçesinde faaliyet gösteren işletme, kurum ve yerel halk ile telefon görüşmesi yapılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara bölgenin yöresel yemekleri hakkında sorular sorarak yörenin yöresel ürünleri ve tüketimi hakkında bilgi toplanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda tarihi yüz yıllar öncesine dayanan Göynük yöresinin yemek kültürlerinin kısmen korunmasına rağmen bunun yeterli düzeyde olmadığı görüşüne ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Cittaslow, Yöresel Yemek, Yöresel Mutfak.*

A RESEARCH ON THE LOCAL FOOD CULTURE OF GÖYNÜK DISTRICT AS A "CİTTASLOW" CALM CITY

ABSTRACT: “Calm city” is a kind of sustainable lifestyle that focuses on preserving the unique values of the region, preserving its local identity and characteristics, and improving the quality of life. In the face of globalization, local food cultures are also adversely affected. The elements that represent the regions are their local identities, which are kneaded with their cultural and natural values. In this context, the local cuisine cultures of the region provide us with a lot of information about the region. In this context, the aim of the study is; To contribute to the regional businesses and literature by researching the sustainability of the local dishes of Göynük as a quiet city. This study, which aims to ensure the continuity of the local food culture of Göynük district, is important in terms of revealing the regional dishes in the light of the information obtained as a result of the literature review about the participants and the region. The research was carried out with the interview technique (sound recording), which is a qualitative data collection method. The research was carried out by making phone calls with businesses, institutions and local people operating in Göynük. By asking the participants questions about the local dishes of the region, information about the local products and consumption of the region was gathered. As a result of the data obtained, it was concluded that although the food cultures of the Göynük region, whose history dates back hundreds of years, are partially preserved, this is not sufficient.

Keywords: *Göynük, Cittaslow, Local Food, Local Cuisine.*

GÖYNÜK'LÜ AYŞE ENGİN, FATMA TUNA'DAN 1980'DE DERLENE İLAHİLER

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Hakkı AKYOLOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

ihakyologlu@gmail.com

ÖZET: 1980 yılında Kültür Bakanlığı, Bolu İl Kültür Müdürlüğü Folklor Araştırması göreviyle atandım. 1980- 1985 yıllarında Bolu ve İlçelerinin halk kültürünü derleyip, Folklor Araştırma ve İhtisas kitaplığını oluşturdum.

İlk alan araştırmamız 1980'de başlamıştır. Milli Folklor Araştırma Dairesi'nden Sabri UYSAL, Ahmet ÇAKIR ve İsmail Hakkı AKYOLOĞLU, Göynük'te iki kaynak kişiden dört ilahi derlemiştir. İlahi söyleme geleneğini sürdüren Ayşe ENGİN (1916-1995), Fatma TUNA (1908-1993) müzik aleti kullanmadan Uşak, Hicaz ve Segah makamında bestelenmiş bu ilahileri okudular: Annesinde Destur Aldı Karanı, Seherde Deryaya Dalsam (Allah De Kalbim Allah De), Ya Rab Haberin kimden Alayım, Bana Kara Diyen Mahım kaydettiğimiz ilahilerdir. Türk Halk Musikisinin ustaca bestelenmiş bu ilahiler İsmail Hakkı AKYOLOĞLU tarafından notaya alınmış Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınlarına, TRT repertuvarına kazandırılmıştır.

Kaynak kişiler; ENGİN ve TUNA aynı zamanda Göynük Akşemsettin'i Anma ve Kutlama günlerinde ilahi okurlar, konuklara tepsilerle yemek taşırlardı. Ayşe ENGİN ve Fatma TUNA Göynük Belediyesi'nde kadınların doğumunu yaptıran ebelerdi. Derleme sırasında bu ilahileri dinleyenler "Bizim içimizi ağartıyor" demişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Cönk, İlah, Göynük.

THE HYMNS COMPILED FROM AYŞE ENGİN AND FATMA TUNA OF GÖYNÜK İN 1980

ABSTRACT: In 1980, I was appointed to the Ministry of Culture, Bolu Provincial Directorate of Culture Folklore Research. Between 1980-1985, I compiled the folk culture of Bolu and its districts and created the Folklore Research and Specialization library.

Our first field research began in 1980. Sabri UYSAL and Ahmet ÇAKIR from the National Folklore Research Department and İsmail Hakkı AKYOLOĞLU compiled four hymns from two sources in Göynük. The source people were Ayşe ENGİN (1916-1995) and Fatma TUNA (1908-1993) who continued the tradition of singing hymns and sang these hymns composed in the Uşak, Hicaz, and Segah tunes without using a musical instrument. We recorded the hymns Annesinden Destur Aldı Karanı, Seherde Deryaya Dalsam, Ya Rab Haberin Kimden Alayım, and Bana Kara Diyen Mahım. These hymns, which were masterfully composed per Turkish Folk Music conventions, were notated by İsmail Hakkı AKYOLOĞLU and included in TV and radio broadcasts by the Ministry of Culture and Tourism and the TRT repertoire.

The source people Ayşe ENGİN and Fatma TUNA also sang hymns on the days of Commemoration and Celebration of Akşemsettin in Göynük, Bolu and carried food to the guests on trays. They were midwives working for the municipality of Göynük and assisted women while giving birth to their children. The people who listened to these hymns during the compilation period stated, "These hymns are invigorating."

Keywords: *Hymn, Göynük.*

İPEK YOLU ve İPEK KÜLTÜRÜ

Kasım UZUNÖZ

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı ve
İpekli Dokuma Sanatçısı
dokuipek@gmail.com

ÖZET: “İpek Yolu” Çin’in Şian kentinden başlayarak Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, İran ve Azerbaycan’ı katederek Anadolu’ya gelmektedir. Anadolu Asya ile Avrupa’yı birbirine bağlayan bu güzergâh üzerinde jeopolitik konumu nedeniyle stratejik öneme sahiptir.

XIII. yüzyılda Anadolu’da İpek yolu güzergâhı; Erzurum, Erzincan ve Sivas’tan geçerek Konya’ya ve Trabzon’dan deniz yolu ile İstanbul’a ulaşırdı. XIV. yüzyılda Erzurum, Erzincan, Tokat, Amasya yoluyla Bursa’ya gelmeye başladı. İlerleyen süreçte Bolu’nun Göynük ilçesi de bu güzergâh üzerinde yer aldı.

Asya’yı Avrupa’ya bağlayan ticaret yolları devlet hazinesi için önemli gelir kaynakları olmuştur. Bu gelir payını arttırmak için uygun ticaret koşulları sağlanmıştır. Kervanların yol güvenliği konaklama olanakları yük hayvanlarının (deve, katır) beslenmesi dinlenmesi için ahırlar ve en önemlisi de taşınan yükün güvenliğinin sağlanması devletin güvencesindeydi.

İpek Yolu güzergâhlarında bir kervanın günlük alabileceği yol mesafesine göre yaklaşık 35 km de bir konaklama imkânı sağlayan kervansaraylar, hanlar inşa edilmiştir.

İpek yolu güzergâhı üzerinde taşınan malların çoğunu ipek ürünler oluşturduğu için bu ismi almıştır. İpek Yolu’nda kervanlar sadece ticari eşya taşımamış; kültürü, dili, dini, teknolojiyi ve evrensel bütün değerleri taşımıştır.

Uluslararası bir ticaret güzergâhına adını veren ipek günümüzde, Çin, Hindistan ve Özbekistan’da üretimi oldukça iyi durumda Türkiye’de ise yılda 80 ton civarında koza üretimi olmaktadır. İpek dokunan illerimiz Hatay, Diyarbakır, İzmir Ödemiş, Alanya ve Bursa’dır.

Anahtar Kelimeler: *İpek yolu, İpek yolu güzergâhları, Ticaret yolları, İpek yolu üzerinde Göynük.*

SILK ROUTE AND SILK CULTURE

ABSTRACT: Silk Road starting from Xian, China leads to Anatolia by passing through Kyrgyzstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Iran and Azerbaijan. The road that connects Anatolia, Asia and Europa to each other, has a strategic importance thanks to its geopolitic position. In XIII. century, The Silk Road route in Anatolia would reach Istanbul by sea (lane) from Trabzon, by passing through Erzurum, Erzincan, and Sivas to Konya. In XIV. century, via Erzurum, Erzincan, Tokat and Amasya started getting in Bursa. Within time, Goynuk, a town of Bolu, took place on the route.

Trade roads connecting Asia to Europe, have been an important sources of income for state property/treasure. In order to increase portion of this income, suitable trade conditions have been provided. It was responsibility of goverment to provide security of train roads, means of accomodation, barns for pack animals (camel, cattle) to feed and rest in and the most important security of carried goods, too.

Caravanserais, which offer/provide/supply accomodation chance / opportunity, were built on The Silk Road route with 35 km distance in average according to the way a train could travel daily. The Silk Road was given the name as most of the goods being carried on the route were silk. Trains didn't carry only commercial products on the silk road, but they also carried culture, language, religion, technology and all universal values. Today, silk, what gives its name to a global trade route, is produced in China, India and Uzbekistan in large quantities. In Turkiye, nearly 80 tons of cocoon (a silk cover that young moths make to protect themselves while they are growing) is produced, though. Hatay, Diyarbakır, İzmir, Odemiş (a town of İzmir), Alanya (a town of Antalya), and Bursa are (our) cities that silk is spinned in.

Keywords: *The Silk Road, The Silk Road routes, trade routes, Goynuk on The Silk Road.*

GÖYNÜK RÜŞDİYE MEKTEBİ (GÖYNÜK MEKTEB-İ RÜŞDİYESİ)

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ

Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

kztas@hotmail.com

Uzm. Emre KABADAYI

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

emre.kabadayiiii.14@gmail.com

ÖZET: II. Mahmud devrinde başlayan eğitim reformlarının bir tezahürü olarak, 1869 yılında Maârif-i Umûmiyye Nezâreti tarafından yayınlanan bir nizamname ile vilayet ve kaza merkezlerinde, günümüz ortaokullarına tekabül eden “rüşdiye mektepleri” açılmaya başlanmıştır. Göynük Rüşdiye Mektebi de bu dönemde açılan rüşdiyelerden biridir. 1873 yılında açılan bu mektep, 1913 yılında yayınlanan bir kanunla ülkede bulunan diğer rüşdiye mektepleri gibi kapatılmıştır. Bu çalışmada; Göynük Rüşdiye Mektebi'nin kuruluşu, mektepte vazife alan muallim ve hizmetliler, mektebin talebe mevcudu, verilen eğitim ve mektepte yapılan tamiratlar ayrıntılı bir biçimde incelenerek, Göynük Rüşdiye Mektebi özelinde, bu rüşdiye mekteplerinin umumî durumu hakkında bilgi verilmiştir. Özellikle, Göynük Rüşdiye Mektebi'ne dair bazı kayıtlar bize, bu dönemde taşra halkının eğitim ve öğretime yaklaşımı hakkında fikir vermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı, Göynük, Rüşdiye, Mektep, Eğitim.*

GÖYNÜK RÜŞDİYE SCHOOL (GÖYNÜK MEKTEB-İ RÜŞDİYESİ)

ABSTRACT: As a manifestation of the educational reforms that started in the reign of II. Mahmud, with a regulation published by the Ministry of Education in 1869, "rushdiye schools", corresponding to today's secondary schools, began to be opened in the provinces and district centers. Göynük Rüşdiye School is one of rüşdiye opened in this period. This school, which was opened in 1873, was closed with a law published in 1913, like other rüşdiye schools in the country. In this study; The establishment of Göynük Rüşdiye School, the teachers and servants working in the school, the number of students in the school, the education provided and the repairs made in the school were examined in detail, based on Göynük Rüşdiye School, information is given about the general situation of these rüşdiye schools. In particular, some records about Göynük Rüşdiye School give us an idea about the approach of the rural people to education and training in this period.

Keywords: *Ottoman, Göynük, Rüşdiye, School, Education.*

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E MODERN EĞİTİM UYGULAMALARININ ANADOLU'DA YANSIMASI: GÖYNÜK KAZASI ÖRNEĞİ

Kıymet DEĞİRMENCİ TORAMAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/ Doktora Öğrencisi
kiymetdegirmencimt@gmail.com

Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
kilic_f@ibu.edu.tr

ÖZET: Dünya’da 19. yüzyıl eğitimin modernleşmesi yolunda yenileşme faaliyetlerinin hız kazandığı bir dönem olmuştur. Osmanlı Devleti’nde de modern eğitim uygulamaları bu yüzyılda başlamıştır. Bu kapsamda İstanbul’da kurulan batı tarzı okulların benzerleri Anadolu’da da açılmıştır. Bolu, merkeze yakınlığından kaynaklanan konumu itibarıyla eğitimde yenilik hareketlerinin ilk ulaştığı ve etkilediği yerler arasına girmiştir. Bu açıdan Bolu’nun kazası olması dolayısıyla Göynük, kendine düşen payı olarak meydana gelen değişim ve gelişmelerin başlarından itibaren yararlanma fırsatını elde etmiştir. Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Bolu ilinin Göynük kazasına bağlı 4 medrese, 1 mekteb-i ibtidai (zükur/inas) ve 1 mekteb-i rüştiyenin yer aldığı görülmektedir. Cumhuriyet Dönemi başlarında ise 1’er erkek/kız mektebi ve 4 köy mektebinin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca geçmişinden itibaren eğitimin uğrak yerlerinden biri olan Göynük’te Tanzimat’tan Cumhuriyet’e 5 müderris ve 32 muallimin görev aldığı belirlenmiştir.

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yolu ile gerçekleştirilmiş olup ilgili alan yazının, arşiv ve dijital arşiv belgelerinin taranması neticesinde verilere erişilmiştir. Çalışmada Göynük’ün tarihine yönelik ilgili bilgilere yer verilmiş, elde edilen veriler ışığında Göynük’te eğitim-öğretim faaliyeti görevini üstlenen kurumlar; çalışma tarihleri, bulunduğu yer, yer alan görevliler, öğrenci sayıları açısından tablolaştırılarak ele alınmıştır. Ayrıca çalışmada, Göynük’teki eğitimin Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki dijital tarih belgelerine yansıyan kısımları ele alınarak analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı, Cumhuriyet, Bolu, Göynük, Eğitim, Mektep, Medrese.*

THE REFLECTION OF MODERN EDUCATIONAL PRACTICES FROM THE OTTOMAN TO THE REPUBLIC IN ANATOLIA: THE CASE OF GOYNUK DISTRICT

ABSTRACT: The 19th century in the world was a period in which innovation activities accelerated in the way of modernization of education. In the Ottoman Empire, modern educational practices started in this century. In this context, similar western-style schools established in Istanbul were opened in Anatolia as well. Due to its location arising from its proximity to the center, Bolu has become one of the first places where innovation movements in education reach and influence. In this respect, Göynük, being a district of Bolu, had the opportunity to benefit from the beginning of the changes and developments that took place. It is seen that there were 4 madrasahs, 1 primary school (boy/girl) and 1 secondary school in the Göynük district of Bolu province from Tanzimat to the Republic. At the beginning of the Republic Period, it was determined that there were 1 boys/girls school and 4 village

schools. In addition, it has been determined that 5 professors and 32 teachers from the Tanzimat Reform Era to the Republic served in Göynük, which has been one of the haunts of education since its past. The study was carried out through document analysis, which is one of the qualitative research methods, and the data were accessed as a result of scanning the relevant literature, archive and digital archive documents. In the study, relevant information about the history of Göynük is given, and in the light of the data obtained, the institutions that undertake educational activities in Göynük have been tabulated in terms of their working dates, location, staff, and the number of students. In addition, in the study, the parts of the education in Göynük reflected in the digital history documents in the Prime Ministry Ottoman Archives were examined and analyzed.

Keywords: *Ottoman, the Republic, Bolu, Göynük, Education, School, Madrasah.*

BOLU GÖYNÜK YÖRE TÜRKÜLERİNİN EDEBİ VE MÜZİKAL ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Koray İLGAR

Trabzon Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

korayilgar@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Can DOĞAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

can.dogan@ibu.edu.tr

ÖZET: Yaşanmışlığın maddi ve manevi izlerini günümüzde de taşıyan, çeşitli kültürel ve doğal değerlere sahip Bolu iline bağlı Göynük yöresi, Anadolu coğrafyasının en kadim kentlerinden birisidir. Toplumsal, kültürel ve ekonomik pek çok özelliğiyle öne çıkan bu kent, müzikal değerleri ve kimliği ile de oldukça önem arz etmektedir. Müzik sanatı Göynük halkının vazgeçilmezi, özellikle halk tarafından yakılan türküler ise bu toplumun dilidir. Yöre kültürünün özelliklerini, tarihini, gelenek ve göreneklerini oldukça duygulu bir biçimde dile getiren bu türküler aynı zamanda Anadolu'nun geleneksel yaşam kültürünü de yansıtan önemli birer ifade unsurudurlar. Öyle ki halkın duygu ve düşüncelerinin aktarıcısı konumunda olan halk türkülleri de bir bakıma Göynük yöresinin sesi olmuştur.

Bu çalışmada Göynük yöresi türküllerinin edebi ve müzikal analizlerinin yapılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu araştırma, Göynük türkülleri üzerine yapılan ilk kapsamlı çalışma olması bakımından önem arz etmektedir. Çalışmanın evrenini Bolu türkülleri, örneklemini ise Göynük türkülleri oluşturmaktadır. Çalışmaya ilişkin veri toplamak amacıyla nitel araştırmalarda kullanılan literatür taraması ve doküman analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Sonrasında ise araştırma konusuna yönelik elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak bulgulara dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda Göynük yöresine ait türküler içerisinde TRT repertuvarına kayıtlı 13 adet sözlü ve 2 adet de sözsüz (oyun havası) olmak üzere toplam 15 adet türkü bulunduğu tespit edilmiştir. Söz konusu türkülerin sözlerinin hece vezninin farklı ölçüleri ile yazıldığı; aşk, sevdâ, inanç ve mistisizm gibi çeşitli konuları içerdiği ve türkü ezgilerinin Segâh, Hicazkâr, Hüseynî gibi farklı makamlarda yakıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, Türk halk müziği kültürü içerisinde yetişmiş kıymetli derlemecilerin ve sanatçıların yöre türküllerinin derlenmesinde ve notaya alınmasında önemli katkılarının olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında incelenen Göynük türkülerinde Türk sanat müziğini ve ince saz kültürünü yansıtan ezgilerin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca söz konusu türkülerin makamsal özellikleri ve seyir yapıları itibarıyla de zeybek ve ilahi türlerini çağrıştırdıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bolu, Göynük, Türk Halk Müziği, Türkü, Analiz.

LITERARY AND MUSICAL ANALYSIS OF BOLU GÖYNÜK LOCAL FOLK SONGS

ABSTRACT: Göynük region of Bolu province, which carries the material and spiritual traces of the past and has various cultural and natural values, is one of the most ancient cities of Anatolia. This city, which stands out with many social, cultural and economic characteristics, is also very important with its musical values and identity. The art of music is indispensable for the people of Göynük, and especially the folk songs created by the people are the language of this society. These folk songs, which express the characteristics, history, traditions and customs of the local culture in a very emotional way, are also important elements of expression reflecting the traditional life culture of Anatolia. So much so that folk songs, which are the transmitters of the feelings and thoughts of the people, have become the voice of the Göynük region in a way.

In this study, it is aimed to make literary and musical analyses of Göynük region folk songs. At the same time, this research is important in terms of being the first comprehensive study on Göynük folk songs. The population of the study consists of Bolu folk songs and the sample consists of Göynük folk songs. In order to collect data for the study, literature review and document analysis techniques were used. Afterwards, the data obtained for the research subject were subjected to content analysis, transformed into findings and interpreted.

As a result of the research, it was determined that among the folk songs belonging to the Göynük region, there are a total of 15 folk songs, 13 with lyrics and 2 without lyrics (oyun havası) registered in the TRT repertoire. It was concluded that the lyrics of these folk songs are written in different metres of syllabic metre; they include various subjects such as love, infatuation, faith and mysticism; and the melodies of the folk songs are created in different maqams such as Segâh, Hicazkâr and Hüseynî. In addition, it was observed that valuable compilers and artists who have grown up in Turkish folk music culture have made significant contributions to the compilation and notation of local folk songs. In Göynük folk songs analyzed within the scope of the research, it was determined that there are melodies reflecting Turkish art music and İnce Saz culture. In addition, it was understood that these folk songs evoke zeybek and hymn genres in terms of their maqamic characteristics and course structures.

Keywords: *Bolu, Göynük, Turkish Folk Music, Folk Song, Analysis.*

GÖYNÜKLÜ ŞAİR HAMDULLAH HAMDİ’NİN VE NESİMİ’NİN “AŞK” REDİFLİ GAZELLERİ ARASINDA BİR KARŞILAŞTIRMA

Doç. Dr. Könül HACIYEVA

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Edebiyat Enstitüsü

konulhaciyeva75@gmail.com

ÖZET: Türk divan edebiyatında bir takım eserler vardır ki, yazarlarına kendi memleketlerinden uzaklarda bile belli bir ün kazandırmıştır. Bolu'nun Göynük ilçesinde dünyaya gözlerini açan Hamdullah Hamdi Çelebi'nin “Aşk” redifli gazeli de bu tür edebi örneklerdendir. Ünlü Azerbaycan şairi ve Türk Dünyasının meşhur edebi simalarından olan İmadeddin Nesimi'nin aynı redifli ve benzer dizelere sahip gazelinin var oluşu Hamdi'nin bu gazelinin Nesimi şiirine bir nazire ola bilme ihtimalini ileri sürmemize imkan sağlıyor. Yazıldığı dilin sadeliği, akıcılığı ve duruluğu onu diğer “Aşk” redifli gazellerden farklı

kılmaktadır. 14. yüzyılda yaşamış İmadeddin Nesimi bir tasavvuf şairi olarak tüm şiirlerinde olduğu gibi “Aşk” redifli gazelinde de sufi görüşlerini ifade etmiştir. Tasavvufi görüşlerinin yanı sıra dünyevi aşkın heyecan ve ıztırları da bu şiirde yer alan konulardandır. Ömürleri birbirine çok da uzak olmayan tarihlere tesadüf eden bu iki şairin şiirlerindeki yakınlık aynı soydan gelen iki kardeşin kalp ve ruh yakınlığıdır, dersek, yanılmış olmayız. Büyük Türk Dünyasının iki farklı noktasında şiire gönül vermiş bu sanat aşıklarının yazdıkları divan edebiyatı örnekleri tüm devirler için güzel sayılabilecek nazım eserleridir. Seven kalbin çılgınlıklarını duyurmaya çalışan her iki şair asırlar geçmesine rağmen şiirlerindeki kalbe dokunan deyişlerle ve sanatsal özelliklerle okurlarını etkilemeyi başarmışlar. Nesimi büyük bir sızı ile “Nagehan gönlüme düştü şuriş-i govga-yi aşk” derken, Hamdi Çelebi “Kalu belada ekdi çü tohum-i bela-yi aşk” diye bir aşığın sızlanmalarını satırlara döküyordu.

Sunacağımız bildiride adı geçen şairlerin “Aşk” redifli şiirleri karşılaştırılacak, sanatları arasındaki benzerliklerden bahsedilecektir. Aynı zamanda çalışmada ömrünün önemli kısmını Göynük’te geçiren Göynüklü Hamdullah Hamdi Çelebi’nin şeceresi, bir alim ve şair olarak gösterdiği faaliyeti ile ilgili inceleme ve kanaatlerimize yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Bolu, Göynük, Hamdullah Hamdi, Nesimi, aşk.*

COMPARISON OF THE GAZELLES OF THE GÖYNÜK POET HAMDULLA HAMDİ AND NESİMİ WITH THE REDİF "ASHK"(LOVE)

ABSTRACT: There are a number of works in Turkish divan literature that have earned their authors a certain reputation even far from their hometowns. Hamdullah Hamdi Chelebi's ghazal with “Ashk” (Love) redif, who opened his eyes to the world in the Goynuk district of Bolu, is one such literary example. The existence of the famous Azerbaijani poet and one of the famous literary figures of the Turkish World, Imadeddin Nesimi's ghazal with the same rhyme and similar verses allows us to suggest the possibility that this ghazal of Hamdi may be a tribute to Nesimi's poem. The simplicity, fluency and clarity of the language in which it is written makes it different from other ghazals with “Ashk”(Love) redif. Imadeddin Nesimi, who lived in the 14th century, as a Sufi poet, expressed his Sufi views in his ghazal with "Ashk"(Love) redif, as in all his poems. In addition to his mystical views, the excitement and suffering of worldly love are among the subjects included in this poem. We would not be wrong if we say that the closeness in the poems of these two poets, whose lives coincided with dates not far from each other, is the closeness of the heart and soul of two brothers from the same ancestry. The examples of divan literature written by these art lovers, who devoted themselves to poetry at two different points of the Great Turkish World, are verse works that can be considered beautiful for all periods. Trying to make the cries of the loving heart be heard, both poets managed to impress their readers with their heart-touching phrases and artistic features, despite the passage of centuries.

In the paper we will present, the poems of the mentioned poets with “Ashk”(Love) redif will be compared and the similarities between their arts will be mentioned. At the same time, the genealogy of Hamdullah Hamdi Chelebi, who spent most of his life in Goynuk, will be included in the study, as well as our reviews and opinions about his activity as a scholar and poet.

Keywords: *Bolu, Göynük, Hamdullah Hamdi, Nesimi, “ashk”(love).*

GÖYNÜK YERELİNDEN ÇAĞDAŞ TÜRK SANATINA VE EĞİTİMİNE AÇILAN EVRENSEL BİR PENCERE: PROF. DR. İSMAİL HAKKI DEMİRTAŞ

Prof. Mahmut ÖZTÜRK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

mahozturk@gmail.com

ÖZET: Bolu'nun Göynük ilçesi, özgün yerel mimarisi ve kültürel zenginliğiyle Türk kültüründe dikkate değer özel bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı; Göynük yerelinden çağdaş Türk kültürünün üretilmesine, plastik sanatların resim, özgün baskı, grafik, heykel alanlarında yapıtlar üreterek çok yönlü sanatçı tavrıyla ve evrensel anlatım diliyle omuz veren Göynüklü sanatçı ve sanat eğitimcisi İsmail Hakkı Demirtaş'ı tanıtmaktır.

İsmail Hakkı Demirtaş, 1945 yılında Göynük'te doğdu. 1961-1964 Yıllarında Bolu Erkek İlköğretmen Okulu'ndan mezun olur olmaz Bingöl'ün Kığı ilçesinde birkaç ay sınıf öğretmenliği yaptı. 1964 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Bölümü'ne kaydoldu ve 1967'de mezun oldu. 1975 yılına kadar çeşitli öğretmen okullarında Resim-İş Öğretmeni olarak çalıştı. 1975-1978 yılları arasında Almanya Nürnberg Güzel Sanatlar Akademisi'nde (Kunst Akademie) Resim ve Grafik Sanatları öğrenimi gördü. 1978'de Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü'ne Öğretim Görevlisi olarak atandı. 1984 yılında Sanatta Yeterlik aldı, 1986 yılında Doçent oldu. 1995 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü'nden Profesörlük alarak 2003 yılına kadar Resim-İş Eğitimi Bölümü Başkanlığı yaptı ve emekli oldu. 2006-2010 yılları arasında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda profesör olarak görev aldığı süreçte 2007 yılında Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcılığı 2008-2010 yılları arasında Dekanlık yaptı. 2010 yılında emekli olan Demirtaş 2010-2011 yılları arasında Yeni Yüzyıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde çalıştı. Meteksan Desen Yarışmasında ödül aldı. Uluslararası ve ulusal kişisel ve karma sergiler açtı. Sanatçının İstanbul ve Ankara Resim Heykel Müzelerinde yapıtları bulunmaktadır.

Bu çalışmada, İsmail Hakkı Demirtaş'ın yapıtlarının analizlerini yaparak yorumlamak, Türk eğitim ve öğretim tarihinde yerel ile evrenseli buluşturan Gazi Eğitim Enstitüsü efsanesini Demirtaş örneğiyle kaynaklar taranarak somuta dönüştürmek, sanatçı, sanat eğitimcisi ve öğrenci çevresiyle görüşülerek sanat ve sanat eğitimi ortamlarına katkılar sunmak yöntem alanları olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Sanat, Sanat Eğitimi, Gazi Eğitim Enstitüsü, İsmail Hakkı Demirtaş.

A UNIVERSAL WINDOW FROM THE LOCAL COMMUNITY OF GÖYNÜK TO CONTEMPORARY TURKISH ART AND EDUCATION: PROF. DR. İSMAİL HAKKI DEMİRTAŞ

ABSTRACT: Göynük district of Bolu has a special place in Turkish culture with its unique local architecture and cultural affluence. This study aimed to introduce İsmail Hakkı Demirtaş, an artist and art educator from Göynük, who immensely contributed to the production of contemporary Turkish culture from local Göynük by producing works in the fields of painting, original print, graphics and sculpture in plastic arts with his versatile artistic attitude and universal expressions.

İsmail Hakkı Demirtaş was born in Göynük in 1945. After graduating from the Bolu Boys' Primary School in 1961-1964, he worked as a classroom teacher for a few months in the Kığı district of Bingöl. He enrolled in Gazi Education Institute, Department of Arts and Crafts Education in 1964 and graduated

in 1967. Until 1975, he worked as an Art Teacher in various teacher schools. He studied Painting and Graphic Arts at the Nuremberg Fine Arts Academy (Kunst Akademie) in Germany between 1975-1978. In 1978, he was appointed as an Instructor to Marmara University Atatürk Education Faculty Arts and Crafts Education Department. He received his proficiency diploma in art in 1984 and became an associate professor in 1986. In 1995, he got a professorship from Süleyman Demirel University, Burdur Education Faculty, Arts and Crafts Education Department, and served as the Head of Department until his retirement in 2003. During the period of 2006 and 2010, when he worked as a professor at Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Arts and Crafts Education, he served as the Deputy Dean of the Faculty of Education in 2007 and as the Dean between 2008-2010. Demirtaş, who retired in 2010, worked at Yeni Yüzyıl University Faculty of Fine Arts between 2010-2011. He received an award in the Meteksan Design Contest. He held international and national solo and group exhibitions. The artist has works in Istanbul and Ankara Painting and Sculpture Museums.

This study used the method of analyzing and interpreting the works of İsmail Hakkı Demirtaş, concretizing the legend of Gazi Education Institute, who brought together the local and the universal in Turkish education and training history by reviewing the available resources, and interviewing artists, art educators and students to make contributions to art and art education environments.

Keywords: Göynük, Art, Art Education, Gazi Education Institute, İsmail Hakkı Demirtaş.

GÖYNÜKLÜ BİR ÂLİMİN İCÂZETNAMESİ ÖZELİNDE OSMANLI'DA İSLÂMÎ İLİMLERİN NAKLİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Faruk ÇİFÇİ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

mehmetfarukcifci@ibu.edu.tr

ÖZET: Bu çalışma aslen Göynüklü olup Osmanlı'nın son yıllarında İstanbul'da tedris ile iştigal eden Müderris Mustafa Zühdi Efendi'nin (öl. 1332/1914) yine Göynüklü bir âlim olan Ahmed Hulûsî Efendi'ye (öl. ?) verdiği İslâmî ilimler icâzetiyle ilgilidir. Nitekim o da yine bir hemşerisi olan Göynüklü Müderris Alî Râik Efendi'den (öl. ?) aynı şekilde icâzet almıştır. Bu icâzetnameler geriye doğru bir noktada genellikle birleşmektedirler. Ancak burada orijinal olan mucîz ve mucâz leh olan yakın dönem ulemasının farklı olmalarıdır. Dolayısıyla hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan âlimlerin nerede okudukları ve hocalarının kim olduğu ya da hangi ilimleri okudukları gibi soruların cevaplarını bu icâzetnamelerde bulmak mümkündür. Bu bağlamda üzerinde çalışılan icâzetin Göynük ilim ve kültür tarihinin yakın dönemine katkı sağlaması umulmaktadır. Diğer yandan çalışmada icâzetnamenin verildiği döneme kadar gelen hoca silsilesi üzerinde de durulacağı için İslâmî ilimlerin hangi kanallardan Osmanlı'ya giriş yaptığı ve hangi Osmanlı âlimleri tarafından naklinin gerçekleştiği -bu icâzetname ile mahdûd olmak kaydıyla- gündeme getirilmiştir olacaktır. Tüm bunlara ek olarak çalışmada icâzet verenin işlediği konular ve nasihatları çerçevesinde Osmanlı'nın bir âlime uygun gördüğü davranış kalıpları ve ondan beklentileri de görülmüş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslâmî İlimler, İcâzetnâme, Göynüklü Seyyid Abdullah Efendi, Göynüklü Seyyid Mustafa Zühdi Efendi, Göynüklü Seyyid Ali Râik Efendi.

THE TRANSMISSION OF ISLAMIC SCIENCES IN OTTOMAN IN THE CONTEXT OF A LINGUIST FROM GÖYNÜK

ABSTRACT: This study is about the Islamic sciences ijazat given by Mudarris Mustafa Zühdi Efendi (d. 1332/1914), originally from Göynük and engaged in teaching in Istanbul in the last years of the Ottoman Empire, to Ahmed Hulûsî Efendi (d. ?), also a scholar from Göynük. That is to say, he received the same license from one of his fellow countrymen, Müderris Ali Râik Efendi from Göynük (d. ?). These ijazats generally converge at a point backwards. However, what is original here is that the scholars of the last period who gave and received ijaza were different. Therefore, it is possible to find information about the places where these scholars received education, the names of their teachers or the scientific disciplines they received education in. In this context, it is hoped that the ijazat studied will contribute to the recent period of Göynük's scientific and cultural history. On the other hand, in the study, the series of teachers up to the period when the ijazetname was given will also be emphasized. In this way, it will be seen in which ways Islamic sciences entered the Ottoman Empire and which Ottoman scholars transferred these sciences. However, this will be limited to this ijaza. In addition to all these, in the study -within the framework of the suggestions of the ijaze giver- the behavioral patterns that the Ottoman scholar class deems appropriate for the scholar and their expectations from his will also be seen.

Keywords: *İcâzatnama, Islamic sciences, Sayyid Abdallah from Göynük, Sayyid Mostafa Zohdi from Göynük, Sayyid Ali Râiq from Göynük.*

AKŞEMSEDDİN'İN TALEBELERİNDEN İBRAHİM TENNURÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Doç. Dr. Mehmet SÜME

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
sume_m@ibu.edu.tr

ÖZET: Şeyh İbrahim Tennûrî 15. yüzyıl mutasavvıflarındandır. Babası Sivaslı, annesi ise Amasyalıdır. Bu yüzden Sivas veya Amasya doğumlu olduğu yönünde farklı görüşler varsa da Sivas doğumlu olduğu ve ilköğrenimini burada tamamladığı yönündeki fikirler ağırlık kazanmaktadır. Öğrenimine Konya'da devam etti icazet aldıktan sonra, Kayseri'de bir süre müderrislik yaptı. Tasavvufa yönelen İbrahim Tennuri, Beypazarı'na gelerek Akşemseddin'e intisap etti. Akşemseddin'in hizmetinde manevi ilimleri öğrendikten sonra yine onun emriyle Kayseri'ye döndü. Kayseri'deki dergâhında ömrünün sonuna kadar talebelerini yetiştiren İbrahim Tennuri 1482 yılın burada vefat etti. Akşemseddin vefat ettikten sonra onun misyonu İbrahim Tennuri tarafından "Tennuriye" adı altında devam ettirildi. Gülzâr-ı Ma'nevî. ve Gülşen-i Niyâz adlı iki eseri bulunan İbrahim Tennuri şiirlerinde aşık mahlasını kullanmıştır. Bu çalışmada İbrahim Tennuri'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *İbrahim Tennuri, Akşemseddin, Tasavvuf, Göynük, Kayseri.*

THE LIFE AND WORKS OF İBRAHİM TENNURÎ, ONE OF AKŞEMSEDDİN'S STUDENTS

ABSTRACT: Sheikh İbrahim Tennûrî is one of the 15th century Sufis. His father was from Sivas and his mother was from Amasya. There are different opinions that he was born in Sivas or in Amasya, but

the ideas that he was born in Sivas and completed his primary education there gain weight. After graduation, he continued his education in Konya. Then he worked as a lecturer for a while in Kayseri. İbrahim Tennûrî, who turned to Sufism, came to Beypazarı and became the student of Akşemseddin. After learning spiritual sciences in the service of Akşemseddin, he returned to Kayseri by Akşemseddin's order. İbrahim Tennûrî, who trained his students until the end of his life in his dervish lodge in Kayseri, died there in 1482. After Akşemseddin died, Akşemseddin's mission was continued by İbrahim Tennûrî under the name "Tennuriye". İbrahim Tennuri, who has two works named Gülzâr-ı Ma'nevî and Gülşen-i Niyâz, wrote his poems under a pseudonym. This pseudonym was "aşık". In this study, information will be given about the life and works of İbrahim Tennuri.

Keywords: *İbrahim Tennuri, Akşemseddin, Sufism, Göynük, Kayseri.*

BAZI ARŞİV BELGELERİNDE AKŞEMSEDDİN SOYUNDAN GELENLERE, DERVİŞLERİNE VE GÖYNÜK HALKINA SAĞLANAN MUAFİYETLER VE İMKANLAR

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TABAKOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

mehmettabakoglu@gmail.com

ÖZET: Osmanlı devleti, kuruluşundan itibaren sufilerle çeşitli boyutlarda ilişkiler kurmuştur. Molla Fenari ve Davud Kayseri gibi tasavvufi yönü olanlara ilim alanında üst düzey görevler vermesi, tasavvufa verilen değerin de bir göstergesidir. İlim alanında olduğu gibi toplum üzerindeki etkileri de fark edilen mutasavvıfların, özellikle fetihlerde görev ve sorumluluk üstlendikleri ve olumlu katkılar sundukları bilinmektedir. Bunları gören padişahlar, tekke ve zaviye inşası başta olmak üzere meşayihâ türlü imkanlar sunmuşlardır. Tarihimizde bunun en güzel örneklerinden biri hiç kuşkusuz İstanbul'un fethidir. Akşeyh, hem öncesinde II. Mehmed'i fetih için motive etmiş hem de fethin en zor zamanlarında görüşleriyle Fatih'e destek ve rehber olmuştur. Dünya tarihinin en büyük hadiselerinden biri olan İstanbul'un fethine bizzat katılan Akşemseddin ve müritlerinin yaptığı maddi manevi bu katkılar hiçbir zaman unutulmamış, padişahlar fethin hatırasını adeta Akşeyh ve onun soyundan gelenlerle özdeşleştirmişlerdir. Arşiv belgelerinden anlaşıldığı kadarıyla padişahlar bir gelenek halinde fethe atıflar yaparak, Akşemseddin'in sağlığında kendisine, vefatından sonra da soyundan gelenlere çeşitli imkanlar, kolaylıklar ve maddi destek sunmuşlardır. Arazi tahsisi, türlü vergilerden muafiyet gibi konular berat ve nişanlarda yer bulmuştur. Yine bu belgelerde Akşeyh'e, soyundan gelenlere ve dervişlerine karşı büyük bir hürmet ve muhabbet hissi hemen dikkati çekmektedir. Bu belgelerde, sağlanan maddi desteklerle birlikte ilgili zevatın rencide edilmemesine özel bir önem verilmiştir. Biz bu tebliğde bazı arşiv belgelerinde Akşeyh'e, soyundan gelenlere, dervişlerine ve Göynük halkına devlet tarafından sağlanan kolaylıkları ortaya koymaya çalışırken, aynı zamanda devlet geleneğimizdeki vefanın, kadirşinaslığın ve atalara duyulan saygının en ince örneklerini de göstermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, Tasavvuf, Fetih, Arşiv, Muafiyet.*

EXEMPTIONS AND FACILITIES PROVIDED TO THE DESCENDANTS OF AKŞEMSEDDİN, DERVISHES AND THE PEOPLE OF GÖYNÜK IN SOME ARCHIVE DOCUMENTS

ABSTRACT: The Ottoman state has established relations with sufis in various dimensions since its establishment. Giving high-level positions in the academic field to scholars who have a mystical -sufi-

aspect, such as Molla Fenari (Mollā al-Fanārī) and Dāwūd al-Qayṣarī, is also an indicator of the value given to Sufism. It is known that the sufīs, whose effects on the society were noticed as in the field of scholarship, took on duties and responsibilities especially in the conquests and made contributions. For such reasons, the sultans offered various opportunities to the shaykhs, especially the construction of takkas (dervish lodges) and zāwīyas. One of the best examples of this in our history is the conquest of Istanbul. Akṣemseddin both motivated Mehmed II for the conquest before the siege decision and also supported and guided him with his views during the most difficult times of the siege. These material and moral contributions made by Akṣemseddin and his followers, who personally participated in the conquest of Istanbul, one of the most important events in world history, have never been forgotten. So much so that the sultans identified the memory of the conquest with Akṣemseddin and his descendants. As it is understood from the archive documents, the sultans offered various opportunities, conveniences and financial support to Akṣemseddin during his lifetime and to his descendants after his death, in memory of the conquest. Certificates (berāt) and badges (nishān), including land allocation and exemption from various taxes, are in the archives. Again, in these documents, it is seen that Akṣemseddin, his descendants and dervishes were treated with great respect and affection. In the documents, it is seen that special attention is paid to not to offend the persons concerned, together with the financial support provided. In this paper, while trying to reveal the exemptions and facilities provided by the Ottoman state to Akṣemseddin, his descendants, his dervishes and the people of Göynük in some archival documents, we will also try to show the examples of loyalty, appreciation and respect for ancestors in our state tradition.

Keywords: *Akṣemseddin, Aq Shams al-Dīn, Taṣawwuf, Sufism, Conquest, Archive, Exemption.*

AKṢEMSEDDİN'İN ŞİİRLERİNDE TASAVVUF, SŪFÎ ve MELÂMET KAVRAMLARI

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TABAKOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

mehmettabakoglu@gmail.com

ÖZET: Mutasavvıflar, tasavvuf nedir, sŭfî kimdir ve melâmet nedir sorularına ilk dönemlerden itibaren birbirinden farklı cevaplar vermişlerdir. Bu meyanda tasavvuf ve sufi terimleriyle alakalı yüzlerce tanım bulmak mümkündür. Bu farklı tanımlamaların en önemli sebeplerinden biri hiç kuşkusuz yaşanan manevi hallerin farklılığıdır. Bununla birlikte yaşanan manevi hallerin dile getirilmesindeki güçlük de burada unutulmaması gereken diğer bir noktadır. Bu anlamda şiir, doğrudan anlatılması zor olan dini tecrübeleri ifade etmeye yardımcı bir dil imkânı şeklinde karşımıza çıkarken aynı zamanda tasavvuf da şiire yeni anlam alanları katarak onu zenginleştiren bir disiplin olmuştur. Hemen hemen bütün büyük mutasavvıflar şiir söylemişler, şiir yazmışlardır. Sanat kaygısından uzak bir şekilde daha çok didaktik amaçlar güden mutasavvıf şairlerden biri olan Akṣemseddin de şiirlerinde tasavvuf terminolojisini etkili ve yoğun olarak kullanmıştır.

Biz bu tebliğde Akṣemseddin'in şiirlerinde geçen tasavvuf, sŭfî ve melâmet kavramlarına odaklanmaya çalıştık. Görebildiğimiz kadarıyla Akṣeyh, tasavvuf ve sŭfî kavramlarını şiirlerinde sık sık kullanmıştır. Hatta 11 beyitten oluşan “sŭfiler” redifli müstakil bir şiiri de bulunan Akṣemseddin, şiirlerinde tasavvufun ne olduğu, sufînin kim olduğu hakkında bir çerçeve çizerken aynı zamanda tasavvufun ne olmadığı ve kimin sufi olmadığı hakkında da bir bakış açısı sunmaktadır. Diğer taraftan Hacı Bayrâm-ı Velî'den birlikte feyz aldıkları Bıçakçı Ömer Dede ile özdeşleştirilen melâmet düşüncesi ve neşvesinin Akṣemseddin'de de mevcut olduğu şiirlerinden anlaşılmaktadır. Aslında melâmet, hemen hemen bütün

tarihatları şu veya bu oranda etkileyen bir anlayıştır. Özünde ihlası elde edebilmek için kendini kınamak ve tasavvufi yaşantı için belli bir mekân ve kıyafet şartı kabul etmemek, bir meslek sahibi olup elinin emeğiyle geçimini temin etmek gibi çeşitli hassasiyetleri olan melâmet hem kavramsal düzeyde hem de çeşitli anlam boyutlarıyla Akşemseddin'in şiirlerinde görülen unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Biz burada Akşemseddin'in şiirlerinde bir tanımlama olarak kabul edilebilecek tasavvuf, sufi ve melamet terimlerini ele alarak Akşemseddin'in tasavvuf anlayışı konusuna mütevazi bir katkı sunabilmeyi umuyoruz.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, şiir, Tasavvuf, Sûfi, Melâmet.*

THE CONCEPTS OF SUFISM, SUFI and MALĀMA IN AKşEMSEDDİN'S POEMS

ABSTRACT: Sufis have given different answers to the questions of what is sufism, who is a sufi and what is malāma since the early eras. In this context, it is possible to find many different definitions related to the terms sufism and sufi. One of the most important reasons for these different definitions is the difference in spiritual states. However, the difficulty of expressing the spiritual states is another point that should not be forgotten here. In this sense, poetry appears as a language opportunity that helps to express religious experiences that are difficult to describe directly. At the same time, Sufism has become a discipline that enriches poetry by adding new meanings to it. Almost all the great sufis wrote poetry. Akşemseddin, who is one of the sufi poets who pursued more didactic purposes away from artistic concerns, used the terminology of Sufism effectively and intensely in his poems. In this paper, we tried to focus on the concepts of sufism, sufi and malāma in Akşemseddin's poems. As can be seen, Akşemseddin frequently used the concepts of sufism and sufi in his poems. In fact, Akşemseddin, who also has a stand-alone poem with " şûfiler " rhyme consisting of 11 couplets, provides a perspective on what sufism is and who is a sufi in his poems, while at the same time presenting a perspective on what sufism is not and who is not a sufi. On the other hand, it is understood from his poems that the thought and attitude of malāma, which is identified with Bıçakçı Ömer Dede, who was inspired by Hacı Bayram-ı Velî, is also present in Akşemseddin. In fact, malāma is an understanding that affects almost all şarîqas to varying degrees. Malāma, which has various features such as condemning oneself in order to achieve sincerity, not accepting a certain place and dress as a requirement for mystical life, and making a living through a profession, appears as one of the elements seen in Akşemseddin's poems both at the conceptual level and with various meaning dimensions. Here, we hope to be able to contribute to Akşemseddin's understanding of sufism by considering the terms of sufism, sufi and malāma as a definition in Akşemseddin's poems.

Keywords: *Akşemseddin, Aq Shams al-Dîn, Poem, Poetry, Taşawwuf, Sufism, Sufi, Malāma.*

BOLU İLİ GÖYNÜK İLÇESİ'NİN ANTİK ÇAğI ÜZERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Meral ORTAÇ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

ortac_m@ibu.edu.tr

ÖZET: Göynük'te bilimsel uzun soluklu arkeolojik bir kazı yapılmamıştır. Gerçekleştirilen yüzey araştırmaları çoğunlukla epigrafik buluntulara odaklanmıştır. Antik kaynaklardan ve eldeki epigrafik-arkeolojik verilerden Göynük'ün MÖ 8/7. yüzyılda Phrygia sınırları içinde ya da etki alanında olduğu ve daha geç dönemlerde Bithynia Galatia sınırında yer aldığı anlaşılmaktadır. Bugünkü Göynük

İlçesi'nin etrafında Bithynia'nın Nikaia, Prusias ad Hypium, Klaudiopolis ve Modrene Antik kentleri; Galatia'nın Juliopolis Antik kenti bulunmaktaydı.

Özellikle mil taşlarından yola çıkarak bilim insanları, Göynük'ten Roma İmparatorluk Dönemi'nde önemli bir yolun (Hacıyolu ya da askeri yol) geçtiğini düşünmektedirler. Bu yol olasılıkla Osmanlı Dönemi'nde de kullanılmaya devam etmiş olmalıdır. Bu mil taşlarının belgelendiği köylerde ve ayrıca bunların dışındaki köylerde çeşitli araştırmacıların yayınlarında ve resmi kurumlarca hazırlanan raporlarda mezar, adak veya onurlandırma yazıtlarına ve yapı izleri ile yapı bloklarına rastlandığından bahsedilmektedir. Antik yerleşim alanları, bloklar ve kitabeler özellikle Roma İmparatorluk ve Bizans dönemlerinde Göynük içinde dağınık olarak tarıma ve hayvancılığa dayalı kırsal yerleşimler olduğunu gösterirler. Bu yüzden bazı bilim insanları, Antik kaynaklarda geçen bazı yerleşimlerin Göynük içinde olabileceğini düşünürler.

Bildirimde öncelikle eldeki epigrafik ve arkeolojik veriler bir araya getirilmiş ve bulguların yoğunlaştığı alanlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece Antik kaynaklarda geçen yerleşimlerin buralarda olup olamayacağı sorgulanmıştır. Ayrıca malzeme bakımından yoğunluk gösteren alanların önerilen yol ağı ile ilişkili olup olmadığı irdelenmiştir. 2009-2017 yılları arasında gerçekleştirdiğim arkeolojik yüzey araştırmasında Göynük ve Kıbrısık dışında kalan Seben, Mudurnu, Merkez, Dörtdivan, Yeniçağa ve Gerede ilçelerinde tüm köyler gezilerek görünürdeki çok sayıda arkeolojik materyal belgelenmiş ve yerleşim alanları tespit edilmiştir. Belgelenen bloklar işlevlerine ve biçimlerine göre tipolojik olarak sınıflanmıştır. Ne yazık ki böyle bir arazi çalışmasını Göynük'te gerçekleştirilemedik. Ancak şimdiye kadar bilinen Göynük bulgularını çevre bölgelerdeki bulgularla karşılaştırmak mümkün olmuştur. Böylece yukarıda bahsedilen çevredeki Antik kentlerle bağ kurulmaya çalışılmıştır. Bu makale ile bir taraftan Göynük'ün yerel tarihi hakkındaki bilgilerin bir araya getirilmesi, diğer taraftan bölgede ileride yapılacak araştırmalara ve arkeolojik kazılara bir temel oluşturması da hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bithynia, Göynük, Bolu, Roma yerleşimleri, Antik yol, Roma Dönemi mezar taşları.*

ÜBER DIE ANTIKE DES DISTRIKTS GÖYNÜK IN DER STADT BOLU

ZUSAMMENFASSUNG: In Göynük wurde keine wissenschaftliche archäologische Langzeitgrabung durchgeführt. Die durchgeführten Feldforschungen konzentrieren sich meistens auf die epigraphischen Funde. Aus den antiken Quellen und den verfügbaren epigraphisch-archäologischen Daten geht hervor, dass Göynük im 8./7. Jahrhundert v. Chr. innerhalb der Grenzen Phrygiens oder in seinem Einflussbereich und in späteren Zeiten an der Grenze zwischen Bithynien und Galatien lag. Die bithynischen Städte Nikaia, Prusias ad Hypium, Klaudiopolis und Modrene und die galatische Stadt Juliopolis befanden sich rund um den heutigen Bezirk Göynük.

Wissenschaftler gehen insbesondere aufgrund der Meilensteine davon aus, dass während der römischen Kaiserzeit eine wichtige Straße (Pilger- oder Militärstraße) durch Göynük führte. Diese Straße soll während des Osmanischen Reichs weiter verwendet worden sein. In den Veröffentlichungen verschiedener Forscher und in den von offiziellen Institutionen erstellten Berichten wird geschrieben, dass in den Dörfern, in denen diese Meilensteine dokumentiert sind, sowie in den Dörfern außerhalb davon, Grab-, Votiv- oder Ehreninschriften, Gebäudespuren und Bauelemente festgestellt wurden. Antike Siedlungsplätzen, Bauelemente und Inschriften zeigen, dass es in Göynük vor allem während der römischen Kaiserzeit und der byzantinischen Zeit verstreute landwirtschaftliche Siedlungen auf der Basis von Ackerbau und Viehzucht gab. Daher sind manche Wissenschaftler der Meinung, dass einige Siedlungen, die in alten Quellen erwähnt werden, in Göynük liegen könnten.

In diesem Artikel wurden zunächst die vorliegenden epigraphischen und archäologischen Daten zusammengeführt und versucht, die dichten Fundgebiete festzustellen. Daher wurde in Frage gestellt, ob sich hier die in den antiken Quellen erwähnten Siedlungen befinden könnten. Zudem wurde geprüft, ob die fund- und siedlungsgemäß verdichteten Flächen in Zusammenhang mit dem von Wissenschaftlern vorgeschlagenen antiken Straßennetz stehen. Während der archäologischen Feldforschungen, die ich zwischen 2009 und 2017 durchführte, wurden alle Dörfer in den Distrikten von Bolu - Seben, Mudurnu, Merkez, Dörtdivan, Yeniçağa und Gerede - mit Ausnahme von Göynük und Kırıscık besichtigt, eine große Anzahl sichtbarer archäologischer Materialien dokumentiert und Siedlungsgebiete identifiziert. Die dokumentierten Blöcke wurden nach ihrer Funktion und Form typologisch eingeordnet. Solche Feldstudie konnten wir leider in Göynük nicht durchführen. Jedoch ist es uns gelungen, die bisher bekannten Funde von Göynük mit den Funden in den umliegenden Regionen zu vergleichen. So wurde versucht, eine Verbindung zu den oben erwähnten umliegenden antiken Städten herzustellen. Dieser Artikel zielt auch darauf ab, einerseits Informationen über die lokale Geschichte von Göynük zu sammeln und andererseits eine Grundlage für zukünftige archäologische Feldforschungen und Ausgrabungen in der Region zu schaffen.

Schlüsselwörter: *Bithynia, Göynük, Bolu, Römische Siedlungen, Antike Straße, Römische Grabsteine.*

ÇAĞDAŞ TÜRK ŞİİRİNDE BOLU/GÖYNÜK

Merve LEBLEBİCİ

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Doktora Öğrencisi

merveleblebici@hotmail.com

ÖZET: Şeker fasulyesi, uğut marmelatı, tokalı örtüleri ve tahta oymacılık eserleri ile ün yapmış olan Göynük, Bolu ilinin güneybatı kısmında kurulmuş olup pek çok tarihî kalıntıya sahip olan bir Osmanlı kasabasıdır. Tarihî dokusunu günümüze kadar koruyabilmiş ender yerleşim yerlerinden biri olan Göynük, fethin manevi mimarı olarak anılan Akşemsetdin Hazretleri'nin türbesine ev sahipliği yapması yönüyle de dikkatleri üzerine çekmektedir.

Edebî metinlerin basımında ve yayımında genel ağ (internet) sisteminin kurulmasından itibaren büyük bir değişim başlamıştır. Modernitenin basım/yayım merkezlerinin mutlak iktidarı sarsılmakta; “edebî mahfil”ler dağılmakta; “hür tefekkürün kalesi” dergilerin yerini genel ağ sistemindeki “blog”lar ve benzerleri almaktadır. Tam olarak postmoderniteyle koşut bir gelişme olan bu durumun edebiyat sanatı ve bilimi açısından olumlu mu, olumsuz mu olduğunu zaman gösterecektir. Var olan durum ise şudur: Okuyucu beğenisine sunulan metin sayısında; bilhassa da şiirde göreceli olarak büyük bir artış gözlemlenmektedir. Bolu/Göynük adına yazılmış; Bolu/Göynük’ü konu alan şiirler de bu durumdan payını almıştır.

Bu çalışmada Türkçe genel ağ sistemi içinde yer alan “antoloji.com” ve “şiirdefterim.com” başlıklı şiir sitelerindeki Bolu ve Göynük ile ilgili şiirler üzerinden bir araştırma yapılmıştır. Buradaki bilgilere göre başlığında “Bolu” ve “Göynük” adı geçen çok sayıda şiir bulunmaktadır. Bu durum yukarıda belirtildiği gibi moderniteden postmoderniteye geçiş sürecindeki değişime tam olarak uymaktadır. Bu şiirler üzerinde yapılan araştırmaya göre metinlerin ağırlıklı olarak “meşhûr” olmayan şairlerce söylendiği; büyük çoğunluğunun “serbest nazım biçimi”yle yazıldığı; bir kısmının biçim estetiği oluşturmakta oldukça başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu metinlerin içeriklerinin “Bolu/Göynük güzellemesi” niteliğinde olduğu; Bolu/Göynük’ün camileri, türbeleri, çeşmeleri, hamamları, yaylaları ve tarihî mimarisi ile yeşil tabiatının hayranlıkla işlendiği görülmektedir. Şiirlerde ayrıca, dağlar

arasında kalmış küçük ve sevimli Göynük'ün kültürel zenginliklerine de değinildiği gibi bölgenin manevi atmosferinde önemli bir yere sahip olan Akşemseddin Hazretleri'ne, Ömer Sekkin'e ve Tabak Dede'ye duyulan saygı ve sevginin de işlendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bolu/Göynük, Çağdaş Türk şiiri, şiir tahlili, biçim, içerik incelemesi.

BOLU/GÖYNÜK IN CONTEMPORARY TURKISH POETRY

ABSTRACT: Göynük, which is famous for its sugar beans, ugut marmalade, buckled covers and woodcarving works, is an Ottoman town established in the southwestern part of Bolu province and has many historical ruins. Göynük, which is one of the rare settlements that has preserved its historical texture until today, attracts attention as it hosts the tomb of Akşemseddin, who is known as the spiritual architect of the conquest.

A great change has started in the printing and publishing of literary texts since the establishment of the general network (internet) system. The absolute power of the printing/publishing centers of modernity is being shaken; "literary gatherings" are falling apart; Journals that are the "fortress of free reflection" are being replaced by "blogs" and the like in the general network system. Time will show whether this situation is positive or negative in terms of literary art and science, if a development is exactly parallel to postmodernity. The current situation is as follows: In the number of texts presented to the reader's taste; In particular, a relatively large increase is observed in poetry. Written on behalf of Bolu/Göynük; The poems about Bolu/Göynük also got their share from this situation.

In this study, a research was conducted on the poems about Bolu and Göynük in the poetry sites titled "antoloji.com" and "siirdefterim.com" in the Turkish general network system. According to the information here, there are many poems with the names "Bolu" and "Göynük" in their titles. As stated above, this situation fully fits with the change in the publication process during the transition from modernity to postmodernity. According to the research done on these poems, it is stated that the texts are mostly sung by poets who are not "famous"; most of them were written in "free verse form"; it has been observed that some of them are quite successful in creating form aesthetics. The contents of the texts in question are of the nature of "Bolu/Göynük embellishment"; it is seen that the mosques, tombs, fountains, baths, plateaus, historical architecture and green nature of Bolu/Göynük are treated with admiration. In addition to mentioning the cultural richness of Göynük, which is small and lovely, which is stuck between the mountains, the poems also mention the respect and love for Akşemseddin, Ömer Sekkin and Tabak Dede, who have an important place in the spiritual atmosphere of the region.

Keywords: Bolu/Göynük, Contemporary Turkish poetry, analysis of poetry, form, content analysis.

AKŞEMSEDDİN DİVANI'NDA DÜNYA'YA BAKIŞI

Doç. Dr. Muhammed Ali YILDIZ

Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

alimyildiz@bartin.edu.tr

ÖZET: Akşemseddin bir çağın kapanıp, yeni bir çağın açılmasına neden olan İstanbul'un fethinde önemli rol oynamış bir mutasavvıftır. İstanbul'un fethinde, İstanbul'un fatihi Fatih Sultan Mehmet Han'ı bu hedefe kilitlemek gibi mühim bir görev icra etmiştir. Şeyhi Hacı Bayram Veli'nin tavsiyesi üzerine, Sultan II. Murat tarafından Fatih Sultan Mehmet Han'ın lalalığına yani eğiticiliğine tayin edilen

Akşemseddin, İstanbul'un fethini müjdeleyen hadis doğrultusunda talebesini eğitmiştir. Peygamber Efendimizin müjdesi ile kutlu bir vazife olduğu bilinen İstanbul'un fethinin, Hacı Bayram Veli'nin kerameti ile Fatih Sultan Mehmet Han ile Akşemseddin'e nasip olacağı öngörüsü, tarihte bu iki şahsiyeti meşhur eden en önemli faktörlerden kuşkusuz ilkidir. Fakat Akşemseddin bu yönünün dışında daha başka birçok yönüyle de bilinmesi gereken derya şahsiyetlerden birisidir. Tıp ve eczacılık alanındaki buluşları, ardında bıraktığı on dokuz adet yazılı eser ile otuz sekiz adet şiirden oluşan divanını gibi farklı yönleriyle de tanınması gereken Akşemseddin, bu çalışmamızda daha yeni sayılabilecek bir zamanda keşfedilen 38 adet şiirinden oluşan divanı çerçevesinde farklı bir açıdan ele alınmaya çalışılacaktır. Akşemseddin Divanı Ankara Milli Kütüphane Müdiresi Müjgan Jumbur tarafından 50 yıl önce keşfedilmiş çok yeni bir eserdir. Bu eser, Kemal Eraslan tarafından edebi açıdan ele alınmış olsa da, tasavvufi açıdan tam olarak irdelenmemiştir. Akşemseddin Divanından Örnekler serisi kapsamında şimdiye kadar farklı platformlarda bazı şiirlerini latinize edip günümüz dil içi çevirisini yaptığımız Akşemseddin Divanında dikkatimizi çeken dünyaya bakış açısı, bu çalışmamızda ele alacağımız ana konu olacaktır. 38 adet şiirinin dünya ve dünyanın geçiciliği ile ilgili olan beyitleri tasavvufi açıdan bu bildiride irdelenecek ve Akşemseddin'in masiva anlayışı 38 adet şiiri çerçevesinde bu bildiride gün yüzüne çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, Tasavvuf, Masiva, Divan, Latinize.*

AKSHAMSEDDIN'S VIEW OF THE WORLD IN HIS DIWAN

ABSTRACT: Akşemseddin is an eminent Sufi, who played an enormous role in the conquest of Istanbul, which led to the closure of an age and the opening of a new one. He pertinently prepared Fatih Sultan Mehmet in line with this purpose. Akşemseddin, who was appointed as the tutor of Fatih Sultan Mehmet by Sultan Murat II upon the advice of his sheikh Hacı Bayram Veli, educated his pupil in line with the hadith that heralds the conquest of Constantinople. Owing to the conquest of Constantinople, which is accepted to be a blessed duty with the prediction of Prophet Mohammed (PUB), Fatih Sultan Mehmet and Akşemseddin have left their marks on the history. However, apart from these, Akşemseddin is an eminent figure, who also should be known for his other aspects. Akşemseddin is a person, who should be known for his inventions in the fields of medicine and pharmacy as well as his 19 written works and his divan consisted of 38 poems. We will consider his recently discovered divan from a different angle in this study. Akşemseddin's divan is a new work which was brought to light by Mujgan Jumbur, the female director of Ankara National Library, 50 years ago. Though this work has been literally studied by Kemal Eraslan, it has not been examined in Sufi angle thoroughly. Within the scope of the Examples from Akşemseddin's Divan series, the point of view of the world that attracted our attention in the Akşemseddin Divan, which we have latinized some of his poems on different platforms and translated into today's language, will be the main subject we will deal with in this study. The couplets of his 38 poems, which are related to the world and the temporality of the world, will be examined in this paper from a mystical perspective and Akşemseddin's understanding of masiva will be tried to be brought to light within the framework of his 38 poems.

Keywords: *Akşemseddin, Sufism, World, Divan (Ottoman Poetry), Latinize.*

BOLU İLİ GÖYNÜK İLÇESİNİN RÜZGAR VE GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİ

Dr. Öğr. Üyesi Muhsin Uğur DOĞAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
muhsinugurdogan@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi İlker YILDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
ilkeryildiz@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mithat ÖNDER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi
mithatonder@ibu.edu.tr

ÖZET: Günümüzde fosil yakıtlardan elde edilen enerji kaynakları azalmakta ve çevreye verdiği zararlar artmaktadır. Gelişen teknoloji ile enerjiye olan gereksinim hızla arttığından yenilenebilir enerji kaynaklarının da kullanılması önemli hale gelmiştir. Yenilenebilir enerji çeşitlerinden rüzgar enerjisi rüzgardan, güneş enerjisi güneşten, biokütle enerjisi biyolojik artıklardan, jeotermal enerji yer altı sularından, hidrolik enerji nehirlerden, hidrojen enerjisi su ve hidroksitlerden ve dalga enerjisi okyanus ve denizlerden elde edilmektedir. Yenilenebilir enerji kaynakları pek çok avantaja sahip olduğundan hızla yaygınlaşmaktadır. Bakımı kolaydır, temiz bir kaynaktır, doğrudan elektrik enerjisine dönüştürülebilmektedir. Ayrıca ülkelerin enerji ihtiyaçlarını yerli kaynaklarla karşılayarak dışa bağımlılıklarını azaltır, sürdürülebilir enerji üretimi sağlar, ve çevreye verilen zararları en aza indirir.

Bu çalışmada, Bolu ili Göynük ilçesinin güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi potansiyeli incelenmiştir. Güneş enerjisi potansiyeli için, Göynük ilçesinin günlük toplam küresel güneş ışıma şiddeti, hava sıcaklığı, güneşlenme süreleri verileri elde edilmiştir. Bu veriler kullanılarak analizler yapılmıştır. Rüzgar enerjisi potansiyeli için, saatlik ve günlük rüzgar hızı ile rüzgar esme yönleri verileri kullanılmıştır. Tüm aylarının günlük ortalama rüzgar hızları hesaplanmıştır. Sonuç olarak, Göynük ilçesinde rüzgar enerjisi potansiyelinin düşük, güneş enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu potansiyel Göynük İlçesinde tüketilen elektrik enerjisine önemli katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rüzgar Enerjisi , Güneş Enerjisi, Enerji, Bolu, Göynük.

WIND AND SOLAR ENERGY POTENTIAL OF GÖYNÜK DISTRICT OF BOLU PROVINCE

ABSTRACT: Today, energy sources obtained from fossil fuels are decreasing and the damage to the environment is increasing. Since the need for energy is increasing rapidly with the developing technology, it has become important to use renewable energy sources. Renewable energy wind energy from wind, solar energy from the sun, debris biological biomass energy, geothermal energy, underground water, rivers of hydraulic energy, hydrogen energy, water and hydroxide are obtained from wave energy and ocean and the sea. Renewable energy sources are rapidly becoming widespread because they have many advantages. It is easy to maintain, a clean source, can be directly converted into electrical energy. In addition, by meeting the energy needs of countries with domestic resources, it reduces their dependence on foreign sources, provides sustainable energy production, and minimizes the damage to the environment.

In this study, solar energy and wind energy potential of Bolu province Göynük district was investigated. For the solar energy potential, daily total global solar radiation intensity, air temperature, sunshine duration data of Göynük district were obtained. Analyzes were made using these data. Analyzes were made using these data. For the wind energy potential, hourly and daily wind speed and wind direction data were used. The average daily wind speeds of all months have been calculated. As a result, it has been seen that the wind energy potential is low and the solar energy potential is high in Göynük district. This potential will make a significant contribution to the electrical energy consumed in Göynük.

Keywords: *Wind Energy, Solar Energy, Energy, Bolu, Göynük.*

EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ'NDE AKŞEMSEDDİN VE GÖYNÜK

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TATCI

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
tatci@gazi.edu.tr

Doç. Dr. Gülten KÜÇÜKBASMACI

Kastamonu Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
gultengonul@gmail.com

ÖZET: *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*; gözleme dayanan tasvirleri, çağının genel kültürünü yansıtan bilgileri, siyasi ve sosyal tarihine şahitlik edecek anlatımları, dil zenginliği ve özgün üslubu ile Osmanlı kültür tarihinin ve coğrafyasının eşsiz bir eseridir. *Seyahatname*'de hakkında bilgi bulduğumuz isimlerden biri de İstanbul'un fethi sürecinde etkin bir role sahip olan Akşemseddin Hazretleridir. Evliya Çelebi'nin yolu, İpek Yolu üzerinde bulunan Göynük'ten de geçmiştir.

Akşemseddin hakkında en önemli kaynak Hüseyin Enîsî tarafından kaleme alınan *Menakıb-ı Akşemseddin* adlı eserdir. Enîsî'nin Göynüklü olması, Göynük'te kadılık yapması ve Akşemseddin'in ailesiyle yakınlığı gibi sebepler eserinin belge niteliğini arttırmaktadır. Osmanlı dönemi tarih kitapları da Akşemseddin'e dair Enîsî'nin eserini temel alan bilgiler vermişlerdir. Bununla birlikte 17. yüzyılda yazılan *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*'nde ise Akşemseddin'le ilgili farklı bilgi ve anlatılar vardır. Bu bildiride, *Evliya Çelebi Seyahatname*'sinde Akşemseddin ve Göynük'e dair menakıpnamede geçmeyen bilgiler ele alınacaktır.

Evliya Çelebi, Akşemseddin Hazretlerine daha çok *Seyahatnâme*'nin İstanbul'u anlattığı birinci cildinde yer vermiştir. Akşemseddin'in adı özellikle İstanbul'un fethinin, Ayasofya'nın ve Ebu Eyyûb Ensârî'nin anlatıldığı bölümlerde geçmektedir. Birinci cildin yanı sıra Göynük'ten bahsedilirken veya başka vesilelerle de ikinci, üçüncü ve sekizinci ciltlerde de Akşemseddin adı geçer. *Seyahatnâme*'de, Enîsî'nin menakıpnamede bahsetmediği fetih öncesine, fetih günlerine ve fethin ilk zamanlarına dair bazı rivayetler görülür. *Seyahatname*'de Akşemseddin Hazretlerinin oğulları ve halifeleri hakkında bilgi de bulunmaktadır. Evliya Çelebi, 66 sene yaşadığı ve "Türbeli Gönülük"te evlatlarıyla metfun olduğunu söylediği Akşemseddin için "tıbbın ikinci Lokmanı"dır der. Dedğine göre Çelebi, Akşemseddin türbesini kırk kere ziyaret etmiştir. Evliya Çelebi, üçüncü, dördüncü ve beşinci ciltlerde de bir vesile ile adını andığı Göynük'ü *Seyahatnâme*'nin ikinci cildinde anlatır. Ona göre şehre "Türbeli Gönülük" denmesinin sebebi Akşemseddin Hazretlerinin türbesinin burada olmasıdır. Tarihî eski Osmanlı İpek Yolu üzerinde bulunan Göynük'te Evliya Çelebi'nin vefatından bir buçuk asır sonra Akşemseddin'e dair bulunduğu izler ve izlenimleri önemlidir.

AKŞEMSEDDİN AND GÖYNÜK IN THE SEYAHATNAME OF EVLİYA ÇELEBİ

ABSTRACT: Seyahatname of Evliya Çelebi; it is a unique work of Ottoman cultural history and geography with its descriptions based on observation, information reflecting the general culture of its age, expressions that will witness its political and social history, language richness and original style. One of the names we find information about in the Seyahatname is Akşemseddin, who had an active role in the conquest of Istanbul. Evliya Çelebi's way also passed through Göynük on the Silk Road. The most important source about Akşemseddin is the work named Menakıb-ı Akşemseddin written by Hüseyin Enîsî. The reasons such as Enîsî's being from Göynük, being a judge in Göynük, and his closeness with Akşemseddin's family increase the documentary quality of his work. Ottoman period history books also gave information about Akşemseddin based on Enîsî's work. However, there are different information and narratives about Akşemseddin in Evliya Çelebi's Travel Book written in the 17th century. In the paper, different information about Akşemseddin and Göynük, which is not mentioned in the menakıpname, will be discussed.

Evliya Çelebi gave place to Akşemseddin mostly in the first volume where he describes Istanbul. Akşemseddin's name is mentioned especially in the sections where the conquest of Istanbul, Hagia Sophia and Ebu Eyyûb Ensari are told. In addition to the first volume, when Göynük is mentioned or on other occasions, the name Akşemseddin is also mentioned in the second, third and eighth volumes. In the Seyahatnâme, there are some narrations about the pre-conquest, the days of the conquest and the first times of the conquest, which Enîsî does not mention in the menakıpname. There is also information about Akşemseddin's sons and caliphs in the Seyahatname. Evliya Çelebi says that Akşemseddin lived 66 years and was buried with his children in "Türbeli Heart" and calls him "the second Lokman of medicine". Çelebi visited Akşemseddin's tomb forty times. Evliya Çelebi describes Göynük in the second volume of Seyahatnâme, whose name he mentions on one occasion in the third, fourth and fifth volumes. According to him, the reason why the city is called "Türbeli Gölük" is because Akşemseddin's tomb is here. One and a half centuries after Evliya Çelebi's death in Göynük, which is on the historical old Ottoman Silk Road, the traces and impressions he found about Akşemseddin are important.

Keywords: *Evliya Çelebi, Seyahatname, Göynük, Akşemseddin.*

AKŞEMSEDDİN'İN MAKÂMÂT-I EVLİYÂ'SINDA İLKÖRNEKSEL (ARKETİPİK) YOLCULUK

Prof. Dr. Mümtaz SARIÇİÇEK
Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
mumtazs@erciyes.edu.tr

ÖZET: Mitik anlatıların sık gözlemlenen olay örgüsü düzenlerinden biri "ilkörneksel (arketipik) yolculuk" sistemidir. Bu tür anlatılarda, bir "seçilmiş kahraman"ın uzak bir ülkeye yapacağı çetin bir yolculuk anlatılır. Yolun sonunda ele geçirilecek "büyülü nesne" ile kahramanın ülkesinde ortaya çıkmış olan bir kargaşa (kaos) giderilecek; düzen kurulacaktır. Bu yolculuğun psikanalizdeki karşılığı, bireyin ruhunun karanlıklarına inip kendisiyle hesaplaşarak olgunluğa erişmesidir. Evliya menkıbelerinde de bu yolculuk düzeniyle örtüşen anlatılarla sıkça karşılaşılır. Geleceğin ermiş kişisi, başlangıçta seçilmişliğinin farkında olmadığı bir hayat sürerken bilinmezlikten gelen bir çağrı ile erginleşme

sınavlarından geçeceği yolculuğa çıkar. Döndüğünde kâmil insan düzeyine erişmiş olan bu birey, artık iki dünyanın ustasıdır.

Molla Akşemseddin'in Makâmât-ı Evliyâ isimli eserinde de bu yolculuk düzenini hatırlatan bir anlatı söz konusudur. Öykü şöyle anlatılır: "İlimle meşgul olduğum bir anda ağır bir uyku geldi ve üzülerek yattım. Uyku ile uyanıklık arasındayken yanında birkaç ermiş kişi ile Hz. Peygamber geldi ve başımı okşadı. Bunun üzerine ben bu kitapta anlatılan makamları gördüm." On sekiz bölümden oluşan eserde "velayet"ten "tevhid"e bütün makamlar içerikleriyle birlikte anlatılır. Yolculuğun başındaki velayet makamı, kahramanın seçilmişliğinin farkına vararak yolculuğa çıkışını; yolculuğun sonundaki Tevhid makamı ise insanlığın en yüksek mertebesine erişme; yani iki dünyanın ustası olma durumudur. Bu çalışmada, bu makamların ilkörneksel yolculuk sistematığı ile örtüşen yanları belirlenerek yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, Makâmât-ı Evliyâ, İlkörneksel (arketipik) yolculuk.

ARCETYPIC JOURNEY IN AKŞEMSEDDİN'S MAKÂMÂT-I EVLIYA

ABSTRACT: One of the frequently observed plot patterns of mythical narratives is the "archetypal journey" system. In such narratives, the arduous journey of a "chosen hero" to a distant land is told. With the "magical object" to be captured at the end of the road, a chaos that has arisen in the hero's country will be eliminated; order will be established. The equivalent of this journey in psychoanalysis is that the individual reaches maturity by descending into the darkness of his soul and coming to terms with himself. In the legends of Evliya, it is frequently encountered with the narratives that overlap with this journey order. While living a life that he was not aware of being chosen at the beginning, the saint of the future embarks on a journey where he will pass the initiation exams with a call from the unknown. This individual, who had reached the level of a perfect human when he returned, is now the master of two worlds.

In Molla Akşemseddin's work called Makâmât-ı Evliyâ, there is a narrative that reminds of this journey order. The story is told as follows: "At a time when I was busy with science, a heavy sleep came and I went to bed sad. While he was between sleep and wakefulness, Hz. The Prophet came and patted my head. Thereupon, I saw the authorities described in this book." In the work, which consists of eighteen chapters, all the maqams from "velayet" to "tawhid" are explained together with their contents. At the beginning of the journey, the guardianship authority realizes the hero's choice and goes on the journey; At the end of the journey, the station of Tawhid is reaching the highest level of humanity; that is, the state of being the master of two worlds.

In this study, the overlapping aspects of these authorities with the archetypal journey systematic were determined and interpreted.

Keywords: Akşemseddin, Makâmât-ı Evliyâ, Archetypal journey.

GÖYNÜK GEÇİŞ RİTÜELLERİNDE SAĞLIKLA İLGİLİ UYGULAMALAR

Doç. Dr. Nebile ÖZMEN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi
nebile.ozmen@sbu.edu.tr

ÖZET: Geçiş ritüelleri hemen her toplumda, tarihsel süreçte değişen ve dönüşen formlarıyla varlığını sürdürmektedir. Doğum, evlilik ve ölüm başta olmak üzere geçiş dönemlerinde gerçekleştirilen ritüel ve uygulamalar her ne kadar birey ve toplum için bu dönemlerin kutsal kabul edilmesine dayanmakta ise de birçok ritüelin temel işlevleri arasında bedensel ve ruhsal sağaltım bulunmaktadır. Geçiş ritüelleri uygulamalarının birçoğunda beden ve ruh sağlığı için bir şifa ve hastalık ve rahatsızlıklardan koruma inancı bulunmaktadır.

Doğal yapısını, geleneksel mimarisini, sahip olduğu kültürel ve geleneksel niteliği görece muhafaza eden Göynük'te, birçok geçiş dönemi ritüelinin de korunduğu ve uygulandığı görülmektedir. Bu ritüellerde Eski Türk inançlarından İslam inancına kadar dini inanç ve ibadetlerin izlerine rastlamak mümkündür. Gerek dini inançların etkisi gerekse insan hayatının geçiş dönemlerine kutsallık atfedilmesinden dolayı, bu ritüeller ibadet özeni ve çabasıyla planlanarak uygulanmaktadır. Göynük'te geçiş dönemlerinde yasaklanan veya önerilen gıdalar, bu dönemlerde kısıtlanan bazı davranışlar, düzenlenen törenler incelendiğinde beden ve ruh sağlığını korumaya veya iyileştirmeye yönelik birçok uygulamayı içerdiği görülmüştür.

Bu araştırmada, Göynük'te doğup büyüyen ve halen burada yaşayan kaynak kişilere ulaşılarak geçmişte uygulanan ve günümüzde yaşatılan geçiş dönemi ritüelleriyle ilgili veriler derlenmiştir. Derlenen verilerden, sağlıkla ilgili uygulamalar listelenmiş ve bu ritüellerle amaçlanan işlevler analiz edilmiştir. Çalışmada Göynükte düğün, gebelik, doğum, lohusalık, ilk bebeklik dönemi ve ölüm dönemleriyle ilgili birçok ritüelin ve uygulamanın sağlıkla ilgili çeşitli işlevleri amaçladığı belirlenmiştir. Araştırma esnasında şifalı olduğuna inanılan ve geçiş dönemlerinde de bu amaçla hazırlanan yiyecekler de belirlenmiştir. Ayrıca bu dönemlerde şifa getirmesi amacıyla gerçekleştirilen kutsal mekân ziyaretleri etrafındaki uygulamalara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, geçiş ritüelleri, geçiş ritüelleri ve sağlık.*

HEALTH-RELATED PRACTICES IN GÖYNÜK RITES OF PASSAGE

ABSTRACT: Rites of passage continue to exist in almost every society with their changing and transforming forms in the historical process. Although the rituals and practices of passage periods, especially birth, marriage and death, are considered sacred for the individual and society, among the basic functions of many rituals are physical and spiritual healing. There is a belief in healing for physical and mental health and protection from diseases and ailments in many of the practices of rites of passage. It is seen that many passage period rituals are preserved and practiced in Göynük, which relatively preserves its natural structure, traditional architecture, and cultural and traditional quality. In these rituals, it is possible to encounter traces of religious beliefs and worship from Old Turkish beliefs to Islamic beliefs. Due to both the influence of religious beliefs and the attribution of sanctity to the passage periods of human life, these rituals are planned and implemented with the care and effort of worship. When the foods that are banned or recommended during the passage periods, some behaviors that are restricted during the passage periods and the ceremonies held in Göynük are examined, it is seen that it includes many practices aimed at protecting or improving physical and mental health.

In this research, data about the rites of passage that were practiced in the past and kept alive today were compiled by reaching the source people who were born and raised in Göynük and still live there. From the compiled data, health-related practices were listed and the functions intended by these rituals were analyzed. In this study, it was determined that many rituals and practices related to wedding, pregnancy, birth, puerperium, first infancy and death periods in Göynük aimed at various health-related functions. During the research, the foods believed to be healing and prepared for this purpose during the passage periods were also determined. In addition, the practices around the visits to the holy places, which were carried out in order to bring healing in these passage periods, are also included.

Keywords: Göynük, the rites of passage, the rites of passage and health.

AKŞEMSEDDİN'İN DEF'U METÂ'İNİ'S-SÛFİYYE ADLI ESERİNDE SÛFİLERİN GİYİM KUŞAMINA YÖNELİK ELEŞTİRİLERE CEVAP VERİRKEN KULLANDIĞI HADİSLERİN TAHRİC VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Necmi SARI

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

necmisari@ibu.edu.tr

ÖZET: Akşemseddin, Osmanlı Devleti'nin yükselme devrinde yaşamış bir mutasavvıf, âlim-tabip ve şairdir. Hacı Bayram-ı Veli'nin en önemli halifelerinden birisi olan Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmed'in maddî ve manevî akıl hocası ve İstanbul'un manevî fatihi olarak kabul edilmektedir. Hocası Hacı Bayram-ı Veli'nin vefatından sonra onun yerine irşad makamına geçmiş ve Bayramiyye tarikatı, kendisinin kurduğu Şemsiyye-i Bayramiyye kolu ile yayılma imkânı bulmuştur. Akşemseddin'e ait birçok eser vardır. Bu eserlerden birisi de *Def'u metâ'ini's-sûfiyye*'dir. Eser, Akşemseddin'in bazı konularda çoğunlukla “fukara” kelimesi ile ifade ettiği sûfilere yöneltilen eleştirilere dair cevap ve itirazlarını ihtiva etmektedir. Akşemseddin eserin başında, kısa birer cümle ile özetini verdiği bu tenkitlerden sûfilerin giyim kuşamıyla ilgili olanlarını “Kol ve etek boyları kısa olan eski, sert ve yamalı veya siyah veyahut da yün elbise giymeleri, siyah sarık sarmaları ve ucunu omuzları arasına salmaları, şeyhlerinin ellerinden hırka giymeleri, sarıkla veya sarıksız tâc olarak isimlendirilen büyük, uzun ve basit takke/başlık (kalensuve) giymeleri, asâ/baston taşımaları ve siyah ayakkabı (huff) giymeleri” şeklinde sıralamaktadır. Akşemseddin sûfilerin giyim kuşamına yönelik bu eleştirilere cevap verirken merfû hadisler yanında mevkûf ve maktû hadislerle de yer vermiştir. Bu hadisleri doğrudan temel hadis kaynaklarından almak yerine Ebû'l-Leys es-Semerikandî'nin *Bustânü'l-ârifin*'i, Ebû Tâlib el-Mekkî'nin *Kûtü'l-kulûb*'u, Sa'lebî'nin *el-Keşf ve'l-beyân*'ı, Hâherzâde'nin *Şerhu müşkilâtî'l-Kudûrî*'si, Gazzâlî'nin *İhyâ'ü 'ulûmi'd-dîn*'i, Begavî'nin *Mesâbihü's-sünne*'si, İftihârüddîn Abdürreşîd el-Buhârî'nin *Hulâsatü'l-fetâvâ*'sı, İmamzâde'nin *Şir'atü'l-İslâm*'ı, Attâbî'nin *Şerhu'l-Câmi'i's-sagîr*'i, Sühreverdî'nin *Avârifü'l-ma'ârif*'i, Zeynüddîn el-İmâdî'nin *el-Fusûlu'l-İmâdiyye*'si, Ebû'l-Berekât en-Nesefî'nin *Kenzü'd-dekâ'ik*'i ile *el-Vâfi*'si, Muzhirüddin ez-Zeydânî'nin *el-Mefâtih şerhu'l-Mesâbih*'i, Ekmeleddîn el-Bâbertî'nin *Tuhfetü'l-ibrâr fî şerhi Meşâriki'l-envâr*'ı, Kutbüddin İznîkî'nin *Telfikât*'ı (*Tevfikâtü'l-Mesâbih*), Bezzâzî'nin *el-Fetâvâ'l-Bezzâziyye*'si ve Ali el-Bedahşânî'nin *Ahlasu'l-Hâlisâ*'sı gibi tefsir, fıkıh, akâid, tasavvuf, ahlak kitapları yanında hadis şerhlerinden istifadeyle aktarmıştır. Bununla beraber ekserisinin başta Kütüb-i Sitte olmak üzere muhtelif temel hadis kaynaklarında geçtiğini tespit ettiğimiz bu hadislerin büyük çoğunluğunu sahîh hadisler oluştururken, geri kalan kısmını hasen veya zayıf hadisler oluşturmaktadır. Uydurma hadislerle ise çok az yer verilmiştir.

Bu çalışmada ilgili hadislerin sened ve metin yönünden sıhhat dereceleri incelenmiştir. Bu çerçevede rivâyetlerin yer aldığı bütün hadis kaynaklarından istifade edilmiş, ayrıca bu rivâyetler hakkında âlimlerin görüş ve düşüncelerini tespit için hadis şerhleri yanında kısmen tefsir, fıkıh ve tasavvuf kitaplarına da müracaat edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Akşemseddin, Sûfî, Giyim Kuşam, Eleştiri, Rivâyet, Tahric, Değerlendirme.

TAKHRÎJ AND EVALUATION OF THE HADITHS USED BY THE AKSHAMSADDİN IN RESPONDİNG TO CRITICISM OF THE SŪFİ'S CLOTHING IN DAF' AL-METÂİN AS-SŪFİYYA

ABSTRACT: Akshamsaddin is a sufi, scholar-physician and poet who lived during the rise of the Ottoman Empire. Akshamsaddin, one of the most important caliphs of Hacı Bayram-ı Veli, is accepted as the material and spiritual mentor of Fatih Sultan Mehmed and the spiritual conqueror of Istanbul. After the death of his teacher, Hacı Bayram-ı Veli, he took the position of guidance and the Bayramiyye sect found the opportunity to spread with the Şemsiyye-i Bayramiyye branch he founded. There are many works belonging to Akshamsaddin. One of these works is *Def'u metâ'ini's-sûfiyye*. The work contains Akshamsaddin's replies and objections to the criticisms directed at the Sufis, which he often expresses with the word "fukara". At the beginning of the work, Akshamsaddin gave a summary of these criticisms with a short sentence; They list them as wearing a big, long and simple cap/headpiece (kalensuve), called a crown with or without a turban, carrying a staff/cane, and wearing black shoes (huff). While Akshamsaddin was responding to these criticisms about the dressing of the Sufis, he also included mawqûf and maqtû hadiths in addition to the merfû hadiths. Instead of taking these hadiths directly from the main hadith sources, Abu'l-Leys es-Samarkandi's *Bustânü'l-'ârifîn*, Ebû Tâlib el-Mekki's *Kûtü'l-kulûb*, Sa'lebî's *al-Keşf ve'l-beyân*, Hâherzâde's *Şerhu müşkilâtî'l-Kudûrî*, Gazzâlî's *İhyâ'ü 'ulûmi'd-dîn*, Begavî's *Mesâbihu's-sunna*, İftihârüddîn Abdürreşîd al-Buhârî's *Hulâsatü'l-fetâvâ*, Imamzade's *Shir'atü'l-Islam*, Attâbî's *Şerhu'l-Câmi'i's-sagîr*, Sühreverdî's *Avârifü'l-ma'ârif*, Zaynüddin al-Imâdî's *al-Fusûlu'l-İmâdiyye*, Ebü'l-Berekât en-Neseffî's *Kenzü'd-dekâ'ik* and *al-Vâfi*, Muzhiruddin ez-Zeydani's *al-Mefâtih şerhu'l-Mesâbih*, Ekmeleddîn al-Bâbertî's *Tuhfetü'l-ebrâr fî Meşâriki'l-envâr*, Kutbüddin İznîkî's *Telfikat (Tevfikâtü'l-Mesâbih)*, Bezzâzî's *al-Fetâvâ'l-Bezzâziyye* and Ali el-Bedahşânî's *Ahlasu'l-Hâlisa* In addition to the books of tafsir, fiqh, creed, mysticism and morality, such as the of the Ottoman Empire, he used the hadith commentaries. However, the majority of these hadiths, which we found to be mentioned in various basic hadith sources, especially in Kutub as-Sitta, constitute the majority of hadiths, while the rest are composed of hasen or weak hadiths. Few places are given to fabricated hadiths. In this study, the degree of authenticity of the related hadiths in terms of isnad and text has been examined. In this context, all hadith sources including the narrations were used, and besides the hadith commentaries, partially tafsir, fiqh and mysticism books were also consulted in order to determine the views and thoughts of the scholars about these narrations.

Keywords: Hadith, Akshamsaddin, Sûfî, Clothing, Criticism, Narration, Takhrîj, Evaluation.

GÖYNÜK TOKALI ÖRTME DOKUMASININ AYAKKABI SAYASINDA KULLANILMASI

Öğr. Gör. Nergiz PAŞU ÖZTÜRK

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gerede Meslek Yüksekokulu
nergizozturk@ibu.edu.tr

Melek ASTEKİN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gerede Meslek Yüksekokulu
melekozaslan@ibu.edu.tr

ÖZET: El sanatlarında önemli bir yeri olan dokumaların, günümüz şartlarında teknolojinin gelişmesiyle birlikte kullanım alanı bulması giderek zorlaşmaktadır. Göynük tokalı örtme dokuması da bunlardan bir tanesidir.

Kadınların sokağa çıkarken örtünmek için kullandıkları bu örtmeler, iki parça ince pamuklu bez dokumanın birleşmesinden meydana gelir ve kısa kenarları püsküllerle süslü olduğu için tokalı örtme adını alır.

Bu çalışmada, dokumacılığın eski örneklerinden olan ve günümüzde de yaşatılması için uğraş verilen Göynük Tokalı Örtme dokumasının yeni kullanım alanı bulabilmesi amaçlanmış ve bu amaç doğrultusunda ayakkabı yapımında saya (yüz) malzemesi olarak kullanılmıştır. Tüm aşamalar fotoğraflanarak modeller oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Ayakkabı, Tokalı Örtme, Saya, El Sanatları.

THE USE OF GÖYNÜK BUCKLE COVER WEAVING ON SHOE UPPERS

Weaving, which has an important place in handicrafts, is getting harder to find a usage area with the development of technology in today's conditions. Göynük buckle cover weaving is one of them.

These veils, which are used by women to cover themselves when going out, consist of two pieces of thin cotton cloth weaving and are called buckled veils because their short sides are decorated with tassels.

In this study, it was aimed to find a new area of use for Göynük Buckled Covering weaving, which is one of the oldest examples of weaving and is still being tried to be kept alive today, and for this purpose, it was used as upper (face) material in shoe making. Models were created by photographing all stages.

Keywords: Göynük, Shoes, Buckle Cover, Uppers, Handicrafts.

GÖYNÜK'TEN MİLLÎ MÜCADELEYE YAPILAN YARDIMLAR

Prof. Dr. Nuray ÖZDEMİR TİRYAKİ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
ozdemir_n@ibu.edu.tr

ÖZET: Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında Anadolu’da başlayan işgaller karşısında ülkenin kurtuluşu için yurdun diğer bölgelerinde olduğu gibi Göynük’ün de önde gelen yöneticileri ve halkı Sivas Kongresi’nde yapılan çağrıya uyarak Göynük Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti etrafında örgütlenmiş Millî Mücadele’nin yanında olduğunu göstermişlerdir. 1920 yılında Düzce-Bolu bölgesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne karşı çıkan isyanlar Göynük’e de ulaşmış, Ankara-İstanbul arasında ulaşımın sağlanmasında büyük önem taşıyan bölge bir süre asilerin kontrolüne geçmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin isyanları bastırması ve bölgeye hâkim olmasının ardından Göynük halkı ülkenin işgalden kurtuluşu için Millî Mücadele’ye maddi ve manevi desteğini sürdürmüştür. Göynük halkı, TBMM ordusunun ilk düzenli askeri kuvvetlerinden biri olan ve Bolu’da Kurmay Binbaşı Nazım Bey tarafından kurulan IV. Mürettep Tümen’in kuruluşuna destek vermiş gönüllü olarak asker olmuşlardır. Bireysel yardımların yanında özellikle Göynük Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti ve Göynük Hilal-i Ahmer Cemiyeti etrafında toplanan halkın kıt imkânlarına rağmen Millî Mücadeleye yaptığı yardımlar büyük önem taşımaktadır. Millî Mücadele boyunca kazanılan zaferler tüm yurttaki olduğu gibi Göynük’te de büyük bir sevinçle karşılanmış kutlamalar yapılmıştır. Göynük halkı adına Mustafa Kemal Paşa ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne kutlama telgrafları çekilmiştir. Hatta Büyük Taarruzun başarıya ulaşması anısına Kaymakam Hurşit Bey’in öncülüğünde Göynük halkı tarafından ülke genelinde “ilk” olma özelliği ile öne çıkacak bir “Abide-i Zafer” (zafer anıtı) inşa ettirilmiştir.

Bu çalışmada Göynük ve çevresinden Millî Mücadeleye yapılan yardımlar dönemin arşiv belgeleri ve gazetelerine yansımaları çerçevesinde incelenecektir. Göynük halkının Millî Mücadeleye verdiği destek ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Millî Mücadele, yardım, Göynük Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti.

SUPPORT PROVIDED FOR NATIONAL STRUGGLE FROM GÖYNÜK

ABSTRACT: Following the Armistice of Mondros, prominent administrators and public in Göynük were organized around the Association for the Defense of National Rights, a countrywide resistance organization, by adopting the call announced in Sivas Congress to protest against the occupation that started in Anatolia and show their support to National Struggle for independence as was the case in the other regions of the country. However, due to the rebellions against the Grand National Assembly of Turkey that started in Düzce-Bolu regions in 1920, Göynük stayed under the control of the rebels because of its strategic importance in terms of transportation. After the Grand National Assembly of Turkey suppressed the rebellions and had the command of the region again, the public of Göynük continued its financial and moral support for the National Struggle for the liberation of the country. The people of Göynük supported the establishment of the IV. Mürettep Tümen, which was one of the first regular military forces of the Grand National Assembly of Turkey and was established in Bolu by Staff Major Nazım Bey, and became soldiers voluntarily. In addition to personal donations, the financial assistance collected by Association for the Defense of National Rights in Göynük and Göynük Branch of Red Crescent Association from public who donated aids for the Turkish War of Independence although they had very scarce resources was highly important. Termination of the National Struggle by victory was greeted with much joy in Göynük as in the whole country and celebrations were held. A congratulatory telegraph was sent to Mustafa Kemal Pasha and the Grand National Assembly of Turkey.

in the name of the people of Göynük. In fact, in memory of the success of the Great Attack, a "Abide-i Zafer" (victory monument) was built by the public of Göynük under the leadership of District Governor Hurşit Bey.

Current study investigated the assistance provided for the National Struggle from Göynük district of Bolu brigade and its vicinity in the framework of reflections on the newspapers of the period and it was presented that Göynük supported the National Struggle.

Keywords: *Göynük National Struggle, Assistance, The Defense of National Rights.*

GÖYNÜK İLÇESİNİN (BOLU/TÜRKİYE) ENDEMİK BİTKİLERİ

Doç. Dr. Nursel İKİNCİ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
ikinci_n@ibu.edu.tr

ÖZET: Göynük ilçesi sınırları içerisinde 2006 ve 2017 yılları arasında yaptığımız arazi çalışmalarında topladığımız herbaryum örneklerinin incelenmesi ve 2022 yılına kadar bölge ile ilgili yapılmış tüm floristik çalışmaların derlenmesi sonucunda ilçenin damarlı bitki envanteri hazırlanmıştır. Çalışmamızın sonuçlarına göre ilçede 90 familyaya ait 635 bitki taksonunun doğal olarak yetiştiği tespit edilmiştir. Tür sayısı bakımından en zengin familyalar sırasıyla Papatyagiller (Asteraceae), Baklagiller (Fabaceae), Ballıbabagiller (Lamiaceae), Gülgiller (Rosaceae) ve Hodangiller (Boraginaceae) olmuştur. En fazla tür içeren cinsler ise geven (Astragalus), peygamberçiçeği (Centaurea), düğünçiçeği (Ranunculus), yonca (Trifolium), turnagagası (Geranium), akyıldız (Ornithogalum) ve fiğ (Vicia) olmuştur. Göynük ilçesinden tespit edilen endemik türlerin sayısı 65, endemizm oranı ise %10 civarındadır. Endemizm oranı en yüksek familyalar ise genel tür zenginliğine paralel olarak Papatyagiller (8 tür), Ballıbabagiller (8 tür), Karanfilgiller (7 tür), Baklagiller (5 tür) ve Hodangiller (5 tür) olmuştur. En fazla endemik türe sahip cinsler ise beş türle karanfil (Dianthus), üç türle geven (Astragalus) ve çalbadır (Phlomis). Göynük ilçesinde Bolu'nun diğer ilçelerinde olduğu gibi birçok farklı orman tipi ve sulak alanlar bulunmaktadır. Ancak Göynük sınırları içerisinde Bolu'nun geri kalanından farklı olarak tipik Akdeniz elementi olan kızılçam (Pinus brutia Ten.) ormanı bulunmaktadır. Ayrıca sandalağacı (Arbutus andrachne L.) gibi yalancı maki (psödomaki) özelliği gösteren herdem yeşil çalı formasyonlarına da rastlanmaktadır. İlçenin floristik kompozisyonuna dair oldukça kapsamlı bilgimiz olmasına rağmen henüz tamamı çalışılmamıştır. Özellikle ilçenin güney kısımlarına dair çalışmalar azdır. Bu bölgelerin de çalışılmasıyla tür sayısında ciddi bir artış olacağı kesindir.

Anahtar Kelimeler: *Bolu, Göynük, endemik, flora, bitki.*

ENDEMIC PLANTS OF GÖYNÜK (BOLU/TURKEY)

ABSTRACT: The vascular plant inventory of the district was prepared as a result of examining the herbarium specimens we collected during our field studies between 2006 and 2017 within the borders of Göynük district and compiling all floristic studies conducted in the region until 2022. According to our results, we have found 635 vascular plant taxa belonging to 90 different families growing naturally in the county. The richest families in terms of species number were found to be Asteraceae, Fabaceae, Lamiaceae, Rosaceae and Boraginaceae. The most species rich genera were Astragalus, Centaurea, Ranunculus, Trifolium, Geranium, Ornithogalum and Vicia. We have recorded 65 endemic plants from Göynük and the endemism ratio was around 10%. The richest families in terms of endemic species are

Asteraceae (8 species), Lamiaceae (8 species), Caryophyllaceae (7 species), Fabaceae (5 species) and Boraginaceae (5 species). The richest genera in terms of endemic species are Dianthus with five species, Astragalus and Phlomis each with three species. Göynük county, like other parts of Bolu, has different forest types and wetland habitats. However, in Göynük we could see typical Mediterranean elements like Turkish pine (*Pinus brutia* Ten.). Additionally, we can see pseudo maqui scrub vegetation types formed by evergreen shrub *Arbutus andrachne* L. Although we have a good knowledge of the flora of Göynük, not all parts of the county have been studied yet. There are few collections especially from the southern parts of the county. It is certain that there will be an increase in the number of species with the study of these missing regions.

Keywords: *Bolu, Göynük, endemic, flora, plants.*

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÇUBUK GÖLÜ (GÖYNÜK, BOLU) VE BİYOÇEŞİTLİLİĞİ

Prof. Dr. Okan KÜLKÖYLÜOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
kulkoyluoglu_o@ibu.edu.tr

ÖZET: Çubuk Gölü (Göynük, Bolu, Türkiye) oluşumu bakımından bir heyelan gölüdür. Göl, yaklaşık 14000 sene öncesinden günümüze kadar değişerek gelen bir geçmişe sahiptir. Gölün şimdiki şekli ise Dikmen tepesinin batıya doğru çökmesi ve Şimşir deresinin önünü kapatmasıyla oluşmuştur. Göl oluşumu yaklaşık MS 500 senesi gibidir. Gölde insan etkisi ise yaklaşık 500 sene öncesinde başlamış olabilir. Göl mezotrofik göl tipindedir. Göl derinliği yaklaşık 5 ile 8 metre arasında mevsim ve aylara göre değişim göstermiştir. Yapılan çalışmalara göre gölde 194 protozoa, 252 fitoplankton, 30 zooplankton, 17 ostrakod, 25 bentik omurgasız, 4 su bitkisi, 3 balık ve 5 sucul kuş, 1 tatlı su yengeci, 1 su yılanı olmak üzere toplamda 532 taksa tespit edilmiştir. Ancak, mevsime bağlı olarak göl limnoekolojisi üzerine etki eden temel faktörlerin başında su seviyesindeki oynamaların etkisiyle ortaya çıkan elektriksel iletkenlik, su sıcaklığı, bulanıklık gelirken, iklime bağlı yağış rejimindeki değişimler de gelmektedir. Özellikle sucul canlılar, su kimyası ve göl yapısındaki bu değişimlerden doğrudan etkilenmektedir. Göl ve çevresinin doğal yapısını korumak için gerekli önlemler bir an önce alınmalıdır. Bu önlemler arasında göl üzerindeki insan etkisinin en aza indirilmesi başta gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Çubuk Gölü, Biyoçeşitlilik, Geçmiş ve Gelecek, İnsan etkisi.*

LAKE ÇUBUK (GÖYNÜK, BOLU) AND ITS BIODIVERSITY FROM PAST TO PRESENT

ABSTRACT: Çubuk Lake (Göynük, Bolu, Turkey) is a landslide lake in terms of its formation. The lake has a history that has changed from about 14000 years ago to the present day. The current shape of the lake was formed by the collapse of Dikmen Hill to the west and blocking the Şimşir Stream. The formation of the lake is about 500 AD. Human influence on the lake may have started about 500 years ago. The lake is of mesotrophic lake type. The depth of the lake varied between 5 and 8 meters according to the seasons and months. According to the studies, a total of 532 taxa were identified, including 194 protozoa, 252 phytoplankton, 30 zooplankton, 17 ostracods, 25 benthic invertebrates, 4 aquatic plants, 3 fish and 5 aquatic birds, 1 freshwater crab, 1 water snake. However, the main factors affecting the lake limnoecology depending on the season are electrical conductivity, water temperature and turbidity, which occur with the effect of fluctuations in the water level, and changes in the precipitation regime

depending on the climate. Especially aquatic organisms are directly affected by these changes in water chemistry and lake structure. Necessary measures should be taken as soon as possible to protect the natural structure of the lake and its surroundings. Among these measures, minimizing the human impact on the lake comes first.

Keywords: *Lake Çubuk, Biodiversity, Past and Present, Human effect.*

GÖYNÜK İLÇESİ TARIMSAL YAPISINDA KURU FASULYENİN YERİ VE DURUMU

Arş. Gör. Orkun EMİRALİOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

orkun.emiralioglu@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Zahit YEKEN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

mehmetyeken@ibu.edu.tr

Prof. Dr. Vahdettin ÇİFTÇİ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

vahdettinciftci@ibu.edu.tr

ÖZET: İnsan beslenmesinde geçmişten günümüze kadar bitkisel proteinin ana kaynağı olarak kullanılan yemeklik tane baklagiller dünyada ve ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Fasulye dünyada üretimi yapılan baklagiller arasında ilk sırada bulunmaktadır. Dünya genelinde 2021 yılında 34.801.567 ha alanda kuru fasulye yetiştiriciliği yapılmış ve 27.545.942 ton üretim gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de aynı yıl 102.963 ha alanda kuru fasulye yetiştirilerek yaklaşık 271 kg/da verimle 279.518 ton üretim sağlanmıştır. Bolu’nun 113.915 ha olan tarım arazisinde 3.173 da’lık kısmında fasulye yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklığı 10.1 °C, yıllık ortalama yağış miktarı 864 mm olan Göynük ilçesinde, 15.006 ha tarım alanı içerisinde 236 ha alanda fasulye yetiştiriciliği yapılmaktadır. Göynük ilçesinde, geçit bölgesi ikliminde yetişen, yörenin iklim özelliklerine yüksek uyum gösteren, ekonomik öneme sahip iç ve dış pazarda irilik, tat, lezzet, parlaklık gibi özellikleri bakımından ilgi gören, coğrafi işaretli Bombay fasulyesine sahiptir. İlçenin bitkisel üretim potansiyelinin artırılması için mevcut tarım arazilerinin verimli şekilde kullanılması gerekmektedir. Nadas alanlarının sürdürülebilir olarak kullanılması ekim nöbeti programlarına alınması bu kapsamda sertifikalı tohum ve tohumluk kullanılmasının yaygınlaştırılması, makinalı tarıma önem verilmesi, modern ve verimli yetiştirme teknikleri kullanılarak mevcut üretimin artmasına olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Fasulye, Bolu, Göynük.*

THE PLACE AND STATUS OF DRY BEANS IN THE AGRICULTURAL STRUCTURE OF GÖYNÜK DISTRICT

ABSTRACT: Edible grain legumes, which have been used as the main source of vegetable protein in human nutrition from the past to the present, have an important place in the world. Beans rank first among the legumes produced in the world. It was cultivated on 34,801,567 ha worldwide and 27,545,942 tons of production was realized in 2021, The beans were grown on 102,963 ha and 279,518 tons of production was achieved with a yield of approximately 271 kg/ha in the same year in Turkey. According

to the Turkish Statistical Institute (TUIK), bean cultivation was carried out on 3,173 hectares of the agricultural land of Bolu, which is 144.645 ha. In Göynük district, where the average annual temperature is 10.1 °C and the average annual rainfall is 864 mm, beans are cultivated in a 2.360 da area within 15.006 ha of agricultural land. Göynük district has a geographically indicated *Phaseolus coccineus* L. patented Göynük Bombay bean. This bean is highly adaptable to the climatic characteristics of the region growing in the Göynük district's transition zone climate, and it is of economic importance, attracting attention in domestic and foreign markets in terms of its characteristics such as size, taste, flavor, and brightness. The fact that beans have a high protein ratio and are used intensively in human nutrition shows that there is a need to increase bean production. In order to increase the crop production potential of the district, the existing agricultural lands should be used efficiently. Fallow lands could be included in crop rotation programs and is important to increase crop production. Moreover, the widespread use of certified seeds and seeds, emphasis on mechanized agriculture, and using modern and efficient cultivation techniques will allow the current production to increase.

Anahtar Kelimeler: *Bean, Bolu, Göynük.*

GÖYNÜK ÖZELİNDE ULUSLARARASI YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ VE YEREL İŞLETMELERİN YAVAŞ ŞEHİR ALGISI

Doç. Dr.Oya ERU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Gerede Uygulamalı Bilimler Fakültesi

oyaeru@ibu.edu.tr

ÖZET: Turistik destinasyonlar açısından değerlendirildiğinde, yavaş şehirlerin turistler tarafından yoğunlukla tercih edilen destinasyonlar arasında olduğu ifade edilebilir. Yavaş şehir (Cittaslow) uluslararası bir belediyeler birliğini ifade etmektedir. Terim, yerel değerlerin korunmasına destek olan ve İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinden oluşmaktadır. Yavaş şehir tanımı, Cittaslow Türkiye anasayfasında; “insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan, kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedeflerini ortaya koyan uluslararası kentler ağı” olarak tanımlanmaktadır. Göynük, bu Türkiye’de bu ağa katılan en yeni üyelerden birisidir. Çalışmanın amacı, Göynük’ün yavaş şehir kriterleri açısından değerlendirilmesi ve yerel işletmelerin yavaş şehir algısının tanımlanması olarak belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarına bakıldığında Göynük’ün yavaş şehir kriterlerini karşıladığı ve yerel işletmelerin de yavaş şehir kavramının farkında olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Yavaş Şehir, Kriter, Yerel İşletme.*

EVALUATION OF INTERNATIONAL SLOW CITY CRITERIA IN GÖYNÜK, AND SLOW CITY PERCEPTION OF LOCAL BUSINESSES

ABSTRACT: When evaluated in terms of touristic destinations, it can be stated that slow cities are among the destinations preferred by tourists. Slow city (Cittaslow) refers to the international union of municipalities. The term is composed of Italian Citta (City) and English Slow (Slow) words that support the preservation of local values. Slow city on the Cittaslow Turkey homepage; It is defined as “cities where people can communicate with each other, socialize, self-sufficient, sustainable, protect their handicrafts, nature, traditions, and customs, at the same time do not have infrastructure problems, use

renewable energy sources and benefits from the convenience of technology”. Göynük is one of the newest members to join this network in Turkey. The aim of the study is to evaluate Göynük in terms of slow city criteria and to define the slow city perception of local businesses. Looking at the results of the study, it has been determined that Göynük meets the slow city criteria and local businesses are also aware of the slow city concept.

Keywords: *Göynük, Slow City, Criteria, Local Business.*

GÖYNÜK KÖY ODALARININ TİCARİ VE SOSYAL HAYATA ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Prof. Dr. Öznur BOZKURT

Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi

oznurbozkurt@duzce.edu.tr

ÖZET: Ahilik geleneğinin bir parçası olan köy odaları Göynük ve civarında pek çok yerleşim yerinde halen işlerliğini devam ettiren yapılardır. Bu yapılar ilim amaçlı sohbetlerin yapıldığı, dışarıdan köye gelenlerin konaklatıldığı, bayram veya cenaze gibi etkinliklerde katılımcıların bir araya geldikleri mekanlar olarak kullanılmaktaydı. Bunun dışınca köyde yaşayanların uzun kış gecelerinde bir araya gelip çeşitli yöresel oyunları oynayarak vakit geçirdikleri yerlerdi. Bu mekanların çok özel bir amacı da vardı, ticari faaliyetleri kolaylaştırma. Köye dışarıdan gelen ve yöredeki isimleri ile cambaz ve çerçi olarak bilinen kişiler köylere geldiklerinde köy odalarında konaklardı. Bu kişilere köy sakinlerince yiyecek ve yakacak temin edilirdi. Böylece o köye bu tarz tüccarların gelmesi cazip hale getirildi. Bu sayede, köy halkı beslediği hayvanlarının ticari olarak satışını daha kolay yapabilir, yetiştirdiği ürünler ile takas yaparak evinin ihtiyacını çerçiden karşılayabilirdi. Bu odalarda konaklayanlara köy halkı kendi arasında belirlediği sıra ile hizmet ederdi. İşte bu tür köy odalarının o bölgenin hem ekonomik hem de sosyal gelişimine etkisi olmuştur. Günümüzde köy halkının yaptığı cemiyetlere hala hizmet eden bu odalar insanların bir araya gelip paylaşımda bulunduğu yer olma misyonunu devam ettirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ahilik, Köy Odası, Ekonomik ve Sosyal Faaliyetler, Göynük.*

A RESEARCH ON THE EFFECTS OF GÖYNÜK VILLAGE ROOMS ON COMMERCIAL AND SOCIAL LIFE

ABSTRACT: The village rooms, which are a part of the Ahi-order tradition, are still operative in many settlements in Göynük and its surroundings. These structures were used as places where scientific conversations were made, people who came to the village from outside were accommodated, and participants came together in events such as feast or funerals. Apart from that, it was the place where the people living in the village came together and played various local games during the long winter nights. These places also had a very specific purpose, facilitating commercial activities. People who came to the village from outside and were known as cambaz and çerçi by their local names, stayed in village rooms when they came to the villages. These people were provided with food and firewood by the villagers. Thus, it was made attractive for such merchants to come to that village. In this way, the people of the village could sell their livestock more easily, and they could meet the needs of their houses from the peddler by bartering with the products they grew. The people of the village used to serve the people staying in these rooms in the order they determined among themselves. Such village chambers have had an impact on both the economic and social development of that region. These rooms, which

still serve the societies of the village people today, continue their mission of being a place where people come together and share.

Keywords: *Ahilik, Village room, Economic and Social Activities, Göynük.*

1503-1507 TARİHLİ ŞER'İYYE SİCİLİ İŞİĞINDA GÖYNÜK'TE SOSYAL VE EKONOMİK HAYAT

Doç. Dr. Rasit GÜNDOĞDU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

rasit.gundogdu@sbu.edu.tr

ÖZET: Osmanlı devri şer'î mahkemelerinde kadılar tarafından tutulan kayıtlara şer'iyye sicilleri denilmektedir. Siciller Osmanlı tarihinin; kültür, aile, toplum, ekonomi, hukuk gibi birçok sahası için önemli kaynak metinlerdir. Söz konusu bu olan Göynük Şer'iyye Sicili, Sultan İkinci Bayezid devrine ait olup H. 908-912 / M. 1503-1507 tarihlerini ihtiva etmektedir. Taşra sicilleri arasında Bursa'nın 24, Kayseri'nin 2 adet sicilinden sonra en erken tarihli sicil defteri olan Göynük Şer'iyye Sicili'nin, bugün Osmanlı Arşivi'nde bulunan ve 18. asır ortalarından başlayan Göynük'e ait diğer şer'iyye sicillerinden takriben 250 yıl daha erken tarihli olması, kıymet ve ehemmiyetini artırmaktadır. Göynük tarihine önemli katkılar yapacak mahiyette toplam 140 adet hükmün yer aldığı defterde, suret ve meal olarak 10'a yakın ferman, ihtisab kanunnamesi, piyade siyasetnamesi, beylerbeyi beratı gibi muhtelif kayıtlar yanında Akşemseddin hazretlerinin oğlu meşhur mutasavvıf şair Hamdi Çelebi ile ilgili de bir hüküm bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Şer'iyye Sicili, Göynük Şer'iyye Sicili.*

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN GÖYNÜK IN THE LIGHT OF THE SHARIA REGISTRY DATED 1503-1507

ABSTRACT: The records kept by the kadis in the sharia courts of the Ottoman period are called sharia registers. Registers of Ottoman history; They are important source texts for many fields such as culture, family, society, economy and law. The Goynuk Sharia Registry in question belongs to the reign of Sultan Bayezid II and contains the dates H. 908-912 / M. 1503-1507. Göynük Şer'iyye Registry, which is the earliest dated registry after Bursa's 24 and Kayseri's 2 registry registers among provincial registers, is one of the other Şer'iyye Registers of Göynük, which is in the Ottoman Archives and started from the middle of the 18th century. The fact that it is dated approximately 250 years earlier increases its value and importance. In the book, which contains a total of 140 decrees that will make important contributions to the history of Göynük, there are nearly 10 edicts in terms of copies and meanings, various records such as the issuance code, the infantry policy, the beylerbeyi charter, as well as a provision about the famous sufi poet Hamdi Çelebi, the son of Akşemseddin.

Keywords: *Goynuk, Court Registry, Goynuk Court Registry.*

DİJİTAL BİR ARŞİV MODELİ ÖNERİSİ: GÖYNÜK HAFIZASI

Rıdvan GENÇER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/ Doktora Öğrencisi
gencerrdvan@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Azize AKTAŞ YASA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
yasa_a@ibu.edu.tr

Prof. Dr. Adnan ALTUN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
aaltun@ibu.edu.tr

ÖZET: Günümüz bolluk çağında kültürel hafızayı bütün yönleriyle geleceğe taşımanın en önemli yolu bir arşiv sisteminde efektif bir biçimde korumaktır. Arşiv anlayışı dijitalleşme ile birlikte geleneksel yapının dışına çıkarak yeni bir özellik kazanmış hatta temel tanımı bu doğrultuda değişmiştir. Eski geleneksel arşivcilik, materyallerin tasnif edilip sistematik bir yapı içinde korunumu esasına dayanmaktaydı. Dijitalleşme bu durumu tersine çevirerek arşivciliğe yeni boyutlar kazandırmıştır. Matbu olan eserlerin sayısallaştırılıp dijitalle aktarılması ve dijital doğan verilerin korunması, tasnif edilmesi, dolaşıma dahil edilerek ulaşılabilir olması ve üzerinde her türlü inceleme ve analiz işlemin yapılabilir olması dijital arşivlerin en önemli özellikleri arasında gösterilebilir. Amaç sadece korumak değil korumanın yanında korunan materyallerin tamamının bilimsel ve kültürel çalışmalara kaynaklık edecek bir etkileşim mecrasına dönüşmesini sağlamaktır. Yerel tarihin ve kültürel hafızanın bütün boyutlarının korunması, halihazırda yaşatılması ve geleceğe aktarılması için dijital bir arşiv sistemi büyük öneme sahiptir.

Bu çalışmanın amacı Göynük'ün tarihi ve kültürel hafızasının dijital bir biçimde korunup kullanıcılar tarafından kolaylıkla ulaşılabilir bir arşiv yapısının nasıl olması gerektiğine yönelik etkileşimli bir model önerisi sunmaktır. Kültürel hafızanın unsurlarının saklandığı bir depo olmaktan ziyade interaktif bir yapıda canlı bir arşiv modelinin geliştirilmesi öncelikli amaçlar arasında yer almaktadır. Bu amaçtan hareketle arşiv sistemi mobil canlı bir uygulama aracılığıyla kullanıcıların her yerde erişimine ve etkileşimine açık olacaktır. Bu sayede arşiv yapısı üzerinden kitle kaynak yoluyla veri toplamaya hizmet etmesi hedeflenmektedir. Zaman süreklilik ve değişim bağlamında mobil uygulama aracılığıyla Google haritalar üzerine gömülü Göynük'ün gerçek zamanlı bir versiyonu yer alacaktır. Kullanıcılar Göynük'te sanal veya gerçek zamanlı gezerken bir esere tıkladığında veya nesneye kamera tuttuğunda nesnenin zaman içinde geçirdiği bütün değişimleri eski ve yeni fotoğraflar üzerinden periyodik olarak görme şansına sahip olacaktır. Efektif arşiv modeli ile Göynük'ün şehir katmanları (HyperCity) arasında gezmek mümkün hale gelecektir. Bunun bireyler ile arşiv arasında etkileşimli bir yapının oluşmasına hizmet etmesi beklenmektedir. Etkileşim boyutları olarak; gezi etkileşimi, kültürel etkileşimler (yemek semineri örnek olarak Uhd semineri, yöresel kıyafetler vb) ve tarihsel etkileşim boyutları tespit edilerek seminerler gerçekleştirilecektir. Örnek bir arşiv modelin geliştirilmesi amacıyla dünyadaki önemli yerel dijital arşivler incelenecektir. İncelenen arşivlerden elde edilen veriler ışığında Göynük hafızasının korunması ve kullanıcıların erişimine sunulması için etkileşimli bir dijital arşiv sisteminin inşa edilmesine yönelik bir model önerisi sunulacaktır. Çalışmanın amacından hareketle dijital bir arşiv yapısının unsurları, verilerin toplanması, arşivlenecek tarihsel ve kültürel materyallerin sunumu, korunması, kullanıcı erişimi, farklı kullanıcılara sunulacak tematik hizmetler ve arşivin sürdürülebilir bir yapıda olması için gerekli olan adımlar tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, kültürel hafıza, dijitalleşme, dijital arşiv.

A DİĞİTAL ARCHİVE MODEL PROPOSAL: GOYNUK MEMORY

In today's era of abundance, the most important way to carry cultural memory to the future with all its aspects is to preserve it effectively in an archive system. The understanding of archives has gained a new feature by going beyond the traditional structure with digitalization and even its basic definition has changed in this direction. The old traditional archiving was based on the classification of materials and their preservation in a systematic structure. Digitization has reversed this situation and brought new dimensions to archiving. Digitizing and transferring printed works to digital, protecting and classifying digital data, making it accessible by inclusion in circulation and making all kinds of examination and analysis processes can be shown among the most important features of digital archives. The aim is not only to protect, but also to ensure that all the protected materials remain in a focus of access that will serve as a source for scientific and cultural studies. A digital archive system is of great importance for the preservation and transfer of all aspects of local history and cultural memory to the future.

The aim of this study is to present an interactive model proposal on how the historical and cultural memory of Goynuk should be preserved in a digital way and an archive structure that can be easily accessed by users. Rather than being a repository where the elements of cultural memory are stored, the development of a living archive model in an interactive structure is among the primary objectives. Based on this purpose, the archive system will be open to users' access and interaction everywhere through a mobile live application. In this way, it is aimed to serve to collect data through crowdsourcing through the archive structure. In the context of time continuity and change, there will be a real-time version of Goynuk embedded on Google maps via the mobile application. When users click on an artifact or hold a camera to the object while visiting Goynuk in virtual or real time, they will have the chance to periodically see all the changes that the object has undergone over time through old and new photographs. With the effective archive model, it will be possible to travel between the city layers (HyperCity) of Goynuk. It is expected that this will serve to create an interactive structure between individuals and the archive. As interaction dimensions, trip interaction, cultural interactions (food seminar, for example Uhud seminar, local clothes etc.) and historical interaction dimensions will be determined and seminars will be held. In order to develop an exemplary archive model, important local digital archives in the world will be examined. In the light of the data obtained from the examined archives, a model proposal will be presented for the construction of an interactive digital archive system for the preservation of Goynuk's memory and making it accessible to users. Based on the purpose of the study, the elements of a digital archive structure, the collection of data, the presentation of historical and cultural materials to be archived, their protection, user access, thematic services to be offered to different users and the necessary steps for the sustainability of the archive will be determined. Necessary steps will be determined and a model proposal will be developed.

Keywords: Goynuk, cultural memory, digitalization, digital archive.

DİJİTALDE GÖYNÜK: GÖYNÜK ÜZERİNE BİR YOĞUN VERİ ÇALIŞMASI

Rıdvan GENÇER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/ Doktora Öğrencisi
gencerrdvan@gmail.com

Prof. Dr. Adnan ALTUN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
aaltun@ibu.edu.tr

ÖZET: Dijital dönüşüm ile birlikte insanların ikinci yaşam mekanları siber uzay olmuştur. Gerçek hayatta deneyimlenen tecrübe ve yaşantıların kaynağı ve kök zamanı fiziksel dünya iken, sanal dünyada yaşantının zamanı ve mekânı sürekli olarak değişen ve dijitalin 0'lar ve 1'lerle yaratılan veri paketlerinin dizimi ile zenginleşen akışkan bir kaynağı bulunmaktadır. Gerçek hayatta bir mekânın kendi içinde barındırdığı bütün nesneler fiziksel bir varlık temeline dayanmaktadır. Fakat dijital dünyada bir varlık ancak onun temsilini içeren veri paketlerinin zenginliğine dayanmaktadır. Söz gelimi gerçek dünyadaki bir şehrin tarihsel geçmişi hafıza unsurları sayılabilecek sayısız nesne ve kültürel davranış kalıbında gizil olarak bulunmaktadır. Birey, her adımda kentin tarihsel gerçekliğine tanıklık eden unsurlarla fiziksel olarak karşılaşabilir. Dijitalde yer alan varlığı ise gerçek hayattan beslenmekte ve bireylerin sağladıkları veri ile ayrıntılı bir biçim kazanmaktadır. Sanal dünyada bireyin mekanla kurduğu etkileşim önemli hale gelmektedir. Bu etkileşim mekânın sanal temsilinden ziyade gerçekliğini de etkileyebilir. Bu noktadan hareketle hem sanal anlamda hem de gerçek anlamda önemli çıktılar elde edilmesini sağlayabilir.

Bu çalışma iki ana hedef üzerine inşa edilmiştir. İlk olarak Göynük'ün sanal dünyadaki temsilini tespit etmek ikincisi ise dijital temsilden hareketle gerçek Göynük'e dair bazı çıkarımları ortaya koymaktır. Bu çalışmanın temel amacı tarihsel ve kültürel olarak büyük bir tarihe sahip olan Göynük'ün dijital dünyada yer alan varlığının temsilini ortaya çıkarmak ve bu temsil üzerinde çeşitli değerlendirmelerde bulunmaktır. Yapılan değerlendirmeler ise veri odaklı olarak gerçekleştirilecek, bu değerlendirmelere yönelik yansıtıcı bir süreçle gerçek Göynük'e dair veriye dayalı olarak önerilerde bulunulacaktır. Temelde araştırmacının değil verinin konuşturulması hedeflenmektedir. Çalışmada dijital dünyada Göynük ile ilgili yer alan bireysel yorumlar, gezi notları, güzergâh önerileri ve turizm sayfalarındaki bilgiler gibi veriler incelenecektir. Yapılan inceleme neticesinde Göynük'ün dijital dünyada yer alan verilerinden yola çıkarak dijitalde olmayan önemli unsurları tespit edilerek genel bir örüntüye ulaşmak amaçlanmaktadır. Elde edilen genel örüntüden hareketle Göynük'ün dijital dünyadaki temsilinin geliştirilmesi, Göynük şehrinin bütün kültürel mirası ve değerleriyle marka bir şehir haline gelmesi için öneriler ve stratejiler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, dijitalleşme, dijital göynük, yoğun veri.

GOYNUK IN DIGITAL: AN INTENSIVE DATA STUDY ON GOYNUK

ABSTRACT: With the digital transformation, cyberspace has become the second living space of people. While the source and root time of real-life experiences is the physical world, the time and space of life in the virtual world has a fluid source that is constantly changing and enriched by the sequence of data packets created with digital 0's and 1's. In real life, all the objects that a space contains are based on a physical existence. But in the digital world, an entity is based only on the wealth of data packets that contain its representation. For example, the historical past of a city in the real world is hidden in countless objects and cultural behavior patterns that can be counted as memory elements. The individual

may physically encounter elements that testify to the historical reality of the city at every step. Its digital presence, on the other hand, is fed from real life and gains a detailed form with the data provided by individuals. In the virtual world, the interaction of the individual with the space becomes important. This interaction can affect the reality of the space rather than its virtual representation. From this point of view, it can provide important outputs both in virtual and real sense. This study is built on two main goals. The first is to determine the representation of Goynuk in the virtual world, and the second is to reveal some inferences about the real Goynuk from the digital representation. The main purpose of this study is to reveal the representation of Goynuk, which has a great historical and cultural history, in the digital world and to make various evaluations on this representation. Evaluations will be carried out on a data-driven basis. Recommendations will be made based on the data on the real Goynuk, with a reflective process for the evaluations made. Basically, it is aimed to make the data talk, not the researcher. In the study, data such as individual comments, travel notes, route suggestions and information on the tourism pages about Goynuk in the digital world will be examined. As a result of the examination, it is aimed to reach a general pattern by determining the important elements that are not in the digital world, based on the data of Goynuk in the digital world. Based on the general pattern obtained, suggestions and strategies will be developed to improve the representation of Goynuk in the digital world and to make Goynuk a brand city with all its cultural heritage and values.

Keywords: *Goynuk, digitalization, digital Goynuk, thick data.*

GÖYNÜK VE ABŞERON İLÇELERİ: KÜLTÜREL KİMLİK, ORTAK VE FARKLI GELENEKLER

Prof. Dr. Sabina NEMATZADE

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü
nematzadesabina@yahoo.com

Doç. Dr. Sabira NEMATZADE

Bakü Devlet Üniversitesi
sabiranematzade@yahoo.com

ÖZET: Halkların kültürünü, milli kimliğini oluşturan, daha doğrusu onun maneviyatını, zevkini, sosyal, dini ve felsefi düşüncesini, etik ve estetik tasavvurlarını yansıtan gelenekleri vardır. İslamı kabul eden Türk halkları da, yeni dinin temel prensiplerine aykırı olmayan kendi kültürel öğelerini, geleneklerini Müslüman ideolojisine sadık olarak, onun ahlaki değerleri etrafında Türk-İslam sentezi ile formalastırmışlardır.

Büyük şehirlerde aparılan sorgular sonucunda varılan kanaatlar şu ki, uzun tarihi sınıklardan geçmiş gelenekler bazan lüzumsuzlaşır. Ama bazan yad unsurlarının tesirine toplumda daha çok rastlanılır. Buna rağmen geleneklerin muhafaza edilmesi için elinden geleni esirgemeyen kurumlar, bilim adamları vardır.

Bu tekzip edilmezdir ki, gelenekler aile Enstitüsü etrafında teşekkül buluyor: kız gördü, kız isteme, nişan, kına gecesi, nikah, töreni, düğün, daha sonra dünyaya göz açan bebek ile ilgili gelenekler: isim koydu, diş hediye, sünnet düğünü; bayram törenleri, Nevruz ve Hıdrellez gelenegi...

Göynük ve Abşeron ilçelerinin geleneklerindeki benzerlik ve farklılıkların araştırılmasıyla, analiz edilmesiyle kültürel, sosyal, milli, manevi vd. acıdan oldukça ilginç materyallerin ortaya çıkacağına inanıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Abşeron, kültür, gelenek, bayram, aile.

GÖYNÜK AND ABSHERON DISTRICTS: CULTURAL IDENTITY, COMMON AND DIFFERENT TRADITIONS

ABSTRACT: Peoples have traditions that constitute their culture, national identity, or rather reflect their spirituality, taste, social, religious and philosophical thought, ethical and aesthetic conceptions. The Turkish peoples who accepted Islam have also formed their own cultural elements and traditions, which are not contrary to the basic principles of the new religion, with a Turkish-Islamic synthesis around its moral values, faithful to the Muslim idealology.

The conclusions reached because of the inquiries made in the big cities are that the traditions that have passed through long historical tests sometimes become unnecessary. However, sometimes the influence of foreign elements is more common in society. Despite this, there are institutions and scientists who do their best to preserve traditions.

It is indisputable that the traditions are formed around the family Institute: seeing a girl, asking for a girl, betrothal, henna night, wedding ceremony, wedding, then baby born traditions: named, tooth gift, circumcision wedding; holiday ceremonies, Nevruz and Hidrellez tradition...

We believe that by researching and analyzing the similarities and differences in the traditions of Göynük and Absheron districts, very interesting materials will emerge from cultural, social, national, spiritual and other aspects.

Keywords: Göynük, Absheron, culture, tradition, holiday, family.

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE TURİZM ETKİLEŞİMİNDE SAKİN ŞEHİR GÖYNÜK

Arş. Gör. Dr. Seda Senem ALPAYKUT BAYRAK
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
alpaykuts@gmail.com

ÖZET: Göynük; tarihi kentsel yerleşim dokusu içinde tescilli sivil mimarlık örnekleri olarak tarihi Osmanlı yapıları ve geleneksel Türk evleri, yöreye has ve tescilli dokumaları, tahta oymacılığı ve ahşap işçiliği, yerel mutfağı, altı merkez mahallesi yanında 66 köyü ile kırsal nitelikleriyle birlikte zengin bir kültürel miras barındırır. 2018 itibarıyla kentsel sit alanı içinde 158 tescilli sivil yapısı bulunur.

Bu çalışmanın amacı Göynük'ün kentsel planlama ve korumadaki güncel durumunu ortaya koymaktır. Çalışma; Göynük'te yürütülen kültürel mirası koruma eylemleri, Göynük için belirlenen turizm stratejileri ve yürütülen turizm faaliyetleri, Cittaslow (Sakin Şehir) unvanı ile yaşanan kentsel değişimleri kapsar. Niteliksel yöntem ile Göynük kent merkezinde yarı- yapılandırılmış görüşme ve anketlerle veriler elde edilmiştir. Kamu kurumları, yerel yönetim, yerel halk ve esnaf, kenti ziyaret eden yerli turistler ile Mayıs- Ekim 2022 tarihleri arasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma sonucunda şu sonuçlara varılmıştır: Kültürel mirası korumada kurumların güncel planları vardır fakat uygulamada sorunlar mevcuttur. Yerel halk kentin kültürel mirasının farkındadır, kurumsal koruma stratejilerinden haberdardır. Tüm aktörler için Sakin şehir unvanı bir kazanımdır ve turizm faaliyetlerini olumlu etkilemiştir. Esnaf Göynük'te turizmin yavaş geliştiğini, yerel halk da turizme dayalı bir ekonomiye sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Yerli turistler, Göynük'ün özgün bir kentsel dokusu olduğunu ve bir rota üzerinde uğrak noktası olarak kenti ziyaret ettiklerini ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürel miras koruma, Sakin Şehir, turizm gelişimi.*

PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE AND TOURISM INTERACTION IN THE CALM CITY GÖYNÜK

ABSTRACT: Göynük contains a rich cultural heritage with historical Ottoman buildings and traditional Turkish houses as registered examples of civil architecture within the historical urban settlement, locally registered weavings, wood carving and woodworking, local cuisine and six central neighborhoods as

As a result of the study, the following conclusions were obtained: Institutions have up-to-date plans in protecting cultural heritage, but there are problems in implementation. Local people are aware of the city's cultural heritage and are aware of institutional conservation strategies. For all actors, Cittaslow is an achievement of the city and has positively affected tourism activities. Tradesmen stated that tourism has developed slowly, and the local people stated that the economy of the city is not based on tourism. Local tourists stated that Göynük has a unique urban pattern and they visit the city as a stopping point on a route.

Keywords: *Conservation of cultural heritage, Citta Slow, tourism development.*

TARİHİ BİR ROMAN KAHRAMANI: GÖYNÜKLÜ AKŞEMSETTİN

Doç. Dr. Selami ALAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
alanselami@gmail.com

ÖZET: Kurmaca metinler olan romanlarda, okura bir rol-model sunmak isteyen yazarlar için en büyük problemlerden biri kahraman oluşturmaktır. Çünkü tamamen hayalî bir biçimde oluşturulacak kahramanı karaktere dönüştürmek ve onu, okurun kabul edip örnek alacağı bir biçime büründürmek oldukça zordur. Bu noktada yazarlar için kolay bir yol, tanınmış şahsiyetleri roman kahramanı olarak işlemektir. Elbette, seçilen kişi halk tarafından ne kadar tanınmış olursa olsun, romanın kurmaca âleminde yazara göre yeniden şekillenecektir. Aslında yazar için bu şekillendirmeyi yapmak, hayalî bir kahraman oluşturmakla eşdeğerdir. Tanınmış şahsiyetlerin seçilmesindeki kolaylık ise okurun kahramanı kabullenmesinde ortaya çıkar. O kahramanın karakteri, kişiliği hakkında ön bilgiye sahip olan okur, onun taşıyacağı değerleri öğrenmeye de yatkın demektir. Zira okur, roman kahramanı olarak verilen kişiye ilgi duymasa veya o kişi hakkında bilgi edinmek istemese eseri okumak için vakit ayırmaz. Bu açıdan, tanınmış büyük şahsiyetlerin roman kahramanı olarak rol-modelliklerinin, hayalî kahramanlara göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Türk edebiyatının roman türüyle tanıştığı günden bugüne kadar, birçok tanınmış büyük şahsiyet roman kahramanı olarak romanlarda yer bulmuş ve bulmaktadır. Bu şahsiyetler arasında yer alan isimlerden biri de Akşemsettin Hazretleri'dir. Daha ziyade İstanbul'un fethinde üstlendiği manevî rolle on beşinci

yüzyıldan günümüze değin halkın zihninde ve gönlünde yer eden Akşemsettin Hazretleri, aslında dünya tarihinde mikroptan bahseden ilk kişi olması; manzum ve mensur birçok eser kaleme alması; Şam, Amasya, Şemdinli, Osmaniye, Halep, Antep, Kayseri, Sivas, Ankara, Beypazarı, Evlik, Bursa, Edirne, İstanbul, Kütahya, Aydın, Osmancık, Boyabat ve nihayetinde Göynük olmak üzere farklı yerlerde bulunması gibi birçok yönüyle günümüz insanının tanınması gereken örnek şahsiyetlerdendir. Bu kapsamda yapılan çalışmada, Turgut Güler'in kaleme aldığı *Değirmen Taşı/ Akşemseddin'in Romanı* adlı eser incelenmiş ve Akşemsettin Hazretleri'nin kurgu içerisinde nasıl tanıtıldığı, hangi özelliklerinin ön plana çıkarıldığı, Göynük ve Göynüklülerle olan ilişkisinin nasıl anlatıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Akşemsettin, Göynük, Turgut Güler, Değirmen Taşı/ Akşemseddin'in Romanı, Türk Romanı, İdeal Kahramanlar.*

AN HISTORICAL NOVEL CHARACTER: AKŞEMSETTIN FROM GOYNUK

ABSTRACT: One of the biggest problems for novelists who want to present a role-model to the reader is to create a character. Because it is quite difficult to turn the person into a character and ensure that the reader accepts and imitates him. An easy way for writers on this subject is to make well-known personalities the protagonists of the novel. Of course, no matter how well-known the Chosen One is to the public, the author will shape it according to himself. In fact, for the author, doing this shaping is tantamount to creating an imaginary character. The ease with which well-known personalities are chosen as the character of the novel is in the reader's acceptance of the character. The reader, who has preliminary knowledge of the character, is capable of learning the values that the character will bear. Because he does not read the work if he is not interested in the person given as the character of the novel or does not want to learn. Therefore, role-models of well-known big figures as novel characters are more effective than imaginary characters.

In Turkish literature, many well-known figures have been described as novel characters. One of these personalities is Akşemsettin. Akşemsettin is better known to the people for his spiritual role in the conquest of Istanbul. In fact, he is the first person in the history of the world to mention microbes. He wrote many works in the style of poetry and prose. He traveled different places including Damascus, Amasya, Şemdinli, Osmaniye, Aleppo, Antep, Kayseri, Sivas, Ankara, Beypazarı, Evlik, Bursa, Edirne, İstanbul, Kütahya, Aydın, Osmancık, Boyabat and finally Göynük. Therefore, he is one of the role models that today's people should recognize in many ways. In this study, *Değirmen Taşı / Akşemseddin'in Romanı*, authored by Turgut Güler, has examined. He has tried to determine how Akşemsettin was introduced in the novel, which features were brought to the fore, and how his relationship with Göynük and people of Göynük has been described.

Keywords: *Akşemsettin, Göynük, Turgut Güler, Değirmen Taşı/ Akşemseddin'in Romanı, Turkish Novel, Ideal Characters.*

1950'LERDE BOLU'DA BİR İLÇE GAZETESİ: GÖYNÜK SESİ

Prof. Dr. Selami ÖZSOY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi

ozsoy_s@ibu.edu.tr

ÖZET: Bolu'da gazetecilik faaliyetleri Bolu Liva Matbaası'nın 1913 yılında kurulması ile başlamış ve Bolu'nun resmî gazetesi hüviyetindeki Bolu gazetesinin ilk sayısı 2 Ocak 1913 tarihinde bu matbaada basılmıştır. Bolu gazetesi, 1980'li yıllara kadar yayımlanarak şehrin en uzun soluklu yayın organı olmuştur. Dertli gazetesinin 1928 yılında kapanışının ardından tek parti iktidarı döneminde 1946 yılına kadar Bolu'da vilayetin resmi Bolu gazetesinin dışında bir gazete yayınlanmamıştır. Çok partili hayata geçişin ardından ülkede çok sayıda gazete yayımlanmaya başlamıştır. Yeni yerel gazetelerin bir kısmı ilçe merkezlerinde basılmıştır. Bu çalışmada Cumhuriyet döneminde Bolu'nun Göynük ilçesinde yayınlanan ve bugüne kadar ilçede yayınlanmış tek basılı gazete olma özelliğini koruyan Göynük Sesi gazetesi incelenmiştir. Çok partili hayata geçiş sonrası 1954 yılında yayınlanmaya başlayan gazetenin yayın ömrü yaklaşık bir buçuk yıl olmuş ve 25 Haziran 1956 tarihli 71. sayısı ile kapanmıştır. Gazetenin ilk sayısında yayınlanan sunuş yazısında iktidardaki Demokrat Parti'nin çalışmaları övülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Basın, yerel basın, Göynük Sesi gazetesi.

A DISTRICT NEWSPAPER IN BOLU IN THE 1950s: GÖYNÜK SESİ

ABSTRACT: Journalism activities in Bolu started with the establishment of Bolu Liva Printing House in 1913, and the first issue of Bolu newspaper, which was the official newspaper of Bolu, was printed in this printing house on January 2, 1913. The Bolu newspaper was published until the 1980s and became the longest-running publication of the city. After the closure of Dertli newspaper in 1928, no newspaper other than the official Bolu newspaper of the province was published in Bolu until 1946 during the one-party rule. After the transition to the multi-party system, many newspapers began to be published in the country. Some of the new local newspapers were published in district centers. In this study, Göynük Sesi newspaper, which was published in the Göynük district of Bolu during the Republican period and has remained the only printed newspaper published in the district, has been examined. The newspaper, which started to be published in 1954 after the transition to the multi-party system, lasted about one and a half years and was closed with its 71st issue dated 25 June 1956. In the introductory article published in the first issue of the newspaper, the work of the ruling Democratic Party was praised.

Keywords: Press, local press, Göynük Sesi newspaper.

TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLERİ İLE YAŞAYAN KENT: GÖYNÜK

Seray ALTUNÖZ

Bolu Bilim ve Sanat Merkezi / Sosyal Bilgiler Öğretmeni

serayinancur@hotmail.com

ÖZET: Türk kültürü, değerlerinin çeşitliliği ve zenginliği açısından dikkat çekmektedir. Uluslararası sözleşmelerle korunan tarihi ve kültürel miras ürünleri birçok değeri içinde barındırmaktadır. Somut olan ve olmayan kültürel miras unsurlarının gelecek nesillere aktarılması, sadece günümüz temsilcilerinin değil sonraki kuşakların da bu unsurları bilmesi, uygulaması en temel sorunlardan biridir. Kültürel mirasın yok olma tehdidi altında olması, herhangi bir parçasının zarar görmesi ya da yok

olması, bütün dünya insanların mirasının zarar görmesi anlamına gelmektedir. Kültürel mirası yaşatarak korumak için bu mirası farklı yönleri ile ele almak, korumak ve gelecek nesillere aktarmak gerekmektedir. Kültürel mirası korumak bir milletin kişilerinin sorumluluğunda olduğu kadar, geniş kitlelere hitap eden medya araçlarının da sorumluluğundadır.

Karadeniz'in güneybatısında Bolu şehrine bağlı olan Göynük, doğal ve tarihi güzellikleriyle ön plana çıkan şirin bir ilçedir. Somut olan ve olmayan kültürel miras değerlerinin çeşitliliği açısından yaşayan miras da denilebilen unsurlarının varlığı ile önem kazanmaktadır. Kültürel zenginlikler açısından baktığımızda, Göynük'ün hem tarihi hem de kültürünü koruyabilmiş Anadolu'nun az görülen yerlerinden biri olduğu fark edilebilmektedir. Erken zamanlardan itibaren yerleşim yeri olan Göynük farklı isimlerle anılsa da "Diyar-ı Akşemseddin" olarak bilinip tanınan bir yerleşim yeri olmuştur. İpekyolu Belediyeler Birliği ve "Sakin Şehir" unvanına sahip olan Göynük, doğallığını korumuş, zengin kültürel belleği ile geleneklerini sürdürmeye devam etmektedir.

Literatür taraması, medya takibi-çözümlemesi, anket, alan gezisi ve görüşme tekniklerinin kullanıldığı bu çalışmada ortaya çıkan tespitler sonuç bölümünde tartışılmıştır. Çalışmalarda Göynük'ün mimari eserleri, el sanatları, yöresel mutfak kültürü, yöresel kıyafetleri, sözlü kültür ve anlatımları, festivalleri ile yaşayan köklü değerlere ve kültürel miras değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu özelliklerinin kültür turizmi açısından doğru değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlerin medyaya yansımaları incelenmiş, Göynük'ün tanınmasında medyanın etkisinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, ortak miras, medya, Bolu, Göynük.*

LIVING CITY WITH ITS HISTORICAL AND CULTURAL VALUES: GÖYNÜK

ABSTRACT: Turkish culture draws attention in terms of the diversity and richness of its values. Historical and cultural heritage products protected by international conventions contain many values. Transferring tangible and intangible cultural heritage elements to future generations is one of the most fundamental problems, not only for today's representatives, but also for the next generations to know and apply these elements. The fact that the cultural heritage is under the threat of extinction, any part of it is damaged or destroyed means that the heritage of all people of the world is damaged. Protecting cultural heritage is not only the responsibility of the people of a nation, but also the responsibility of the mass media.

Göynük, which is connected to the city of Bolu in the southwest of the Black Sea, is a charming town that stands out with its natural and historical beauties. In terms of the diversity of tangible and intangible cultural heritage values, it comes to the fore with the presence of elements that can be called living heritage. Göynük, which has the title of Silk Road Municipalities Union and "Calm City", has preserved its naturalness and continues to maintain its traditions with its rich cultural memory.

The findings of this study, in which literature review, media monitoring-analysis, survey, field trip and interview techniques were used, are discussed in the conclusion section. In the determinations made, it has been determined that Göynük has cultural heritage values with deep-rooted values that live with its architectural works, handicrafts, local cuisine culture, local clothes, oral culture and expressions, festivals. The reflections of these values on the media were examined, and it was determined that the influence of the media was not sufficient in the recognition of Göynük.

Keywords: *Culture, common heritage, media, Bolu, Göynük.*

GÖYNÜK SÖZLÜ GELENEĞİNDE AKŞEMSEDDİN VE ÖMER SİKKÎN DEDE

Doç. Dr. Serdar UĞURLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

sugurlu@ibu.edu.tr

ÖZET: Hacı Bayram-ı Velî'nin müritlerinden olan Akşemseddin ve Ömer Sikk'in Dede 15. yüzyılın önemli sûfî temsilcilerindendirler. Akşemseddin Şemsiyye-yi Bayramiye'nin kurucusu olmuş, Ömer Sikkîn Dede ise orta devir Melâmîliğin başlatıcısı olarak Melâmiye-yi Bayramiye'nin kurucusu kabul edilmiştir. Haklarında çeşitli tasavvufî metinlerde ve eserlerde bilgiler bulunan bu iki mutasavvıf hakkında günümüzde hala yaşamakta olan pek çok sözlü anlatımın da var olduğu görülebilmektedir. Bu yönde geçmiş senelerde BAİBÜ, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi ve öğrencileri olarak saha çalışmaları düzenlenmiş ve sahadan, bazı kaynak kişilerden Akşemseddin ve Ömer Sikkîn Dede ile ilgili olarak sözlü anlatılar derlenmiştir. Mevcut çalışmamızda işte bu sözlü anlatılara yer verilecek ve bu sözlü anlatılar yorumlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, Ömer Sikkîn Dede, Göynük, Bayramilik, Melâmîlik.*

AKSEMSSEDDIN AND ÖMER SİKKÎN DEDE IN GÖYNÜK ORAL TRADITION

ABSTRACT: Akşemseddin and Ömer Sikk's Dede, who were followers of Hacı Bayram-ı Veli, were important Sufi representatives of the 15th century. Akşemseddin was the founder of Şemsiyye-yi Bayramiye, and Ömer Sikkîn Dede was accepted as the founder of Melâmiye-yi Bayramiye as the initiator of middle age Melâmî religion. It can be seen that there are many oral narratives still alive today about these two mystics, about whom there is information in various mystical texts and works. In this direction, field studies have been organized in the past years as faculty members and students of BAIBU, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, and oral narratives have been compiled about Akşemseddin and Ömer Sikkîn Dede from some of the source people from the field. In our current study, these oral narratives will be included and these oral narratives will be tried to be interpreted.

Keywords: *Akşemseddin, Ömer Sikkîn Dede, Göynük, Bayramilik, Melâmîlik.*

GELENEKSEL ÇARPANA DOKUMA YÖNTEMİNİN GÜNÜMÜZ ÇARPANA DOKUMA YÖNTEMİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI VE GÖYNÜK TOKALI DOKUMA DESENLERİNİN ÇARPANA DOKUMAYA UYARLANMASI

Öğr. Gör. Sevgi YÜKSEL UZUNÖZ

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi

yukseluz@uludag.edu.tr

ÖZET: Geleneksel dar dokumalar “kolon dokumalar” üretim yöntemine göre iki başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar gücülü (kartsız) dar dokumalar ve kartlı dar dokumalar olarak ele alınmaktadır. Kolon dokumaların üretim yöntemleri kullanım alanlarını belirlemektedir. Gücülü (kartsız) kolon dokumaların daha çok sarma dolama ve çok mukavemet gerektirmeyen alanlarda taşıma ve kaldırma işlerinde kullanılırken, çarpana kartı (levha) ile dokunan dar dokumaların ağırlık kaldırmada, bağlamada ve daha çok mukavemet gerektiren alanlarda kullanıldığı görülmektedir.

Geleneksel çarpana dokuma n hazırlık işlemleri açık havada ve yere çakılan iki kazık arasına çözünerek yapılır. Kapalı ev içi mekanlarda ise bir ucu duvara çakılan bir çiviye bağlanan zgnn diğer ucu dokuyucunun beline dolanan bir kemere bağlanarak çözgü gerginliği sağlanmaktadır.

Kollektif hafızada yer alan dokuma motifleri genellikle simetrik düzende yer almaktadır. Bu uygulama tek yöne hareket eden çarpana dokuma kartlarının oluşturduğu burguyu çözmek ve desen alternatifleri oluşturmak için uygulanmaktadır. Desenin zg boyuna olan simetrisi çarpana kartlarının yn değiştirmesi ile yapılmaktadır.

Günümüzde ki uygulama çarpana dokuma kartların ileri-geri döndürülmesi ile oluşmaktadır. Diğer ülkelerde de bu yöntem uygulanmaktadır. Bilgisayar desen programları bu yöntem üzerine geliştirilmiştir.

Geleneksel dokuma yöntemlerinde dokuyucu, desenin devamı olan bir sonraki dokuma hareketini belirlerken; çözgü ipliğinin rengini ve desenin yönünü görmektedir. Bu uygulama günümüzde kağıt çıktılar üzerinde desenlerin hareket planlarının takip edilmesi ile yapılmaktadır. Kullanıma hazır çarpana kartlarının ve i meknda kullanıma uğun portatif dokuma tezgahlarının üretilmiş olması gibi kolaylıklar yeni başlayacak olanları cesaretlendirmektedir.

Göynük yöresel el dokuma tekniklerinde uygulanan “tokalı” motifinin çarpana dokuma tekniği ile dokunarak yeni uygulama alanlarında hayat bulması kültürel miras aktarımına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: arpana Dokuma, Geleneksel arpana Dokuma, arpana Deseni, arpana Dokuma Kartları, Göynük “tokalı” çarpana dokuma.

COMPARISON OF TRADITIONAL TABLET WEAVING TECHNIQUE WITH MODERN TABLET WEAVING TECHNIQUE AND ADAPTATION OF GOYNUK “TOKALI” WEAVING PATTERNS TO TABLET WEAVING

ABSTRACT: Traditional narrow weavings “column weavings” are classified under two titles according to production method. These are handled as band narrow weaving and card narrow weaving. Production methods of band weaving determine fields for use of them. Whereas traditional narrow weaving is used mostly for wrapping, winding, and in domains that do not require endurance in pieces like carrying and lifting, it is observed that narrow weavings woven with card weaving are used in lifting weight, binding and fields that mostly require resistance.

Traditional card weaving preparations are done outdoors and by dissolving between two stakes knocked on the ground. In closed indoor areas, though, warp tension is provided via a warp that is tied with a pin knocked one side on the wall and the other side to a belt which is wrapped around the waist of the weaver.

Weaving patterns taking place in collective memory usually take place on a symmetric system. This practice is applied to solve the spin which band weaving cards moving one side and to form pattern alternatives. Symmetry of the design to warp’ height is made by changing direction of band cards.

Today’ practice occurs by rotating band weaving cards back and forward. The method is practiced in other countries, too. Computer pattern programmes have been developed in this way/method.

In traditional weaving methods, the weaver adjusts the next weave motion which is a sequel of the design s/he views the color of warp and direction of design. Nowadays, this practice is implemented by monitoring movement plans of designs on the printed paper. Facilities such as ready to use banned cards and production of portable, suitable to use interior/indoor weaving looms encourages the ones to start new.

Practiced in the methods of Goynuk traditional hand-weave, “Tokalı” motif (a peculiar style of weaving to Goynuk) will contribute transference of cultural heritage if it is brought to life in new fields by being woven with tablet weaving technique.

Keywords: *Tablet weaving, traditional tablet weaving, tablet pattern, tablet weaving cards, Goynuk “tokalı” tablet weaving.*

AKŞEMSEDDİN’İN ÂYETLERİ REFERANS GÖSTEREREK YAPTIĞI YORUMLARININ TEFSİR BİRİKİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Süleyman KAYA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

suleymankaya@ibu.edu.tr

ÖZET: Akşemseddin görüşlerini açıklarken epeyce ayet kullanmış ve hatta bunları düşüncelerine referans göstermiştir. Bu bildiride, Akşemseddin’in açıklamalarının Kur’ân yorumu/tefsiri açısından hangi zemine oturduğu ele alınmıştır. Kur’ân yorumu açısından bakıldığında ilgili ayetlerin doğru kullanılıp kullanılmadığı önemlidir. Tarihi süreçte ayetlerden hareketle ortaya konulan yorumun (tefsir) tutarlı olup olmadığına dikkat edilmiş, içeriğe göre memdûh ve mezmûm tefsir ayırımına gidilmiştir. Tefsir birikimi içerisinde Akşemseddin’in yorumlarının neye tekabül ettiğini tespit önemlidir. Bunu ortaya koyabilmek için bu çalışmada önce genel anlamıyla Kur’ân yorumu yaklaşımları ana hatlarıyla ortaya konulmuş, sonra Akşemseddin’in yorumlarının bu birikim içerisindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. O yorumlarında, İslâm’ın temel kaynakları Kur’ân ve hadis yanında farklı medeniyetlerin kültürel birikimlerinden de faydalanmıştır. Bir bütün halinde bakıldığında onun bu yaklaşımlarının bâtinî/işârî tefsir bağlamında değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bâtînî/işârî yoruma ise tefsir birikimi içerisinde çok sıcak bakılmamıştır. Süreç içerisinde bâtinî ve işârî tefsir ayırımına gidilmiş, bâtinî yorumlara çekince konularak işârî tefsirin İslâm’ın temel kaynaklarıyla daha çok uyumlu olduğu ifade edilmiştir. Öyleyse Akşemseddin’in Kur’ân referanslı yorumları nasıl değerlendirilmelidir?

Konu Akşemseddin’in kendi eserleri üzerinden izlenmeye çalışılmıştır. Eserlerinden hareketle bugüne kadar yapılan çalışmalar dikkate alınmış, bu bağlamda onun Kur’ân temelli yaklaşımlarına tefsir birikimi açısından hangi değerin atfedilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. İşârî tefsir kategorisine tekabül eden bu birikimin tarihsel kökenlerine işaret edilmiştir. İşârî tefsirin Kur’ân ve sünnet yanında farklı kültür ve medeniyet birikimlerinden faydalananı olmasının ve bunlar üzerinde cereyan eden siyasi zeminden etkilenmesinin onu tümüyle değersizleştirip değersizleştirmeyeceği üzerinde durulmuştur. Tefsir birikiminde bâtinî ve işârî tefsir ayırımına gidilmesinin ve ehl-i sünnet geleneği içerisinde işârî yorumun öne çıkartılmasının ilgili kültürlerin faydalı ve güzel yönlerinden istifade edilebileceğini gösterdiğine dikkat çekilmiştir. Haddizatında tefsirin başlangıçta da belli bir kültürel zeminde şekillendiği gerçeğinden hareketle farklı kültürlerden beslenmenin her zaman olumsuz olarak değerlendirilemeyeceği öne çıkartılmıştır. Akşemseddin’in yaklaşımlarının bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiği öngörülmüştür.

THE EVALUATION OF AKSHAMSADDIN'S INTERPRETATIONS WITH REFERENCE TO THE YETIS IN TERMS OF TAFSİR KNOWLEDGE

ABSTRACT: While explaining his views, Akşemseddin used quite a few verses and even cited them as a reference to his thoughts. In this paper, the basis of Akşemseddin's explanations in terms of interpretation/interpretation of the Qur'an is discussed. From the point of view of the interpretation of the Qur'an, it is important whether the relevant verses are used correctly or not. In the historical process, attention has been paid to whether the interpretation (tafsir) put forward by the verses is consistent, and a distinction is made between mamdûh and mezmûm tafsir according to the content. It is important to determine what Akşemseddin's comments correspond to in the accumulation of tafsir. In order to reveal this, in this study, firstly, the approaches to the interpretation of the Qur'an in general were outlined, and then the place of Akşemseddin's interpretations in this accumulation was tried to be determined. In his comments, he benefited from the cultural accumulations of different civilizations as well as the Qur'an and hadith, the main sources of Islam. When viewed as a whole, it is understood that these approaches should be evaluated in the context of esoteric/ishari tafsir. The esoteric/ishari interpretation, on the other hand, was not considered very warmly in the accumulation of tafsir. In the process, a distinction was made between esoteric and ishari tafsir, and reservations were placed on esoteric interpretations and it was stated that ishari tafsir is more compatible with the basic sources of Islam. So, how should Akşemseddin's interpretations of the Qur'an be evaluated?

The subject has been tried to be followed through Akşemseddin's own works. Based on his works, the studies carried out so far have been taken into account, and in this context, it has been emphasized which value should be attributed to his Qur'an-based approaches in terms of tafsir accumulation. The historical origins of this accumulation, which corresponds to the category of Ishari tafsir, are pointed out. It has been emphasized whether the Ishari tafsir benefiting from different cultural and civilizational accumulations besides the Qur'an and Sunnah and being affected by the political ground that takes place on these will completely devalue it or not. It has been pointed out that the distinction between esoteric and ishari tafsir in the accumulation of tafsir and highlighting the ishari interpretation in the tradition of Ahl as-sunnah show that the beneficial and beautiful aspects of the relevant cultures can be benefited from. As a matter of fact, based on the fact that tafsir was shaped on a certain cultural ground in the beginning, it was emphasized that feeding from different cultures could not always be evaluated negatively. It is foreseen that Akşemseddin's approaches should be evaluated in this context.

Keywords: *Tafsir, Qur'an, Akşemseddin, Sufism, Bâtîni-îshârî interpretation.*

GÖYNÜK'TE CİTTASLOW HAREKETİNİN (YAVAŞ/SAKİN ŞEHİR) YAŞLILARA YÖNELİK SOSYAL İÇERME POLİTİKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Sümeyye Beyza ABAY ALYÜZ
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
sbeyzaabay@gmail.com

ÖZET: Yaşlılık insan hayatında art arda kayıpların yaşandığı dönem olarak bilinmektedir. Fiziksel aktivitelerdeki sınırlılık ve sağlık sorunlarının artması ile bireyi sınırlayan yaşlılık dönemi çoğu zaman sosyal çevreyle etkileşimli olarak daha sorunlu bir yaşam dönemine işaret etmektedir. Bu bağlamda

yaşlılık dönemi, insan vücudunda yol açtığı değişimlerle sosyal işlevselliklerini sınırlayan bir mekanizmaya dönüşüyorken aynı zamanda elverişsiz çevre şartlarıyla daha belirgin bir şekilde kendisini göstermektedir. Bu durum yaşlının sosyal yaşamını sürdürebilmesi için ya yaşlının mevcut çevresel şartlara zorunlu uyum sürecini gerektirmekte ya da çevresel şartların yaşlı ihtiyaçlarına uyumlu şekilde dönüştürülmesini gerekli kılmaktadır.

Günümüzde yaşlılık sorunlarının ele alınmasında temel kavramlardan biri sosyal içermedir. Sosyal içirme, kapsayıcı toplum anlayışıyla toplumun tüm kesimlerine olduğu gibi, yaşlıların toplumsal hayata katılımlarının önündeki engellere odaklanarak, sistemlerin, yapıların yaşlı ihtiyaçları açısından yeniden düzenlenmesini salık vermektedir. Bu bağlamda, temel sorun öncelikle mevcut yapılar, sistemler üzerine odaklanmak ve kapsayıcı toplum yapısını tüm kesimler için olanaklı hale getirmektir. Sosyal içirme, temelde her bireyin sosyal yaşama katılımında eşit haklara sahip olmasını ve toplumun tüm kesimlerinin haklarına, ihtiyaçlarına uygun şekilde sosyal ve kültürel sistemlerin düzenlenmesini vurgulamaktadır. Bu durum başta kişilerin hayatlarını sürdürdükleri şehir, mekân şartlarının kapsayıcı bir düşünce sistemi ile oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

Kentsel yaşam tarzı, yaşlı bireylerin hayatlarında sosyal işlevselliklerini engelleyen bir role sahiptir. Kent ve kentte yaşam çevresel şartlarla yaşlıların dezavantajlılıklarını pekiştirmekte ve yaşlıları bu hızlı yarışın gerisinde bırakmaktadır. Günümüzde yaşlıların kentsel yaşam tarzına uyumları ya da uyum problemleri aynı zamanda yaşlıların sosyal hayatlarında karşılaştıkları önemli sorun alanlarına işaret etmektedir. Geleneksel sosyal ilişkilerin uğradığı erozyonla yaşlı bireylerde önemli sosyal destek kayıpları, kentsel dönüşüm uygulamaları ile şehrin hafızasının kaybolması, yüksek katlı binalar ve çok nüfuslu apartmanlar, gelen yoğun göçle şehrin homojen yapısının kaybolması, kentsel mekanların gençlerin ihtiyaçları düşünülerek tasarlanması, teknolojik yeniliklerin sıklıkla kullanılması gibi kentsel yaşamın zorunlukları yaşlının uyum sürecini zorlaştırmaktadır.

Sakin şehir uygulamaları sahip olduğu temel felsefe ile yaşamın zevk alınacak hızlılıkta sürdürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Kentsel yaşam tarzında unutilan, fırsat bulunamayan geleneksel ilişkileri önceleyen ve gelenek- göreneklerine yabancılaşmayan, kentin doğal görünümünü koruyan bir şehir yapısını benimsemektedir. Bu durum yaşlı ihtiyaçları ve sorunları açısından düşünüldüğünde yaşlının sosyal katılım fırsatlarını arttıran bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Göynük, 2017 yılında dünyada “sakin şehir” unvanı alan bölgelerden biri olmuştur. Bu çalışmada, Göynük’ün sakin şehir unvanını almasına sebep olan özellikleri üzerinde durularak, aynı zamanda “yaşlı dostu” bir ilçe olma yolunda bölgedeki yaşlıların sosyal katılım fırsatları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Sakin Şehir, Yaşlılık, Sosyal İçerme.

THE EVALUATION OF THE CITTASLOW MOVEMENT (SLOW/CALM CITY) IN GÖYNUK IN TERMS OF SOCIAL INCLUSION POLICIES FOR THE ELDERLY

ABSTRACT: Old age is known as the period of successive losses in human life. The limitation in physical activities and the increase in health problems indicate a more problematic life period -mostly in interaction with the social environment-, which limits the individual. In this context, while old age turns into a mechanism that limits social functionality with the changes it causes in the human body, it also manifests itself more clearly with unfavorable environmental conditions. In order for the elderly to continue their social life, this situation requires either the compulsory adaptation process of the elderly to the existing environmental conditions or the transformation of environmental conditions in accordance with the needs of the elderly.

Today, one of the basic concepts in dealing with aging problems is social inclusion. Social inclusion, with an inclusive society approach, focuses on the obstacles to the participation of the elderly in social life, as well as all segments of the society, and recommends the rearrangement of systems and structures in terms of the needs of the elderly. In this context, the main problem is to focus primarily on existing structures and systems and to make inclusive society structure possible for all segments. Social inclusion basically emphasizes that every individual has equal rights to participate in social life and the regulation of social and cultural systems in accordance with the rights and needs of all segments of society. This situation necessitates the creation of the conditions of the city and space, where people live, with an inclusive thinking system.

Urban lifestyle has a role in the lives of elderly individuals that hinders their social functionality. Urban and urban life reinforces the disadvantages of the elderly with environmental conditions and leaves the elderly behind in this fast race. Today, the adaptation of the elderly to the urban lifestyle or the adaptation problems point to the important problem areas that the elderly face in their social lives. Significant loss of social support in elderly individuals due to the erosion of traditional social relations, loss of memory of the city with urban transformation practices, high-rise buildings and multi-populated apartments, the loss of the homogeneous structure of the city due to intense immigration, designing urban spaces with the needs of young people in mind, frequent use of technological innovations, etc. Urban life necessities such as these make it difficult for the elderly to adapt.

Cittaslow practices, with its basic philosophy, argue that life should be continued at a speed to be enjoyed. It adopts a city structure that is forgotten in the urban lifestyle, prioritizes traditional relations that cannot be found, and does not alienate from its traditions and customs, and preserves the natural appearance of the city. When this situation is considered in terms of the needs and problems of the elderly, it is seen that the elderly have a feature that increases their social participation opportunities. Göynük became one of the regions that received the title of " Cittaslow " in the world in 2017. In this study, the social participation opportunities of the elderly people in the region will be evaluated by emphasizing the features that cause Göynük to get the title of a quiet city.

Keywords: *Göynük, Cittaslow ,Old Age, Social Inclusion.*

“YAŞLI BİLGE” İLK ÖRNEĞİ BAĞLAMINDA HAMZAOĞLU AKŞEMSEDDİN MEHMED

Doç. Dr. Şamil YEŞİLYURT

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
yesilyurt@nevsehir.edu.tr

ÖZET: Medeniyet tarihinde önemli işleve sahip olan kişi ve eserlere disiplinlerarası imkânlar dâhilinde çoklu bakış açısı ile yaklaşmak derin yapıdaki tasavvurları ve bastırılmış düşünceleri tespit etmek bakımından değerlidir. Bu bağlamda psikanalitik edebiyat kuramının imkânları, araştırmacılara farklı kapılar açmaktadır. İsviçreli psikiyatr Carl Gustav Jung’un geliştirdiği arketipsel eleştiri metodu, psikogenetik faktörlerin sorgulanmasını, tutum ve davranışların arka planındaki etkenlerin irdelenmesini ve somuttan soyuta giden bir tümevarımcı yaklaşımı ortaya koymaktadır. Sultan II. Murat’ın isteğiyle Sultan II. Mehmet’in eğitimiyle görevlendirilen Akşemseddin gerek sultana rehberlik edışıyle gerekse en ümitsiz zamanda ortaya çıkarak fethin gerçekleşmesine manevi bakımdan güç vererek önemli bir görev üstlenmiştir. Bu bakımdan şehrin manevi fatihi olarak bilinir. Jung, kahramanın ruhsal bir işlev ya da endopsişik otomatizm sayesinde kurtulabileceği umutsuz bir duruma düştüğü

zaman, kahramanın dışsal ya da içsel nedenlerden ötürü gerekeni yapamadığı zaman kişiyi düşünmeye sevk etme eğilimiyle yaşlı bilgenin görüldüğünü söyler. Bu vasıfların Türk tarihinde pek çok örneği olduğu gibi Akşemseddin’de de açık biçimde var olduğu görülmektedir. Molla Akşemseddin’in hayatına dair malumat alınırken gerek kendi eserleri gerekse hakkında yapılan akademik çalışmalar esas alınmıştır. Söz konusu çalışmada bu psikanalitik yaklaşımın Akşemseddin’deki yansımaları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddin, arketip, ilk örnek, yaşlı bilge.

HAMZAOĞLU AKSHAMSEDDIN MEHMED IN THE CONTEXT OF THE FIRST EXAMPLE OF "OLD WISE"

ABSTRACT: Approaching the people and works that have an important function in the history of civilization with a multi-perspective within the interdisciplinary possibilities is valuable in terms of detecting deep imaginations and suppressed thoughts. In this context, the possibilities of psychoanalytic literary theory open different doors to researchers. The archetypal criticism method developed by Swiss psychiatrist Carl Gustav Jung reveals the questioning of psychogenetic factors, examining the factors behind attitudes and behaviors, and an inductive approach from concrete to abstract. Sultan II. At the request of Murat II. Akşemseddin, who was assigned with the education of Mehmet, undertook an important task both by guiding the sultan and by giving spiritual strength to the realization of the conquest by appearing at the most hopeless time. In this respect, he is known as the spiritual conqueror of the city. Jung says that the old wise appears with a tendency to make one think when the hero falls into a desperate situation from which he can be rescued by a psychic function or endopsychic automatism, when the hero is unable to do what is necessary for external or internal reasons. It is seen that these qualities clearly exist in Akşemseddin, as there are many examples in Turkish history. While getting information about Molla Akşemseddin's life, both his own works and academic studies about him were taken as a basis. In this study, the reflections of this psychoanalytic approach in Akşemseddin will be examined.

Keywords: Akşemseddin, archetype, first example, old wise.

EŞREFZÂDE ABDULLAH-I RÛMÎ’NİN İLİŞKİ KURDUĞU BAZI SÛFİLER

Arş. Gör. Şevket Şahin ÖZEN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

sevketsahinozen@ibu.edu.tr

ÖZET: Bu bildirinin konusu Kadiriyye’nin Eşrefiyye kolunun müessisi İznikli Şeyh Eşrefzâde Abdullah-ı Rûmî’nin devrindeki muhtelif sûfîlerle olan ilişkileridir. Bu kişiler, kaynakların onun tasavvufî yolculuğunda mülaki olduğu ilk sûfî olarak gösterdiği Bursalı Abdal Mehmed, şeyh-derviş ilişkisi içerisine girip girmediği hususunda menâkıbnâmelerde ihtilâfın bulunduğu meşhur Emir Sultân, mürşidleri Bayrâmî pîri Hacı Bayrâm-ı Velî ve Kadîrî şeyhi Hüseyin-i Hamevî, her ikisinin de kabri Göynük’te bulunan pîrdaşları Akşemseddin ve Bıçakçı Dede Ömer ile halifesi Abdürrahim-i Tîrsî’dir. Bunlar arasında bilhassa Hacı Bayrâm-ı Velî, Akşemseddin ve Bıçakçı Dede Ömer ile olan ilişkilerine odaklanılacak, ayrıca sözü edilen sûfîlerin başka bağlantılarından da bahsedilecektir. Bir sosyal ağ analizi olan bu çalışma bir sûfî olarak Şeyh Eşrefzâde Abdullah-ı Rûmî’nin tasavvufî fikir dünyasını şekillendirenlerin kimler olduklarını ve müessisi olduğu Kadiriyye’nin Eşrefiyye kolunun bir tarikat

olarak nasıl ortaya çıktığını anlamak maksadıyla yapılmıştır. Çalışma esasen Eşrefî kaynakları (bilhassa menâkıbnâmeler) üzerine bina edilmiş, bunun yanında diğer tarikatların oluşturduğu literatür de göz önünde tutulmuştur. Menâkıbnâmelerin yanı sıra divânlar, tarikatnâme ve telkinnâmeler, muhtelif konulara tahsis edilmiş tasavvufî risâle ve kitapların kaynak olarak kullanıldığı çalışmada her kaynak türüne kendilerine özgü durumlarına göre ayrı bir metodoloji ile yaklaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Eşrefzâde Abdullah-ı Rûmî, Abdal Mehmed, Emir Sultân, Hacı Bayrâm-ı Velî, Hüseyin-i Hamevî, Akşemseddin, Bıçakçı Dede Ömer, Abdürrahim-i Tirsî, Kadiriyye, Eşrefiyye.*

SOME OF THE SUFIS WITH WHOM ABDULLAH-I RÛMÎ WAS IN CONTACT

ABSTRACT: The subject of this paper is the relations of Sheikh Eşrefzâde Abdullah-ı Rumi from İznik, the founder of the Eşrefiyye branch of Kadiriyye, with various Sufis in his time. These people are Abdal Mehmed of Bursa, whom the sources show as the first Sufi with whom he met on his mystical journey, the famous Emir Sultan, where there is disagreement in the legends about whether he was in a sheikdervish relationship, his masters Bayramî pir Hacı Bayram-ı Velî and Kadirî sheikh Hüseyin-i Hamevî, Akşemseddin and Bıçakçı Dede Ömer, both of whose graves are in Göynük and his disciple Abdurrahim-i Tirsî. Among these, especially his relations with Hacı Bayram-ı Velî, Akşemseddin and Bıçakçı Dede Ömer will be focused, and other connections of the mentioned Sufis will also be mentioned. This study, which is a social network analysis, was carried out in order to understand who shaped Sheikh Eşrefzâde Abdullah-ı Rumi's mystical world of thought as a Sufi and how the Eşrefiyye branch of Kadiriyye emerged as a sufi order. The study was mainly based on the Eşrefî sources (especially the menakibnames), and the literature created by other sufi orders was also taken into account. In addition to menakibnames, divans, tarikatnames and telkinnames, mystical treatises and books dedicated to various subjects were used as sources, and each type of source was approached with a separate methodology according to their specific situations.

Keywords: *Eşrefzâde Abdullah-ı Rûmî, Abdal Mehmed, Emir Sultân, Hacı Bayrâm-ı Velî, Hüseyin-i Hamevî, Akşemseddin, Bıçakçı Dede Ömer, Abdürrahim-i Tirsî, Qadiriyya, Eşrefiyye.*

MEŞİHAT ARŞİVİ'NDE SİCİL DOSYASI BULUNAN GÖYNÜKLÜLER

Doç. Dr. Talip AYAR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

talip.ayar@hbv.edu.tr

ÖZET: Osmanlı Devleti'nde, kamuda çalışan memurların personel işlerini daha sağlıklı yürütebilmek amacıyla 1879 yılında Sicill-i Ahvâl Komisyonu kurulmuştur. Devlet kurumlarında görev alan memurların resmî görevleri boyunca ortaya çıkan özlük bilgileri Sicill-i Ahvâl adı verilen dosyalarda muhafaza edilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede diğer devlet kurumları gibi Meşihat Makamı da, Sicill-i Ahvâl dosyalarını hazır hale getirmek için harekete geçmiştir. Bâb-ı Meşihat Sicill-i Ahvâl Müdüriyeti'nin gözetiminde çalışmalarına başlayan bir heyet, ilk önce sicil dosyalarının ve defterlerin teşekkülü için matbu sicil evrakı hazırlamış ve Meşihat'e bağlı gerek merkez gerekse taşra teşkilatında çalışan memurlara göndermiştir. Daha sonra her bir memura sicil numarası verilmiş ve geri gönderilen evrakın bu sicil numarasına göre dosyalanması sağlanmıştır. Bu şekilde şeyhülislâm, kazasker, müftü, kadı, nâib gibi unvanlarla Meşihat'e bağlı çeşitli kademelerde görev yapmış kişilere ait bilgiler sözü edilen dosyalarda yer almıştır. Sicil dosyalarından memurların ismi, doğum yeri ve tarihi, hayatı, eğitim

seviyesi ve üstlendikleri görevlerin yanı sıra daha birçok konularda kapsamlı özgeçmiş bilgisine sahip olunabilmektedir. Kuşkusuz Meşihat'ın merkez ve taşradaki geniş görevli kadrosu içerisinde Göynük doğumlu isimler de yer almıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde İstanbul Müftülüğü Meşihat Arşivi'nde sicil dosyası bulunduğu tespit edilen Göynüklü Ali Efendi, İbrahim Hakkı Efendi, Mehmed Sadullah Efendi, Mustafa Zühdü Efendi ve Tayyib Efendi hakkındaki bilgilere bu tebliğde yer verilecektir. Ayrıca bu isimlerin görev yaptıkları yerlerin ilim ve kültür hayatına, yönetim hizmetlerine sunduğu katkılar mevcut bilgi ve belgeler ışığında ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Meşihat Arşivi, Sicil Dosyası, Göynük.*

GÖYNÜK PEOPLE WITH REGISTRATION FILES IN THE ARCHIVE OF THE MASHİHAT

ABSTRACT: In the Ottoman Empire, Sicill-i Ahval Commission was established in 1879 in order to carry out the personnel affairs of public servants more healthily. The personal information of each officer working in state institutions, which emerged during his official duty, has begun to be archived in files called Sicill-i Ahval. In this context, the Meşihat (Mashikhat) Authority, like other state institutions, has taken action to make the Sicill-i Ahval files ready. A committee, which started its work under the supervision of the Bâb-ı Meşihat (the office of Shaykh al-Islâm) Sicill-i Ahvâl Directorate, first prepared printed registry documents for the formation of registry files and books and sent them to the officers working in both the central and provincial organizations affiliated to Meşihat. Then, each officer was given a registration number and it was ensured that the scented documents were filed according to this registration number. In this way, information about people who have served at various levels under the Meşihat with titles such as shaykh al-Islâm, qâdî-'asker, muftî, qâdî, nâ'ib has been included in the aforementioned files. In addition to the name, place and date of birth, life, education level and duties of the civil servants, it is possible to obtain comprehensive autobiography information on many other subjects from the registry files. Undoubtedly, Göynük-born names have also been included in the wide staff of Meşihat's central and provincial officials. As a result of the researches, the information of Göynüklü Ali Efendi, İbrahim Hakkı Efendi, Mehmed Sadullah Efendi, Mustafa Zühdü Efendi and Tayyib Efendi, whose registry files were found in the Istanbul Mufti's Meşihat Archive, will be included in this paper. In addition, the contributions of these names to the scientific and cultural life and administrative services of the places where they work will be tried to be revealed in the light of present information and documents.

Keywords: *Meşihat Archive, Registry File, Göynük.*

GÖYNÜK TOKALI ÖRTME DESENLERİNİN YENİDEN YORUMLANMASI

Öğr. Gör. Toprak TEMEL

Kocaeli Üniversitesi Hereke Asım Kocabıyık Meslek Yüksekokulu
topraktemeller@gmail.com

ÖZET: Göynük'te uzun yıllardır yapılmış ve yapılmakta olan günümüze kadar geleneksel özelliklerini koruyarak gelmiş 'Göynük tokalı örtmesi' yöreye özel bir değer katmaktadır. Kültürel miras olarak da değerlendirilebilen Göynük Tokalı örtmesi dokuma ve desenlerinin özgünlüğünü korumasıyla dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada Göynük Tokalı örtmesi özgün desenleri yeniden yorumlanarak güncel bir ifade biçimi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda desenler dijital programlar kullanılarak pikselleştirilmiş ve yeni baskı tasarımları oluşturulmuştur. Elde edilen desen pikselleri hem form, hem de renk kodları bağlamından kopmadan renklendirilmiştir. Ayrıca Göynük tokalı örtmesi desenlerinin geometrik ölçüleri de dikkate alınarak desenler stilize edilmiştir. Bu desenlerin varyantları katmanlara ayrılarak çeşitli baskı önerilerine olanaklı hale getirilmiştir. Geleneksel desenleri oluşturan motiflerin baskı illüstrasyonları, günümüz ev tekstili ürünlerine uygulanarak, bu alanda değerlendirilmek üzere kurgulanmıştır.

Böylece Göynük tokalı örtmesi desenlerinin ev tekstili alanında farklı bir bakış açısıyla yeni bir alanda yorumlanması düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göynük tokalı örtme, Desen, Ev teksili.

REINTERPRETATION OF GÖYNÜK BUCKLE COVER PATTERNS

ABSTRACT: The ‘Göynük Tokalı Headcloth’, made for several years in the past and still made today maintaining its traditional qualities, adds a special value to the region. The ‘Göynük Tokalı Headcloth’, which can also be considered a cultural heritage, draws attention thanks to the preservation of originality of its weaving and patterns.

In this study, an attempt has been made to create a new expression by reinterpreting the original patterns of the ‘Göynük Tokalı Headcloth’. In this way, the patterns have been pixelated using digital programmes and new print designs have been created. Then, the pattern pixels have been colored without changing the codes both in form and color. In addition, the patterns have been stylized by taking into account the geometric dimensions of the patterns in the Göynük Tokalı Headcloth. The new versions of these patterns have been divided into layers and this makes it possible to print it in different ways. The printable illustrations of the traditional patterns have been created to be used in today’s home textile products.

In this way, it has been thought that the patterns of the Göynük Tokalı Headcloth will be used in home textile with a different perspective.

Keywords: Göynük Tokalı Head Cloth, pattern, home textile.

HAMDULLAH HAMDÎ’NİN LEYLÂ VÜ MECNÛN MESNEVÎSİNDE MAHALLÎ UNSURLAR

Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

tonatc@hotmail.com

ÖZET: Klâsik Türk edebiyatında özellikle erken dönemde yazılan mesnevilerde Arap ve Fars edebiyatından çeviriler yapılmış ancak Türk milletinin ahlâkî kaidelerine, gelenek ve göreneklerine yer verilmiştir. Hamdullah Hamdî’nin eserlerinde özellikle mesnevilerinde Osmanlı toplumunun yaşayışına dair özellikleri yansıtması, yaşadığı devrin ahlâk anlayışını göstermesi bakımından kıymetlidir. Hamdî’nin Dîvân’ı başta olmak üzere bir de hamsesi mevcuttur. Şairin şiirlerinde XV. yy klâsik Türk edebiyatı eserlerinde görülen genel dil özellikleri görülmektedir. Özellikle sade bir söyleyişle kaleme

alınmakla birlikte yer yer Arapça, Farsça tamlamalara rastlamak mümkündür. Ayrıca arkaik kelime kullanımı ve bir takım aruz hataları görülmektedir. Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi üslûp ve nazım tekniği bakımından son derece başarılı bulunmuş pek çok araştırmaya konu olmuştur. H.905(M.1499-1500) yılında tamamlanan Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, Türk edebiyatında Anadolu sahasında ilk yazılan Leylâ vü Mecnûn mesnevileri arasında yer alır. Hamdî'nin eserinin çağdaşlarından daha üstün olduğu kabul edilir. Hamdî, Leylâ vü Mecnûn mesnevisini yazarken Nizâmî'nin eserini esas almış, Molla Câmî ve Hatîfî'nin eserlerinden bazı motifler ilave etmiştir. Hamdî'nin eserindeki mahallî unsurlardan birisi de rüya motifidir. Mecnûn'un rüyası ve mesnevinin son kısmında hikâyeye dahil edilen Zeyd'in rüyasında Leyla ile Mecnûn'u görmesi eserin orijinal yönlerindendir. Mesnevide aynı zamanda Osmanlı toplumunun din ve ahlâk anlayışı yansıtılmıştır. Babası Akşemseddin'in tesiri ile tasavvufî tanışan Hamdullah Hamdî'nin eserinde tasavvufî unsurlar da görülür; ikili aşk hikâyesini anlattığı eserinde gerçek aşkın ilahî aşk olduğunu söylemesi, derviş motifinin hikâyede yer alması. Sosyal hayata dair unsurlar yeme içme sofrâ adâbı, evlilik ile ilgili âdetler Türk toplumunun âdetlerini yansıtır. Türk edebiyatının en güzel Leylâ vü Mecnûn mesnevisi Fuzûlî'nin eseri yazılınca kadar Hamdî'nin eseri de sevilerek okunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Hamdullah Hamdi, Leylâ vü Mecnûn, mesnevi, mahallî unsurlar, gelenekler.*

NATIONAL ELEMENTS IN HAMDULLAH HAMDÎ'S MASNAVI OF LEYLA VÜ MECNÛN

ABSTRACT: Translations from Arabic and Persian literature were made in masnavis written especially in the early period of classical Turkish literature, however, the moral principles, traditions and customs of the Turkish nation are included. In Hamdullah Hamdî's works, especially in his masnavis, it is valuable in that it reflects the characteristics of the life of the Ottoman society and shows the moral understanding of the period in which he lived. Hamdî also has a hamse, especially his Divan. In the poems of the poet XV. century classical Turkish literature general language features are seen. It is possible to come across Arabic and Persian phrases from time to time, although they are written in a plain language. In addition, archaic word usage and some aruz mistakes are seen. Hamdullah Hamdî's Yusuf u Züleyhâ masnavi has been the subject of many studies, which has been found to be extremely successful in terms of style and verse technique. Leylâ vü Mecnûn masnavi completed in H.905 (M.1499-1500) is among the first Leylâ vü Mecnûn masnavi written in the Anatolian field in Turkish literature. Hamdî's work is considered to be superior to his contemporaries. While writing the masnavi of Leylâ vü Mecnûn, Hamdî took Nizâmî's work as a basis and added some motifs from the works of Molla Câmî and Hatîfî. One of the local elements in Hamdî's work is the dream motif. The dream of Mecnûn and the fact that Zeyd, who is included in the story in the last part of his masnavi, sees Leyla and Mecnûn in his dream, is one of the original aspects of the work. Also, the understanding of religion and morality of the Ottoman society was reflected in the Mesnevi. Sufi elements are also seen in the work of Hamdullah Hamdî, who was introduced to Sufism under the influence of his father Akşemseddin: in his work in which he tells the story of double love, he says that true love is divine love; the dervish motif takes place in the story. Elements of social life, eating, drinking, table manners, and marriage customs reflect the customs of Turkish society. Until the work of Fuzûlî, the most beautiful Leylâ vü Mecnûn masnavi of Turkish literature, was written, Hamdî's work was read willingly.

Keywords: *Hamdullah Hamdi, Leylâ vü Mecnûn, masnavi, national elements, traditions.*

OSMANLININ İKİ ÖNEMLİ BEZ DOKUMA MERKEZİ KANDIRA VE GÖYNÜK: YAĞLIK, ÇEVRE VE KUŞAKLARI ÜZERİNE BİR MUKAYESE

Dr. Öğr. Üyesi Tülin ÇORUHLU

Sakarya Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

tcoruhlu@sakarya.edu.tr

ÖZET: Göynük ve Kandıra yerleşik Türkmenlerin yoğun olarak bir coğrafyadır. Her iki merkez de pamuk, keten, yün/yapağı bez ve kilim dokumacılığında ön plana çıkmış Osmanlı yerleşimleridir. Hammaddesinin üretilmesi tamamen tarım ve hayvancılık ile ilgili bir durum iken bu hammaddelerin bir ürüne dönüştürülmesi bir zenaattır.

Lifleri işleyerek elde ettikleri ipleri düzene/tezgahlara bağlanma ve dokunma yetenek isteyen, tasarım becerisi gerektiren bir durumdur. Bu nedenle çözgü denilen ipleri hazırlamak ve tezgaha bağlamak her dokuyucunun becerisi değildir. Çözgüleri tecrübeli dokumacı kadınlar bağlamaktadır. Çözgüler dokumanın iskeletini, atkılar ise bezin dokunmasını sağlar. Yatay düzende/tezgahlarda yağlık, uçkur, peşkir, iç giyim, dış giyim, sofraya bezi, perde, çarşaf, örtme, çuval bezi, yolluk gibi bezler dokurken, dikey tezgahlarda kilim, yaygı, heybe ve palaz dokurlardı. Bez dokumalarda ağırlıklı olarak pamuk ve keten ipli kullanırken, kilim dokumalarda yün ipli kullanmışlardır. Daima ev ekonomisine katkıda bulunan Türk kadınları günlük yaşamlarının bir parçası olan bu üretim atalarından öğrendikleri geleneğe ve tekniklere uygun olarak yüzyıllardır sürdürmektedir.

Düz yada çubuklu desenli bez dokumalar düz bez ayağı tekniği ile dokunurken, atkı ipinden desenli peşkir ve marama gibi bez dokumaların enine kenarları ile motif kompozisyonlu kilimler atkı ipinden desen oluşturulan ilikli bez ayağı tekniği ile dokunurdu.

Bu araştırmada geleneksel Türk yaşam biçiminin önemli bir parçası olan yağlık, çevre ve kuşak örnekleri Göynük ve Kandıra çevresi örnekleri temel alınarak mukayese edilecektir. Mukayesede bez türleri, teknikleri, işleme motifleri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Göynük, Kandıra, geleneksel bez, keten, pamuk, işleme, motif.*

KANDIRA AND GÖYNÜK, TWO IMPORTANT CLOTH WEAVING CENTERS OF THE OTTOMAN EMPIRE; A COMPARISON ON OILCLOTH, GIRTH AND BELTS

ABSTRACT: Göynük and Kandıra is a geography where the settled Turkmens are concentrated. Both centers are Ottoman settlements that came to the fore in cotton, linen, wool/fleece cloth and rug weaving. While the production of raw materials is completely related to agriculture and animal husbandry, transforming these raw materials into a product is a craft.

It is a situation that requires design skills and requires the ability to connect and touch the threads obtained by processing the fibers to the looms. For this reason, it is not the skill of every weaver to prepare the threads called warp and tie them to the loom. Experienced weaver women tie the warps. Warps provide the skeleton of the fabric and wefts provide the weaving of the cloth. hand towel, whirlwind, napkin in horizontal arrangement/benches. While they were weaving cloths such as underwear, outerwear, table cloth, curtains, sheets, covers, burlap, and runners, they were weaving rugs, mats, saddlebags and palaz on vertical looms. While they mainly used cotton and linen yarn in cloth weaving, they used wool yarn in rug weaving. Turkish women, who always contribute to the home

economy, have been continuing this production, which is a part of their daily lives, for centuries in accordance with the traditions and techniques they learned from their ancestors. While plain or barred patterned cloth weavings were woven with the plain cloth pile technique, the transverse edges of cloth weavings such as patterned peşkir and marama from weft thread and rugs with motif composition were woven with the buttonhole pile technique, in which patterns were created from weft thread.

In this research, yağlık (hand towel), scarf, and belt samples, which are an important part of the traditional Turkish lifestyle, will be compared based on the examples of Göynük and Kandıra. Cloth types, techniques, embroidery motifs will be evaluated in comparison.

Keywords: Göynük, Kandıra, traditional cloth, linen, cotton, embroidery, motifs.

OSMANLI DÖNEMİ GÖYNÜK VAKIFLARI

Dr. Yakup ÖZSARAÇ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

yakupozsarac@gmail.com

ÖZET: Bu çalışmada, Osmanlı'nın kuruluş yeri olan Söğüt/ Bilecik mevkiine ortalama 100 km. mesafede bulunan Bolu'ya bağlı Göynük ilçesinin vakıfları incelenmiştir. Göynük Osmanlı Beyliğine 1330'lu yıllarda katılmış ve yaklaşık 600 sene boyunca Osmanlı şehri olarak tarihi ve kültürü ile çok önemli bir şehrimizdir.

Vakıflar bir yörenin tarihini, sosyo ekonomisini anlatan önemli kurumlardır. Camisinden medresesine dükkânından, han ve hamamına kadar birçok eser vakıf medeniyetinin eserleridir. Osmanlı vakıf kültürü üzerine şehirlerini inşa etmiş oradaki cami medrese vb. dini yapıları vakıflar aracılığı ile yaşatmıştır. Vakıflar bu eserleri yaşatırken finansmanını vakıf diliyle akarını; dükkân kirası gibi temel gelirler yanında diğer gelirlerle ve özellikle para vakıflarının gelirleri ile sağlamışlardır. Bu nedenle bildirimizde para vakıfları önemli bir yer tutmuştur.

Para vakıfları Osmanlıda 15.-16. yüzyılda kabul görmüş ve 19. yüzyıl ile birlikte halkın önemli bir kesimince vakıfları finanse etmek amacıyla tercih edilmiş bir vakıf türüdür. Bu vakıf türüne özellikle Göynük'te kurulan vakıflarda da sıkça rastlamaktayız. Bu vakıf türünün tespit edilmesi için her bir vakfiye okunarak, titizlikle incelenmiştir.

Göynük vakıfları incelenirken birincil kaynaklardan yararlanılmış ve Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinden (VGMA) alınan orijinal vakfiyeler kullanılmıştır. Vakfiyeler bir şehrin tarihini anlamada çok önemli bir bilgi kaynağıdır. Ancak VGMA'dan elde edilen vakfiyeler çok sınırlı olup, VGMA'da 22 tane vakıf olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu vakıfların 19. yüzyıl öncesi vakfiyelerinin çoğu arşivde vakfiyeleri mevcut olmayıp sadece şahsiyet veya tescil kayıtlarına ulaşılmaktadır. Bu nedenle araştırmamız, 19 ve 20. yüzyıl ile sınırlandırılmıştır.

Bu bildiri ile Göynük'ün sosyo - ekonomik tarihinde önemli bir rolü olan vâkıfların, arşiv belgelerine dayanan bir araştırma ile Göynük tarihine ve literatürüne katkıda bulunacak önemde bir araştırma ve inceleme bildirisi olarak sunulacaktır.

OTTOMAN PERIOD GÖYNÜK FOUNDATIONS

ABSTRACT: In this study, an average of 100 km. In this study, the waqfs of Göynük district of Bolu, which is located at a distance, were examined. Göynük joined the Ottoman Principality in the 1330s and has been a very important city with its history and culture as an Ottoman city for about 600 years.

Foundations are important institutions that tell the history and socio-economics of a region. Many works from its mosque to its madrasah, from its shop to its inn and bath are the works of the foundation civilization. They built their cities on the Ottoman waqf culture, there are mosques, madrasas and so on. He kept religious structures alive through waqfs. While foundations keep these works alive, their finances flow through the waqf language; In addition to basic incomes such as shop rent, they have provided other incomes and especially with the income of foundations. For this reason, cash foundations have an important place in our statement.

Cash foundations in the Ottoman Empire between the 15th and 16th centuries. It is a type of foundation that was accepted in the 19th century and was preferred by a significant part of the public in order to finance foundations in the 19th century. We frequently encounter this type of foundation, especially in foundations established in Göynük. In order to determine this type of foundation, each foundation was read and meticulously examined.

While examining Göynük foundations, primary sources were used and original foundation charters from the Archives of the General Directorate of Foundations (VGMA) were used. Charities are a very important source of information in understanding the history of a city. However, the foundations obtained from VGMA are very limited and it has been learned that there are 22 foundations in VGMA. Most of the foundations of these foundations before the 19th century do not have their foundation documents in the archive, only personality or registration records are available. Therefore, our research is limited to the 19th and 20th centuries.

With this paper, it will be presented as an important research and examination statement that will contribute to the history and literature of Göynük with research based on archival documents of the foundations who have an important role in the socio-economic history of Göynük.

GÖYNÜK'TE YAZMACILIK VE YAZMA KALIPLARINA ALTERNATİF YAKLAŞIM

Öğr. Gör. Yasemin MASARACI

İstanbul Ticaret Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
ymasaraci@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Filiz YILDIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
akin_f@ibu.edu.tr

Prof. Dr. Nigar MERDAN

İstanbul Ticaret Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
nmerdan@ticaret.edu.tr

ÖZET: Türkiye’de yakın zamana kadar geleneksel özelliklerini sürdürerek sanat-zanaat olarak yapılmış olan yazmacılık günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle bu özelliklerini yitirmiştir. Geçtiğimiz yüzyılın sonlarına kadar geleneksel ağaç baskı tekniği uygulayarak yazmacılığı sürdürmüş yörelerden birisi de Bolu’nun Göynük ilçesi olmuştur.

Bu çalışmada Göynük’te adını yapan aileden almış olan ‘Kabalar Basması’ olarak bilinen yazmalar, renk, boya, uygulama teknikleri ve desen kompozisyon özellikleri bakımından ele alınmıştır. Günümüze kadar ulaşmış yazmalar ve ahşap yazma kalıpları kategorize edilmiştir. Böylece kaybolmuş olarak niteleyebileceğimiz bu sanatın, günümüzde bilinirliği sağlanarak yaşatılmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda seçilen örnek ahşap kalıpların motiflerinin, vektörel tabanlı grafik tasarım programı kullanılarak 2 ve 3 boyutlu çizimleri yapılmıştır. Elde edilen çizimler esas alınarak, endüstriyel 3D yazıcı yardımıyla ABS (Akrilonitril Bütadien Stiren) malzemesi kullanılarak geleneksel ahşap kalıplara yeni alternatif bir yaklaşım sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Göynük Kabalar Basması, Yazmacılık, Ahşap kalıp, Alternatif yaklaşım.*

ALTERNATIVE APPROACH TO YAZMACILIK AND YAZMA PATTERNS AT GOYNUK

ABSTRACT: Yazmacılık, which was made as an art-craft by maintaining its traditional features until recently in Turkey, has lost these features with the development of technology today.

Until the end of the last century, one of the regions that continued printing by applying the traditional woodcut technique was the Goyruk district of Bolu.

In this study, the manuscripts known as "Kabalar Basması", named after the family that made their name in Goyruk, are discussed in terms of color, paint, application techniques and pattern composition features. The surviving manuscripts and wooden writing patterns are categorized. Thus, it is aimed to contribute to the survival of this art, which we can describe as lost, by ensuring its awareness today.

In this direction, 2 and 3 dimensional drawings of the motifs of the selected sample wooden molds were made using a vector-based graphic design program. Based on the drawings obtained, a new alternative

approach to traditional wooden molds was presented by using ABS (Acrylonitrile Butadiene Styrene) material with the help of industrial 3D printer.

Keywords: *Göynük Kabalar Basması, Screenwriting, Wooden formwork, Alternative approach.*

TÜRKİYE’DE SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA BİR MODEL ÖNERİSİ: SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) GÖYNÜK ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Yılmaz IRMAK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

yilmazirmak46@hotmail.com

ÖZET: Günümüzde şehirler küreselleşme süreciyle birlikte hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecine girmiştir. Kentleşme ve beraberinde getirdiği olumsuz koşullar, yeni kent düzeninde yaşayan insanların yaşam kalitesini de düşürmüştür. Bu noktada kentlerde yaşam kalitesini arttırmak için bazı arayışlar ön plana çıkmıştır. Dünya’da bu arayışın sonucu olarak geçmişin bilgi birikimi ile bugünün ve geleceğin sağladığı olanakları birleştirmeyi amaçlayan Cittaslow “Yavaş Kent” kavramı ortaya çıkmıştır. Sakin kent hareketi, küreselleşmeyle tek tipleşen kentlerden olmayı reddeden, yerel kimliğini ve özelliklerini korumak isteyen kentlerin katıldığı bir birliktir. Küreselleşme karşıtı olarak ortaya çıkan, İtalya’da başlayıp dünyaya yayılan Cittaslow hareketi, 1999 yılında İtalya’da bir belediye başkanı olan Paolo Saturnini tarafından başlatılmıştır. Cittaslow, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan ve teknolojinin kolaylıklarından yararlanan uluslararası kentler ağıdır. Türkiye ilk olarak 2009 yılında Seferihisar’ın Cittaslow olmasıyla bu ağa dâhil olmuştur. Dünyada 33 ülkeden 287 şehrin üye olduğu bu birliğe Türkiye’den 21 kent kabul edilmiştir.

Bu bildiriye 4 Şubat 2017 tarihinde Cittaslow (Yavaş Şehir) sertifikasını alarak birliğe kabul edilen Göynük’ün bir model önerisi olarak somut olmayan kültürel mirası ve bu mirası koruma stratejileri üzerinde durulacaktır. 17 Ekim 2003 tarihinde UNESCO tarafından imzalanan Türkiye’nin ise 27 Mart 2006 tarihinde taraf olduğu “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi”ne göre kültür taşıyıcısı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneği somut olmayan kültürel mirasın ana konularıdır. Bu bağlamda Cittaslow/Yavaş Şehir Göynük’ün doğal ve tarihi güzellikleri, geleneksel evleri, el sanatları, sözlü kültürü ve folklorik zenginliği ortaya konulacak, böylelikle Göynük örneğinde Türkiye’de somut olmayan kültürel mirasın korunması için bir yol haritası belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Türkiye, Somut Olmayan Kültürel Miras, Göynük, Cittaslow, Yavaş Şehir, Kültürel Koruma.*

A MODEL PROPOSAL FOR THE PROTECTION OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE IN TURKEY: THE EXAMPLE OF GÖYNÜK AS A CİTTASLOW (CİTTASLOW)

ABSTRACT: Today, cities have entered a rapid change and transformation process with the globalization process. Urbanization and the negative conditions it brings have also reduced the quality of life of people living in the new urban order. At this point, some searches have come to the fore in

order to increase the quality of life in cities. As a result of this search in the world, the concept of Cittaslow "Slow City" has emerged, which aims to combine the knowledge of the past with the opportunities provided by the present and the future. The calm city movement is a union of cities that refuse to be one of the cities that have become standardized with globalization and that want to preserve their local identity and characteristics. The Cittaslow movement, which emerged as an anti-globalization movement, which started in Italy and spread to the world, was started in 1999 by Paolo Saturnini, a mayor in Italy. Cittaslow is an international city network where people can communicate with each other, socialize, are self-sufficient, sustainable, protect their handicrafts, nature, traditions and customs, but also do not have infrastructure problems, use renewable energy sources and benefit from the convenience of technology. Turkey was included in this network for the first time in 2009 when Seferihisar became a Cittaslow. 21 cities from Turkey have been accepted to this union, of which 287 cities from 33 countries are members of the world.

In this paper, the intangible cultural heritage of Göynük, which was accepted to the union by receiving the Cittaslow (Slow City) certificate on February 4, 2017, will be emphasized as a model proposal and the strategies to protect this heritage. According to the "Convention on the Protection of the Intangible Cultural Heritage" signed by UNESCO on 17 October 2003, and to which Turkey became a party on 27 March 2006, oral traditions and expressions, performing arts, social practices, rituals and feasts, nature and practices related to the universe and the tradition of handicrafts are the main subjects of intangible cultural heritage. In this context, the natural and historical beauties, traditional houses, handicrafts, oral culture and folkloric richness of Cittaslow/Slow City Göynük will be revealed, thus, a roadmap will be determined for the protection of intangible cultural heritage in Turkey in the example of Göynük.

Keywords: Turkey, Intangible Cultural Heritage, Göynük, Cittaslow, Slow City, Cultural Protection.

CUMHURİYET DEVRİ TÜRK ŞİİRİNDE AKŞEMSEDDİN

Doç. Dr. Zeki GÜREL

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
zekigurel@yahoo.com

Dr. Nazlı Rânâ GÜREL

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
nrgurel@yahoo.com

ÖZET: Akşemseddin veya Akşeyh adıyla bilinir ve anlatılır. Asıl adı Şemseddin Muhammed Bin Hamza'dır. 1390 yılında Şam'da dünyaya geldi, 1459'da da Göynük'te vefat etti. Kabri, Göynük'te adına yaptırılan türbededir. Tahsil hayatından sonra Çorum'un Osmancık ilçesindeki Osmancık Medresesinde tıp sahasında müderris olarak vazife yapmaya başladı. Bir müddet sonra müderrisliği bırakıp Hacı Bayrâm-ı Velî'ye intisab etti. Sırasıyla Ankara, Beypazarı, İskilip ve Göynük'te yaşadı. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin vefatından sonra onun yerine irşad makamına geçti (1429). İstanbul'un fethi öncesinde ve fetih sırasında Fatih Sultan Mehmed'in hocası olarak onun yanında bulundu (1453). Sonrasında da Göynük'e döndü.

Biz bu bildirimizde Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde Akşemseddin'i anlatan şiirler üzerinde dururken; onun hayatındaki evreler üzerinden hareket ettik. Önce, Osmancık bağlamında sonra tasavvufa geçiş ve Hacı Bayram'ı Velî'ye talebe oluşu ardından da İstanbul'un Fethi Fatih-Akşemseddin ilişkisi bağlamında ve son olarak da vefat yeri Göynük bağlamında şiirleri tasnif edip değerlendirdik.

Araştırmalarımız ve taramalarımız sonuncunda gördük ki, Akşemseddin ile ilgili olarak müstakil olarak Akşemseddin'i anlatan şiirler çok azdır. Çorum'un Osmancık ilçesindeki varlığı Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde daha çok gündeme getirilmiş ve anlatılmıştır. Hacı Bayrâm Veli'ye bağlanışının hikâyesini anlatan sadece bir şiir bulabildik. İstanbul'un fethi ve Fatih Sultan Mehmed'in hocası oluşu ise bazı şiirlerde yer almaktadır. Vefat yeri olan Göynük bağlamında ise pek az şiir vardır. Yeni yetişen nesle Akşemseddin ve öğretisini anlatmada faydalanmak üzere; daha geniş bir çalışma yapılarak bir *Akşemseddin Şiirleri* kitabı hazırlanmasında fayda vardır.

Anahtar Kelimeler: *Akşemseddin, Göynük, Osmancık, İstanbul'un Fethi, Türk Şiirinde Akşemseddin.*

AKSHAMSEDDIN IN REPUBLICAN ERA TURKISH POETRY

ABSTRAC: He is known and told as Akşemseddin or Akşeyh. His real name is Şemseddin Muhammed Bin Hamza. He was born in Damascus in 1930 and passed away in Goynuk in 1459. His grave is in the shrine that was built in his name in Göynük. After his education, he started to work as a teacher in the field of medicine in Osmancık madrasah in Osmancık district of Çorum. After a while, he left teaching and affiliated to Hacı Bayram Veli. He lived respectively in Ankara, Beypazarı, İskilip and Göynük. After the death of Hacı Bayram Veli, he ran to the authority of guidance instead of him. (1429) He stood by Fatih Sultan Mehmet as his adviser before and during the conquest of Istanbul. (1453) And then he returned to Göynük.

In this statement, while we focused on the poems that describing Akşemseddin in the Turkish Poetry of the Republican Period, acted on the phases in his life. We classified and evaluated the poems first in the context of Osmancık, then in the context of the transition to Sufism and being a student of Hacı Bayram Veli, then in the context of the conquest of Istanbul and Fatih-Akşemseddin relationship, and finally in the context of Göynük where he passed away. As a result of our researches and scans, we saw that there are just a few poems that describes exclusively Akşemseddin. His existence in the Osmancık district of Çorum has been brought to the agenda and explained more in the Turkish Poetry of the Republican Period. We could only find one poem that tells the story of his affiliation to Hacı Bayram Veli. The conquest of Istanbul and being an adviser to Fatih Sultan Mehmet are included in some poems. In the context of Göynük, where he passed away, there are very few poems. In order to be useful in explaining Akşemseddin and his doctrine to the new generation; it would be beneficial to prepare a book of Akşemseddin poems by making a wider study.

Keywords: *Akşemseddin, Göynük, Osmancık, The conquest of Istanbul, Poems written for Akşemseddin.*

HATIRALARDA ve SANDIKLARDA KALAN GÖYNÜK EL SANATLARINDAN ÖRNEKLER

Doç. Dr. Zeynep BALKANAL

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

zbalkanal@gmail.com

ÖZET: El sanatlarımız geçmişle olan bağın bir köprüsüdür. Bulunduğu yörenin geçmişteki gelenekleri günümüze aktarır niteliktedir. Araştırma kapsamına alınan Bolu İli Göynük İlçesi el sanatları açısından çok zengin bir kültüre sahiptir. Göynük yöresinde ülkemizin çoğu yöresinde olduğu gibi teknolojinin gelişmesi ve hayat şartlarının değişmesi gibi nedenlerden el sanatları eskisi kadar yapılmamaktadır.

Geçmişte yapılmış birçok el sanatı ürünü gerek kullanılmış gerekse çeyiz amaçlı olanlar dahil olmak üzere günümüzde sandıklarda saklanmaktadır.

Araştırma kapsamında geçmişte Göynük'te kullanılan yöresel kıyafet ve aksesuarları, ev ve giyim süslemesi olarak kullanılan çeşitli örtüler, halı, kilim, alaca dokuma örnekleri, yer yaygısı ve heybe-torba dokumalar, Türk işi ve kanaviçe işlemler, iğne oyası ile süslenmiş başörtüleri, tokalı örtmeler, el örgüsü çorap ve patikler, fesler, bakır süs ve mutfak eşyaları, ahşap süslemeli sandıklar vb. birçok el sanatı örneğine ulaşılmıştır. Bu örneklerin her biri tarihi bir belge niteliği taşımakta ve günümüzde kullanılmamaktadır.

Bildiride amacımız; Göynük'te üretilmiş, sandıklarda saklanan, geçmişi eskilere dayanan el sanatı örneklerini gün yüzüne çıkarıp tanıtmak ve literatüre kazandırmaktır. Bu amaç doğrultusunda Bolu il sınırları içerisinde bulunabilen Göynük'te yapılmış el sanatı örnekleri malzeme, teknik, motif, renk ve desen açılarından tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *El Sanatları, Göynük, Dokuma, Tokalı Örtme, İşleme.*

EXAMPLES OF GÖYNÜK HANDICRAFTS THAT LAST IN MEMORIES and CHEST

ABSTRACT: Our crafts are a bridge to the link with the past. It conveys the past traditions of the region where it is located to the present day. Bolu Province Göynük District, which is included in the scope of the research, has a very rich culture in terms of handicrafts. In the Göynük region, as in most regions of our country, handicrafts are not made as much as before due to the development of technology and the change in living conditions. Many handicraft products made in the past are kept in chests today, including those used for dowry purposes. Handicrafts, which reflect the traditions and customs of the region where they are located, and where the motifs and usage patterns reflect the feelings and thoughts of the people, have been a means of non-verbal communication for centuries. Handicrafts also establish a bond with the past and contribute to the future generations in terms of showing the richness of Turkish culture.

Within the scope of the research, local clothes and accessories used in Göynük in the past, various covers used as home and clothing decorations, carpets, rugs, calico samples, floor mats and saddlebag-bag weavings, Turkish and cross-stitch embroidery, head scarves decorated with needle lace, clasps with buckles, hand knit socks and booties, fes, copper ornaments and utensils, wooden decorated chests, etc. many handicraft examples have been reached. Each of these examples is a historical document and is not used today.

Our aim in the statement; The aim is to unearth, introduce and bring to the literature the handicrafts produced in Göynük, stored in chests and dating back to ancient times. For this purpose, handicraft samples made in Göynük, which can be found within the borders of Bolu province, will be introduced in terms of materials, techniques, motifs, colors and patterns.

Keywords: *Handicrafts, Göynük, Weaving, Buckled Covering, Embroidery.*

GÖYNÜK'ÜN BOLU YEREL BASININDA TEMSİLİ

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Esra ABAY ÇELİK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi / Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

zeynepesraabay.celik@sbu.edu.tr

ÖZET: Göynük Bolu il sınırları içerisinde olan, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi sırtında taşıyan eski bir yerleşim yeridir. Selçuklu döneminde Umar Bey Han Beyliği'nin başkentliğini de yapmış olan ilçe, tarihte stratejik bir konuma da sahiptir. Bu yönleri ile Göynük bir nevi kültürel bellek aktarıcısı işlevini üstlendiği için, ilçedeki yerleşim alanları tümüyle kentsel sit alanı olarak kabul edilmiştir. Tarihi dokusu ve özgün mimarisinin yanı sıra, coğrafi güzellikleri ve yöresel özellikleri ile de ziyaretçilerin/turistlerin ilgi odağı olduğu anlaşılmaktadır. Bu manada birçok özelliği ile ön plana çıkan Göynük'ün, Bolu'nun yerel basınında nasıl temsil edildiği konusu dikkatleri çekmektedir.

Buradan hareketle çalışma, Bolu merkezde çıkan dört gazetenin (Bolu Gündem, Bolu Takip, Bolu Ekspres, Bolu Havadis) web sitelerindeki (adi suçlar ve kaza haberleri hariç) sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık sektörleri konulu haberler ile sınırlıdır. Adı geçen gazete arşivlerinin 01 Ekim 2021- 30 Eylül 2022 tarihi aralığındaki sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık sektörleri konulu haberleri taranarak, Göynük'ün Bolu'nun diğer ilçeleri arasındaki konumunun ve marka değerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bolu, Göynük, Yerel Basın, Medya, Temsil.*

REPRESENTATION OF GÖYNÜK IN BOLU LOCAL PRESS

ABSTRACT: Göynük is an ancient settlement within the provincial borders of Bolu, which has hosted many civilizations, and carries history on its back. The district, which also served as the capital of the Umar Bey Han Principality during the Seljuk Empire, also has a strategic position in history. With these aspects, Göynük has taken on the function as a cultural memory transmitter, which is why the settlement areas in the district were recognized as "Urban Protected Areas". In addition to its historical texture and original architecture, it is understood that Göynük is the center of attention of visitors/tourists with its geographical beauties and local characteristics. In this sense, the issue of how Göynük, which stands out with its many features, is covered in the local press of Bolu attracts attention.

From this point of view, the study is limited to the news on industry, tourism, agriculture and livestock sectors (excluding ordinary crimes and accident news) on the websites of four newspapers (Bolu Gündem, Bolu Takip, Bolu Ekspres, Bolu Havadis) published in the center of Bolu. It is aimed to reveal the position and brand value of Göynük among the other districts of Bolu by scanning the news on industry, tourism, agriculture and livestock sectors between 01 October 2021 and 30 September 2022 in the aforementioned newspaper archives.

Keywords: *Bolu, Göynük, Local Press, Media, Coverage.*

BOLU GÖYNÜK İLÇESİ HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Zuhall GÜLER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi / TÜRKİYE
yilmazirmak46@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ali BABAHAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi / TÜRKİYE
zuhalguler69@hotmail.com

ÖZET: Çalışmanın konusunu, Sosyal Bilimler alanında Bolu Göynük ilçesine ilişkin yapılan çalışmaların konu, amaç, kapsam, veri toplama tekniği bağlamında ortaya konulmasıdır. Çalışmanın amacını ise, Bolu Göynük ilçesine yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın temel problemi, Göynük ilçesine yönelik hangi çalışmalar yapılmıştır ve buradan hareketle yapılması gereken, başka bir deyişle odaklanması gereken konu ve çalışmalar nelerdir?

Araştırmanın temel probleminden hareketle, çalışmada aşağıdaki araştırma sorularının cevabı aranacaktır. Göynük'e ilişkin yapılan çalışmalar(da):

- Sosyal bilimlerin hangi alanında yoğunlaşmaktadır?
- Hangi veri toplama teknikleri kullanılmıştır?
- Hangi kapsamda veriler toplanmıştır?
- Hangi konu ve amaca odaklanılmıştır?
- Hangi bulgular ve sonuçlar elde edilmiştir?

Çalışmanın kapsamını, Sosyal Bilimler alanında doğrudan Göynük ilçesine odaklanmış çalışmalar oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'de Göynük'e yönelik araştırmaların veri tabanlarında geriye dönük tarama yapılarak belirlenecektir. Literatür taraması, ULAKBİM, SOBİAD, DergiPark, YÖKTEZ, TÜBİTAK SOBAG Sonuçlanan Proje Veri Tabanı google akademik veri tabanlarında yapılacaktır.

Çalışma kapsamına alınarak örnekleme dahil edilecek olan çalışmaların seçiminde aşağıda belirtilen ölçütler dikkate alınacaktır:

- Tam metnine ulaşılabilen araştırma makalesi olması,
- Yayınlanmış kitap olması,
- Proje Sonuç Raporu olması,
- Lisansüstü tez olması

Literatür taramasından hareketle elde edilen verilerin değerlendirilmesinde önce “Temalar”, daha sonra da “Kategori” ve “Kodlar” belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Göynük, Sosyal Bilimler, Çalışmalar.

THE EVALUATION OF STUDIES ABOUT GÖYNÜK DISTRICT OF BOLU

ABSTRACT: The subject of the study is to reveal the studies about Göynük district of Bolu in the field of social sciences in terms of their subjects, purposes, scopes, and data collection techniques.

The aim of the study is to evaluate the studies about Göynük district of Bolu. The main problem of the research is what studies have been carried out about Göynük district so far and what should be done, in other words, what subjects and studies need to be focused on.

Based on the main problem of the research, the answers to the following research questions will be sought in the study:

- In which areas of social sciences were the studies on Göynük mostly carried out?
- Which data collection techniques were used in the studies on Göynük?
- To what extent was the data collected in the studies on Göynük?
- Which subjects and aims were pursued in the studies on Göynük?
- What are the findings and results of the studies on Göynük?

The scope of the study consists of the studies focused directly on Göynük in the field of social sciences. These studies on Göynük will be reached by retrospectively scanning the databases in Turkey. The literature search will be carried out in ULAKBİM, SOBİAD, DergiPark, YÖKTEZ, TÜBİTAK SOBAG Resulted Project Database, and Google academic databases.

The following criteria will be taken into account in the selection of the researches to be included in the study:

- It should be a research article whose full text can be accessed, or
- It should be a published book, or
- It should be a final project report, or
- It should be a graduate thesis or a doctorate dissertation.

In the evaluation of the data obtained from the literature review, first "themes," then "category," and "codes" will be detected.

Keywords: *Göynük, Social Sciences, Researches.*

FATİH CAMİSİNDEN VAKIF MÜZESİNE NAKLEDİLEN DİVAL İŞLEME VAKIF KÜLTÜR VARLIĞINA DAİR...

Dr. Zübeyde Cihan ÖZSAYINER

Sanat Tarihi Uzmanı/ T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğü

zcozsayiner@hotmail.com

ÖZET: Fatih Camiinin Teberrukat Eşyası Envanterinin 35. Sıra Numarasına kayıtlı olan, üzerinde metal yazılı alemler bulunan dival işleme eseri, Eski Eser Envanter Fişinde; “Akşemsettin’in Kavuğu” olduğu kaydedilmiştir. Söz konusu eser, 2007 yılında Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesine nakledilmiş olup, Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi Konservasyon Laboratuvarında konservasyonu yapılarak, ICROM müzecilik ilkeleri doğrultusunda, özel olarak muhafaza altına alınmıştır.

Dival tekniğinde işlenmiş olan eser üç bölümden oluşmaktadır. Üstte ortasında yuvarlak boşluğu olan kubbe bölümü, bunun alt kısmını çeviren tanbur kısmı ile buna bağlı olarak dilimler halinde düzenlenmiş 9 (dokuz) adet dikdörtgen formlu kuşak yer almaktadır. Üstteki yuvarlak delik üzerine metal yazılı alemler yerleştirilmiştir.

Eserin kubbe kısmının üzerindeki kartuş alan içinde, istifli sülüs hat ile dival işi işleme olarak “Besmele: Bismillahirrahmanirrahim”, bunun altında yer alan tanbur bölümünde, sülüs hat ile dival işleme olarak;“İhlas Suresi” yazılmıştır. Her iki bölümün yazı dışındaki alanlarında, barok üslupta bitkisel bezemeler vardır.

Üstteki silindirik tanbur bölümüne bağlı olan 8 (sekiz) adet dikdörtgen kuşağın içinde; Bakara Suresinin 255 Ayeti; “Ayet’el Kürsi “yazılmıştır. Dokuzuncu kuşak içinde, eserin kitabesi yer almaktadır. Kitabede: “Sultan Abdülmecid Han Hazretlerinin valide-i muhteremeleri Bezmiâlem Valide Sultan Aleyhişşan Hazretlerinin eser-i celîleleridir. Sene 1 Ramazan 1265- 21 Temmuz 1849 “ yazılıdır. Dolayısıyla, bu eser, 19. yüzyılda Bezmialem Valide Sultan tarafından yaptırılmış işleme bir eserdir. Gerek form ve gerekse üzerindeki dival işlemelerden, bu eserin “Tarikat Tac-ı Şerifi” veya “Kavuk” olmadığı açıktır. “Tarikat Tac-ı Şerifleri” genellikle sade ve süslemesizdir. Ebat ve hacim olarak, “Tarikat Tac-ı Şerifi” olmayacak kadar büyük ölçüde olup, üzerinde, “Akşemsettin Hazretlerine” ait olduğunu belirten hiçbir işaret ve kitabe bulunmamaktadır. Eserin üzerindeki bezemeler Fatih devrine ait olmayıp, 19. yüzyıl Barok üslupudur.

Dival işleme sülüs hatlar ve barok bitkisel motifler ile bezenmiş bu eserin, Bezmialem Valide Sultan tarafından çok özel bir amaç için sipariş edilerek yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Eserin kubbe kısmının ortasında metal yazılı alemin yer alması, Surre Alaylarında görülen, üstlerinde alem yer alan, tuğlar ve işlemeli örtüler ile aynı formdadır. Surre Alaylarını tasvir eden yağlıboya resimler ile fotoğraflarda, buna benzer sancak veya tuğları görmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: *Fatih Camii Teberrükatı, Bezmialem Valide Sultan, Akşemsettin Kavuşu, Dival İşleme Vakıf Kültür Varlığı.*

ON THE FOUNDATION'S CULTURAL HERITAGE IN THE FORM OF A DIHEDRAL EMBROIDERY TRANSFERRED FROM THE FATİH MOSQUE TO THE FOUNDATION MUSEUM...

ABSTRACT: The Museum of Turkish Calligraphy Art currently possesses the Quilted Turban of Akşemsettin/Akshamsaddin in its Inventory of Charms (item 35 – Old Artefacts Catalogue) from Fatih Mosque. The Museum of Turkish Construction and Art had originally obtained it in 2007, and then sent to the calligraphy museum’s conservation laboratory to be preserved in line with ICOM standards. The turban consists of three sections and was embroidered with metal thread. The top part is shaped like a round dome and has a round hole in centre for a metal banner. The middle part includes both a calligraphic band as well as a tyre-like rim. The bottom includes nine (9) rectangular strips or belts protruding from the middle rim.

Embroidered on the face (or cartridge) of the dome is a basmala in the thuluth script. Likewise, inscribed around the middle band is the Surah Ikhlâs from the Koran, again in thuluth. The spaces in between both sections feature embroidered floral motifs in the Baroque style.

Eight of the nine belts on the bottom are inscribed with Verse 255 of the Surah Al Baqara from the Koran (aka. the Ayet’el Kursi). The ninth belt is inscribed with the following [in Ottoman Turkish]: “Sultan Abdülmecid Han Hazretlerinin valide-i muhteremeleri Bezmiâlem Valide Sultan Aleyhişşan Hazretlerinin eser-i celîleleridir. Sene 1 Ramazan 1265- 21 Temmuz 1849.” Based on that, we know that Bezmialem Valide Sultan commissioned it in the 19th century.

In terms of both form and the style of the embroidery, we certainly know that this isn’t your standard “tarikat tac-ı şerifi,” or dervish’s turban, or a classic “kavuk” either. The former kind tends to be plain – that is, lacking decoration. Furthermore, this particular turban is too big to be “tarikat tac-ı şerifi,” and it lacks anything – some kind of sign, inscription, or the like – indicating that it belongs to Akshamsaddin. Rather, all of the embellishments align with 19th century Baroque needlework; therefore implying that it doesn’t hail from the Fatih era at all.

It's obvious that Bezmialem Valide Sultan she very much had a very special intention in mind when she had this turban made. The metal banner running through the centre and out the dome is done up in the same form as embroidered canopies for banners alongside tughras one would see used by the Surre-i Humayyun (or Surre Alaylari). Similarly, oil paintings and photographs depicting the Surre-i Humayyun also tend to show similar banner standards and tughras as well.

Keywords: *Fatih Mosque Charms (Teberrukat), Bezmialem Valide Sultan, Quilted Turban of Akşemsettin, Museum of Turkish Calligraphy Embroidery Work.*

GÖYNÜK MUTFAK KÜLTÜRÜ

Dr. Öğr. Üyesi Zühal ÖZDEMİR YAMAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
ozdemir_z@ibu.edu.tr

ÖZET: Yemek, temel fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasından, sosyal etkileşimlere ve yerel kimliğin inşasından kültürün ifade edilmesine kadar insan yaşamının her alanında önemli bir rol oynamaktadır. Yemek, aynı zamanda bir toplumun üyeleri arasındaki sosyal ilişkilerin yapısını kurmakta ve sosyal grup içindeki ritüel, gelenek ve özel günlerin sembolik anlamları aracılığıyla kültürel kimliğin günlük olarak yeniden onaylanmasını sağlamaktadır. Yerel mutfak kültürü de yöre halkının kimliği ile bütünleşen, yörenin tarihsel, kurumsal, toplumsal ve kültürel alıntılarıyla inşa edilen pratikleridir. Bolu'nun yerel mutfak kültürü, doğa, tarih ve kültür gibi çeşitli faktörler tarafından şekillenmiştir. Bolu merkez ve ilçelerinde var olan mutfak kültürü ve yöresel ürünlerde, Orta Asya göçebe kültürü, Selçuklu ve Osmanlı etkisi görülmekle birlikte, iklimin, coğrafyanın, gelenek, göreneklerin, tarım ve hayvancılığın elverdiği ölçüde yöre halkının geliştirdiği tarifelerle farklılık göstermektedir. Bolu'ya has olan ve yüzlerce yıllık emek, birikim ve tecrübelerin süzgecinden geçerek oluşmuş bu lezzetler sahiplenilmeyi ve korunmayı beklemektedir.

Bu çalışma ile Bolu iline bağlı Göynük ilçesinin mutfak kültürü ile ilgili yapılan araştırmaların ve bölgedeki pazarlama uygulamalarının sınırlılığı nedeni ile alan yazına Göynük mutfak kültürü ve yöresel ürünleri hakkında bir eser kazandırmak, geleneksel lezzetlerin ve uygulamaların belirlenerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca Göynük ilçesine özgü yemeklerin ve yöresel ürünlerin otel-restoran menülerinde, gıda satış alanlarında yer alabilmesine olanak sağlamak adına profesyonel mutfaklarda üretime, satış ve pazarlamaya uygun, lezzetli ve ilgi çekici reçetelerin belirlenerek, tariflerin standartlaştırılması ve tescillenmesi için öneriler geliştirilmiştir. Gastronomik unsurların ön plana çıkarılması ile yaratılacak katma değer, bölge nüfusuna, turizme, kırsal ve kent arasındaki gelir farkının kapanmasına imkân vereceği aynı zamanda bölgeler arasındaki gelir dağılımı üzerinde de olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bir ülkenin mutfakları ulusal kültür ve kimlik unsurlarını sergilediğinden, yerel yiyecekler küresel pazarda bir destinasyonu diğerlerinden ayırt etmek için bir araç olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Mutfak kültürü, yerel mutfak, yöresel ürün, Bolu, Göynük.*

GÖYNÜK CUISINE CULTURE

ABSTRACT: Food plays an important role in every aspect of human life from meeting basic physiological needs to social interactions, the construction of local identity, and expressing culture. Food

also establishes the structure of social relations among the members of a society and provides a daily reaffirmation of cultural identity through the symbolic meanings of rituals, traditions and special occasions within a social group. Local cuisine culture is the practices that integrate with the identity of the local people and are built with the historical, institutional, social and cultural quotations of the region. Bolu's local cuisine has been shaped by various factors such as nature, history and culture. Although the Central Asian nomadic culture, Seljuk and Ottoman influences are seen in the cuisine culture and local products in the center and districts of Bolu, it differs with the recipes developed by local people to the extent that climate, geography, traditions, customs, agriculture and animal husbandry allow. These flavors, which are unique to Bolu and formed by filtering hundreds of years of effort, knowledge and experience, are waiting to be embraced and protected. With this study, it is aimed to provide a work on Göynük cuisine culture and local products to the literature due to the limitations of the research on the culinary culture of Göynük district of Bolu province and the marketing practices in the region, and to determine the traditional tastes and practices and to transfer them to posterity. In addition, suggestions have been developed for standardizing and registering the recipes by determining delicious and interesting recipes suitable for production, sales and marketing in professional kitchens in order to allow dishes and local products of Göynük district to be included in hotel-restaurant menus and food sales spaces. It is thought that the added value to be created by bringing gastronomic elements to the forefront will enhance the population of the region, tourism, and close the income gap between rural and urban areas and will have a positive effect on the income distribution between regions as well. Also, since a country's cuisine demonstrates the elements of national culture and identity, local food can be used in the global market as a tool to distinguish a destination from another.

Keywords: *Cuisine culture, Local cuisine, regional product, Bolu, Göynük.*

TÜRKİYE KANATLI HAYVANCILIĞININ MERKEZİ VE KALBI BOLU-GÖYNÜK

Dr. Öğr. Üyesi Sabri Arda ERATALAR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

ardaeratalar@ibu.edu.tr

Doç. Dr. Nezih OKUR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

nezihokur@ibu.edu.tr

ÖZET: Türkiye kanatlı hayvan yetiştiriciliğinin hikayesinin başlangıç noktaları olarak kabul edilen Bolu ili Mudurnu ve Göynük ilçeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak Or-Köy işletmeleri ile adımları atılan kanatlı hayvan yetiştiriciliği etlik piliç yetiştiriciliği ile başlamış ve hız kazanmıştır. Ülkemizde 1952 yılında devlet eliyle başlayan üretim özel müteşebbisler tarafından ivmelendirilmiştir. Etlik piliç yetiştiriciliği endüstriyel anlamda 1964 yılında Mudurnu Tavukçuluğun açılması ile gelişim göstermiş ve 1969 yılında Akşemseddin hazretlerinin diyarı Göynük'te sayın Ali Ericek tarafından temeli atılan Erpiliç firması ile köklenmiştir. Firma bugün Türkiye sanayi şirketleri listesinde ilk 100 içerisinde yer almaktadır. İlçede Beypiliç, Akpiliç gibi firmalar da faaliyet göstermekte olup, damızlık işletmeleri olarak Erpiliç ve Orallar firmaları, etlik ördek yetiştiricisi olarak Best firması ve şehrimizde tarım alanında çok konuda öncülük yapmış rahmetli Şerafettin Erbayram'ın 1995'te kurmuş olduğu ülkemizin ilk etlik hindi üretim şirketi Bolca Hindi de faaliyetini Erpiliç çatısı altında sürdürmektedir. Bölgede yem sanayi ve üretim yan sanayi de sektöre bağlı olarak gelişmiş, üretim ekipmanları üreten firmalar ve bayileri kurulmuş, destek, lojistik ve işçilik hizmetleri veren işletmelerin de açılmasına vesile olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Göynük, etlik piliç, hindi, ördek, yumurta.

THE HEART AND CENTER OF TURKISH POULTRY PRODUCTION BOLU-GÖYNÜK

ABSTRACT: Mudurnu and Göynük districts of Bolu province, which are accepted as the starting points of the story of poultry farming in Turkey, appear before us. Poultry production, which was first taken with Or-Köy enterprises, started with broiler production and gained momentum. Production, which started in our country in 1952 by the state, was accelerated by private entrepreneurs. Broiler chicken farming developed industrially with the opening of Mudurnu Chicken in 1964 and took root in the Erpiliç company, which was founded by Ali Ericek in 1969 in Göynük, the land of his nıbs Akşemseddin. Today, the company is among the top 100 industrial companies in Turkey. Companies such as Beypiliç and Akpiliç are also operating in the district, Erpiliç and Orallar companies as breeding enterprises, Best company as a broiler breeder, and Bolca, the first broiler turkey production company of our country, founded in 1995 by sainted Şerafettin Erbayram, who has pioneered in many areas in the field of agriculture in our city. It continues its activities in Turkey under the umbrella of Erpiliç. In the region, the feed industry and production sub-industry have also developed depending on the sector, companies producing production equipment and their dealers have been established, and businesses providing support, logistics and workmanship services have also been opened.

Keywords: Göynük, broiler, turkey, duck, egg.

GÖYNÜK VELİLERİ VE MENKİBELERİNDE YER ALAN MOTİFLER

Öğr. Gör. Dr. Haktan KAPLAN

Selçuk Üniversitesi Rektörlük

haktan.kaplan@gmail.com

ÖZET: Türk halk dindarlığının özel bir formu olan türbe, adak, ziyaret dindarlığı ve kültürü Türk toplulukları içerisinde çok yönlü ve fonksiyonlu dinî, mistik, sihrî, sosyo-kültürel olgu ve gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk halk dindarlığına köken itibarıyla bakıldığında; tarihî, kültürel ve sosyolojik etkileri çok girift bir konumdur. Dolayısıyla türbeler ve ziyaret yerleri etrafında oluşan çeşitli uzantıları araştırırken tasavvuf, tarikatlar, çeşitli inanmalar ve ritüelleri de göz ardı etmemek gerekir.

Araştırmacılar tarafından çeşitli terimlerle nitelenen türbeler etrafında birçok anlatma, efsane, menkıbe, ritüel ve memorat oluşmuştur. Bu tarz anlatılar türbelere bir kat daha kutsiyet katmış, halk nezdinde daha fazla itibar görmesini sağlamıştır. Türbelerin etrafında oluşan anlatılarda ortaya çıkan kerametler velilere bağlanmaktadır. Öldükten sonra varlığını gösterme, bir maddeyi yoktan var etme, gelecekte olacakları haber verme, gizli eşyaları bulup çıkarma, öleceği yeri ve zamanı önceden bilme gibi olağanüstü olaylar araştırmamızı yaptığımız bölgede hemen her velide görülmektedir. Velilerde zuhur eden bu kerametler, zamanla dilden dile aktarılarak yaygınlaşmıştır. Bu olağanüstü özelliklerin velinin sağlığında ortaya çıktığı gibi ölümünden sonra da devam ettiğine inanılır. Olağanüstü durum ve davranışları ifade eden kerametler, velinin bağlı bulunduğu tarikata da ilahî bir mazhar yüklemektedir.

Tüm bu sosyo-kültürel olgular çerçevesinde amacımız Göynük'te bulunan türbe ve ziyaret yerlerinde yattığına inanılan velilerin menkıbelerini halkbilimsel açıdan inceleyerek tahlil etmektir. Çalışmanın amacı, Göynük türbelerinin ve ziyaret yerlerinin eksiksiz bir envanterini çıkarmak değildir. Bölge

halkının türbe ve ziyaret yerlerinde yattığına inandıkları velilerin etraflarında oluşan anlatıların değerlendirmesini yapmaktır. Bu nedenle araştırma yapılacak türbelerin seçimi sırasında daha çok Göynük halkı için günümüzde dinî çekiciliği devam eden, işlevini kaybetmemiş türbeler ve ziyaret yerleri tercih edilmiştir. Bu bağlamda Göynük'te tespit ettiğimiz beş türbeden Akşemseddin, Debbağ Dede Geyikli Baba, Ömer Sikkîn türbeleri çalışmaya dâhil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Veli, Efsane, Menkıbe, Keramet, Motif.*

GOYNUK SAINTS AND MOTIFS IN THEIR MENKIBES

ABSTRACT: Tomb, votive offering, visitation piety and culture, which is a special form of Turkish folk religiosity, emerges as a multifaceted and functional religious, mystical, magical, socio-cultural phenomenon and reality within the Turkic communities. When Turkish folk piety is examined in terms of origin; its historical, cultural and sociological implications are very intricate. Therefore, while researching the various extensions formed around the shrines and places of visitation, we should not ignore Sufism, sects, various beliefs and rituals.

Many narratives, legends, legends, rituals and memorats have been formed around the tombs, which are characterized by researchers in various terms. Such narratives added a layer of sanctity to the shrines and made them more respected by the public. The miracles that emerge in the narratives around the tombs are attributed to the saints. Extraordinary events such as showing the existence after death, creating a substance from nothing, informing them of what will happen in the future, finding and removing hidden items, knowing in advance where and when they will die are seen in almost every saint in the region where we conduct our research. These miracles, which appeared in saints, were transferred from language to language over time and became widespread. It is believed that these extraordinary traits occur in the health of the saint as well as continue after his death. The miracles that express extraordinary situations and behaviors also impose a divine manifestation on the sect to which the saint belongs.

Within the framework of all these socio-cultural phenomena, our aim is to analyze the menkibes of the saints who are believed to lie in the tombs and visiting places in Göynük by examining them from a folklore point of view. The aim of the study is not to make a complete inventory of Göynük tombs and places of visit. It is to evaluate the narratives formed around the saints who the people of the region believe to be lying in the shrines and places of visitation. For this reason, during the selection of the tombs to be researched, the tombs and places of visitation that continue to have religious appeal today and have not lost their function have been preferred for the people of Göynük. In this context, Akşemseddin, Debbağ Dede Geyikli Baba and Ömer Sikkîn tombs were included in the study from the five tombs we identified in Göynük.

Keywords: *Saint, Legend, Menkıbe, Miracle, Motif*

GÖYNÜK

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

25 KASIM 2022 BOLU / 26-27 KASIM 2022 GÖYNÜK

SEMPOZYUMU

